

İSMAİL BEŞİKÇİ

ORTADOĞU'DA DEVLET TERÖRÜ

ORTADOĞU'DA DEVLET TERÖRÜ İSMAİL BEŞİKÇİ

946
BEŞÖ

**Vedat Aydın'ın
ve
tüm Kürdistan şehitlerinin
ışıklı anılarına...**

YURT KİTAP-YAYIN: 42
Birinci Baskı: Temmuz 1991

Dizgi : Yurt Kitap-Yayın
Baskı : AYDINLAR MATBAASI-İSTANBUL
Kapak : Yusuf Aslan
Montaj : Mehmet Aydın

YURT KİTAP-YAYIN

Yönetim Yeri: GMK Bulvarı Onur İşhanı Kat: 7 No: 176
Tel: 117 35 49 ANKARA
Perakende Satış Yeri: ASM Kitap Reyonu-ANKARA

İSMAİL BEŞİKÇİ

ORTADOĞU'DA DEVLET TERÖRÜ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ 9

ORTADOĞU'DA DEVLET TERÖRÜ 11

Abdurrahman Qasımlo ve Arkadaşlarının Katledilmesi	12
Güney Kürdistan'da Kürtlere Soykırım	15
Körfez Krizi Ve Rehineler Olayı	17
Filistinliler-İsrail İlişkisi	18
Kuzey Kürdistan'da Devlet Terörü	19
Sonuç	23

KÖRFEZ BUNALIMI VE KÜRTLER 25

Uluslararası Sorunlara Yaklaşımında Çifte Standart	26
Kürt Sorununun Odak Noktası	29
Ortadoğu'da Emperyalizm Kendini Nasıl Üretiyor?	32
Kürtlere Karşı Soykırım Uygulayan Bir Katil "Anti-Emperyalist" Olabilir mi?	35
"Haksız Savaş" Kürdistan'da 70 Yıldır Sürüyor	38
"Ortadoğu Barışı" Kürtlere Ne Getirdi?	39
Körfez Bunalımında Türkiye Neden ABD Yanında Yer Aldı?	41
Kürt Ulusunun Aşağılanması, Düşürülmesi	47
Musul ve Kerkük Sorunu	51
Kürdistan'da Devlet Terörünün Niteliği	51
Kürtlerin Türklerle Eşitliğinin Temel Koşulu	53
Kürdistan'a Türk Kültür Emperyalizmini Taşımanın Yeni Bir Yolu: GAP Şölenleri	56

Sonuç: Kürdistan Eski Kürdistan Değildir. Körfez Bölgesi'ndeki Her Türü Hareketlilik Kürdistan Sorununu Daha İleri Bir Siyasal Aşamaya Götürecektir	58
--	----

SÖMÜRGELEK KARARNAMELEKLE YÖNETİLİR 61

Anayasal Yönetim, Kararnamelerle Yönetim	63
Sömürgelerde Yargı Kurumlarının İşlevsizliğı	66
Kararnamelerin Siyasal ve Toplumsal Niteliğı	71
TBMM'de İnsan Hakları Komisyonu Kurulması	79
Kürt Kararnamelerinin Öteki Kararnamelerden Farkı	81
Sonuç	83

KÜRT KADINLARININ GERİLLAYA KATILMASININ ANLAMI

86

Aileye Bağlılık, Aşirete Bağlılık	86
Kadın Gerillalar	87
Ulusa Bağlılık, Vatana Bağlılık	89
Gerillanın Toplumsal İlişkileri Değıştirici Fonksiyonu	92

KÜRT TOPLUMU BELLEĞİNİ KAZANIYOR

95

Belleksiz Toplum	95
Bilime Kürtlerin İhtiyacı Büyüktür	101
Kürt Aydınlarının Aymazlığı	102
Gerillanın Değıştirici Gücü	103
Kürt Kadınları	104
Kürdistan'da Devlet Terörü	104
Türk Usulü İrkçılık	106
Kürtler Kendilerini Arıyorlar	106
Kürt Kimliğinin Vurgulanması	110

Böl-Yönet-Yoket	111
Türk Aydınları	114
Yasallık, Meşruluk Kavramları	117
Türk Biliminin İflası	117
Barbarlık, Övünç ve Gurur Kaynağı Olamaz	118

KEMALİST DEVLET ve KÜRT SORUNU 120

Kürdistan'ın Bölünmesi, Parçalanması ve Paylaşılması, Misak-ı Milli	121
“Kendini Türk Kabul Eden Herkes Türk'tür”	123
Resmi İdeoloji	127
“Kaynaşma”	127
“Türk Milliyetçiliği, Atatürk Milliyetçiliği”	128
Resmi İdeolojinin Söylemindeki Değişiklikler	130
Devlet Politikası	133
Kürt Sorununa Karşı Uygulanan Devlet Politikasının İçeriği	134
Sonuç: Resmi İdeolojinin, Atatürkçü Milliyetçilik Anlayışının İflası	136

KÜRTLERE KARŞI MÜŞTEREK POLİTİKA 138

ÖNSÖZ

Bu kitaptaki yazıların iki tanesi Türkiye'de, iki tanesi de yurt dışında yayınlanmıştır. Bir tanesi Londra'da düzenlenen bir seminere gönderilen tebliğdir. Yazılardan ikisi ise ilk defa bu kitapta yayınlanmaktadır.

"Kürt Kadınlarının Gerillaya Katılmasının Anlamı" başlıklı yazı 430 sayılı kanun hükmündeki kararname nedeniyle çok eksik bir şekilde ve yanlışlarla yayınlanmıştır. "Sömürgeler Kararnamelerle Yönetilir" başlıklı yazı ise matbaa tarafından basılmamıştır. Matbaa sahipleri, gazete yönetimine, "eğer bu yazıda ısrar ederseniz gazetenizi basmam" demiştir. Burada bu yazıların tamamı yayınlanmaktadır.

Terör bugün devletlerin en önemli faaliyet alanlarından biri olarak belirlemektedir. Devlet terörü Ortadoğu'da bütün açıklığıyla görülmektedir. Devletler bir taraftan devrimci ve demokratik faaliyetleri ve ulusal kurtuluş mücadelelerini "terör" olarak değerlendirmekte, bu faaliyetlerden şikayet etmekte, diğer taraftan da, bunları boğmak için kendi bünyesi içinde yoğun bir terör sektörü oluşturmaktadır. Bu, devlet içinde, illegal olarak faaliyette bulunan bir kesimin var olduğu anlamına gelmektedir. Ortadoğu'da Kürtlerin yönetilmesinde, devletler, illegal olarak faaliyette bulu-

nan bu güçlere çok büyük ihtiyaç duymaktadırlar. Ortadoğu'da illegal olarak faaliyette bulunan güçlerin en önemlileri, devletlerin bizzat kendileridir. Kürdistan'da görülen devletlerarası sömürge sistemi devlet terörüne en fazla ihtiyaç duyan bir alan oluşturmaktadır.

Yazılarda, Ortadoğu'daki devlet terörünün bazı boyutlarını izlemek mümkün olabilmektedir

Bu kitabı gün ışığına çıkardığı için Yurt Kitap-Yayın'a teşekkür ediyorum.

Ankara
Haziran 1991

İsmail Beşikçi

ORTADOĞU'DA DEVLET TERÖRÜ(*)

Birleşmiş Milletler, Avrupa Konseyi, Avrupa Parlamentosu, Nato, İslam Konferansı gibi uluslararası kurumlarda sık sık terörizmden, teröre karşı alınacak önlemlerden söz edilmektedir. Ulusal parlamentolarda, bütün ülkelerin basın ve yayın organlarında terör konusu sık sık ele alınmaktadır. Fakat devlet teröründen hiç söz edilmemektedir. Terör konusunu, uluslararası terörizmi inceleyen ve irdeleyen uzmanlar da devlet terörü olgusunu gizlemekte dikkatli olmaktadır. Devletlerin uyguladığı terörü gizlemeye özen göstermektedirler. Halbuki, terör, kendi kendine, durup dururken ortaya çıkan bir olay değildir. Devlet terörü olgusuyla diyalektik bir bağ içindedir. Devlet terörünün bu niteliği uluslararası kurumlarda, ulusal parlamentolarda, radyo, televizyon, gazete gibi kitle haberleşme araçlarında ısrarla gizlenmektedir. İnsanlığı tehdit eden olgu terör değildir. Bugün, insanlığı tehdit eden olgu devlet terörüdür. Çünkü devletler, Irak, Türkiye ve İran örneklerinde, İsrail ve Suriye örneklerinde olduğu gibi kitle imha silahlarına daha kolay bir şekilde sahip olabilmektedirler. Ve bunları kitlelere karşı gayet hızlı ve kolay bir şekilde kullanabilmektedirler.

Devletler terörü, muhalefet unsurlarına karşı özellikle ulusal kurtuluş hareketlerine karşı temel bir politik araç olarak kullandıkları sürece, mazlum halklar bu dev-

(*) Yeni Divan, Sayı 1, Aralık 1990 s. 6-11

let terörünü geriletmenin, devlet terörüne karşı önlem alınmanın, devlet terörünü boşa çıkarmanın yolunu yordamını kuşkusuz bulacaklardır. Devlet terörünün hep mazlum halklara karşı, yoksul bırakılmış, geri bırakılmış halklara karşı, özellikle devletlerarası sömürge düzeni içinde tutulmaya gayret edilen Kürt halkına karşı, bu halkların ulusal ve demokratik istemlerine karşı kullanıldığı da açık bir gerçektir. Biz devlet terörü olgusunun terör sürecinin kökeninde durduğunu yakından biliyoruz. Bu yazıda devlet terörüne ilişkin bazı düşünceler yer almaktadır.

ABDURRAHMAN QASIMLO VE ARKADAŞLARININ KATLEDİLMESİ

13 Temmuz 1989 günü, İran Kürdistan Demokrat Partisi Başkanı Abdurrahman Qasimlo ve arkadaşları, Viyana'da katledildi. Abdurrahman Qasimlo ve arkadaşlarını katledenlerin İran gizli örgütü Savama'ya mensup kişiler olduğu kısa zamanda anlaşıldı. Olay kısaca şu şekilde gelişti: İran yetkilileriyle İran Kürdistan Demokrat Partisi arasında özerklik görüşmeleri yapılıyordu. Görüşmeler gizli olarak sürdürülüyordu. Bu aşamada basına bir haber sızdırılmamasına özen gösteriliyordu. İran'da birkaç görüşme yapılmış, sonuç alıcı görüşmelerin Viyana'da yapılması kararlaştırılmıştı. Görüşme sırasında İranlı görüşmecilerden biri, Abdurrahman Qasimlo'yu ve arkadaşlarını katletti. Bu cinayetin sonunda, Savama ajanlarının diplomat kalığında özerklik görüşmelerine katıldığı anlaşıldı.

Bu olay üzerine Avusturya polisi hiçbir şey yapmadı, yapamadı. Katiller suçüstü yakalandığı halde, suç delilleriyle yakalandığı hade hiçbir şey yapmadı. Zira katliam sırasında, silah kullanan katil de yaralanmıştı. Abdur-

rahman Qasımlo'yu ve arkadaşlarını öldüren kursunların onun silahından çıktığı açıkça belli oluyordu. Öte yandan görüşmeye İran adına katılan heyetin üyelerinin ifadeleri arasında çok önemli çelişkiler vardı. Örneğin, silahı bizzat kullanan görüşmeciyile öteki görüşmecilerin yani diplomatların (!) ifadeleri arasında çelişki çok büyüktü. Bu çelişkiler, katili rahat bir şekilde ortaya çıkarabiliyordu. (Deng, Sayı 6, Eylül 1990, s. 22 vd.)

Bir özerklik görüşmesi sırasında, komplolar kurmak, istihbarat teşkilatının ajanlarını diplomat gibi kullanmak, komplolar sonucu ulusal kurtuluş hareketinin önemli liderlerini katletmek devlet tarafından uygulanan terörün önemli göstergelerindendir. Fakat olayın bundan sonrasının incelenmesi, devlet terörünün, uluslararası politikada ne denli belirleyici bir güç olduğunu çarpıcı bir şekilde ortaya koymaktadır. Viyana polisi, katiller bütün suç delilleriyle yakalandığı halde, onları serbest bırakmıştır. Onların İran'a dönmelerine izin vermiştir. Bu cinayeti işleyenler hakkında en ufak bir soruşturma bile başlatmamıştır. Böylece İran Kürdistan Demokrat Partisi lideri Abdurrahman Qasımlo'nun ve arkadaşlarının katledilmesi ile ilgili dosya tamamen kapatılmış olmaktadır. Zira Qasımlo ve arkadaşlarının katledilmesinden hemen sonra, katil diplomatların (!) henüz Viyana polisinin elinde olduğu sırada, İran Hükümeti, Dışişleri Bakanlığı aracılığıyla, Avusturya hükümeti'ne bir nota verdi. Bu notada, Avusturya Hükümetinden, henüz gözaltında olan İranlı diplomatların derhal serbest bırakılması isteniyordu. "Aksi halde, Tahran'daki, Avusturya büyükelçiliği kuşatma altına alınacak, Avusturyalı diplomatlar rehin tutulacaktır" deniyordu. Bu bir şantajdı. Fakat bu ultimatoma bir anda, hedefini buldu, amacına ulaştı. İran İslam Cumhuriyeti hükümetinin diplomat olarak kullandığı katil ajanlar serbest bırakıldı, Avusturya'dan ayrılmalarına izin verildi. Ve onlar Tahran'da kahraman gibi karşılandılar.

Tam anlamıyla bir terör olayı karşısındayız. Ve bu, devlet terörüdür. İran İslam Cumhuriyeti tarafından Kürt ulusuna karşı etkin bir şekilde kullanılmaktadır. Uluslararası ilişkilerde belirleyici olmaktadır. Halbuki, uluslararası ilişkilere baktığımız zaman, terörü önleyici olan, teröre karşı pek çok anlaşmanın olduğunu görmekteyiz. Bu konuda gerek Birleşmiş Milletler'de, gerek Avrupa Konseyi, Avrupa Parlamentosu ve Nato çevrelerinde yapılmış pek çok anlaşma vardır. Bu antlaşmalara göre devletler teröre karşı duracaklardır, terörün gelişmesini engellemek için her türlü önlemi alacaklardır. Terörün isteklerine boyun eğmeyeceklerdir vs. Fakat yukarıda kısaca anlatıldığı gibi bir devlet terörüyle karşı karşıyayız. Ve bu terör çok kısa bir zamanda tartışmalara bile gerek kalmadan, kolayca amacına ulaşıyor. "Eğer gözaltında tuttuğunuz diplomatlarımızı derhal serbest bırakmazsanız, Avusturya'nın Tahran Büyükelçiliği'ndeki diplomatları, çok kısa bir zaman içinde rehin alacağız." Burada artık, uluslararası hukuk aramak son derece yanlıştır. "Diplomatların dokunulmazlığı", "Büyükelçilerin dokunulmazlığı", "Büyükelçiliğin dokunulmazlığı" vs. gibi uluslararası gelenekler, uluslararası ilişkileri düzenleyen hukuk kuralları söz konusu değildir. Devlet terörü amacına gayet kolay ve gayet hızlı bir şekilde ulaşabilmektedir. İran İslam Cumhuriyeti, devlet terörü uygulayarak muhalif unsurların fizik varlıklarını yok etmektedir. Cinayeti bizzat gerçekleştirenler de herhangi bir nedenle gözaltına alındıkları zaman veya benzer bir sorunla karşılaştıkları zaman, devlet terörünü daha açık bir şekilde uygulayarak, karşı tarafı tehdit ederek, onları kurtarmaya çalışmaktadır. Ve bu politikada başarılı olmaktadır.

6 Eylül 1990 günü, İran'ın muhalefet liderlerinden, Kürdistan Bağımsızlık Partisi lideri Emin Kadı'nın eşi İffet Kadı, İsveç'in Vesteröş kentinde, adresine gönderilen bombalı bir paketin patlaması sonucu katledilmiştir. İffet

Kadı, Mahabad Kürt Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Kadı Mahammed'in kızıydı. Bu olayda esas hedefin Kürdistan Bağımsızlık Partisi lideri Emin Kadı olduğu söylenmektedir. Cinayeti İran Gizli servisi Savama'nın işlediği yine yaygın bir şekilde ifade edilmektedir. (Bk. Kürdistan Press, Sayı 84, 26 Eylül 1990 s. 5)

Bunlar devlet terörünün İran tarafından yaygın bir şekilde kullanıldığını göstermektedir. 1979 yılı sonlarında, Amerikan diplomatlarının rehin alınmasını yine aynı çerçevede değerlendirmek gerekir. Devlet terörünün anti-emperyalist bir politikayla karıştırılmaması da gerekmektedir. Öte yandan anti-Amerikan olmak, anti-emperyalist olmak yine çok farklı kavramlardır. İran İslam Cumhuriyeti'nin anti-Amerikan tavırlarını anti-emperyalist diye yorumlamak büyük bir yanılıdır. Emperyalist devletlerle ortak bir şekilde veya emperyalist politikalar doğrultusunda mazlum halkları ezmek, onların ulusal ve demokratik haklarını gaspetmek, anti-emperyalizm olamaz. Kürt ulusu, hep emperyalist ve sömürgeci politikalar doğrultusunda, emperyalist ve sömürgeci devletlerle işbirliği yapılarak ezilmeye çalışılmaktadır.

GÜNEY KÜRDİSTAN'DA KÜRTLERE SOYKIRIM

Ortadoğu'da devlet terörünü uygulayan, buna sık sık başvuran başka bir devlet, kuşkusuz Irak'tır. Devlet terörü birinci planda Kürt ulusuna karşı uygulanmaktadır. 1988 yılı Mart ayında, Güney Kürdistan'da Halepçe kentinde kimyasal silahlar kullanılmış, beşbinin üzerinde Kürt insanı, çocuk, kadın, ihtiyar... soykırımı uğratılmıştır. Onbinlerce insan yaralanmış, yüzbinlerce insan yerini yurdunu terketmek zorunda kalmıştır. Irak'taki sömürgeci, ırkçı ve faşist rejim, Saddam Hüseyin rejimi, kimyasal silahları, devlet terörünü, Kürt halkına karşı sonuç alıcı

olduğuna inandığı bir yaptırım olarak kullanılmaktadır. Saddam Hüseyn bunları, uluslararası hukuka, uluslararası adalet ve eşitlik anlayışına, uluslararası geleneklere rağmen yapmaktadır. Birleşmiş Milletler'in terörü önleyici antlaşmalarının altında belki, Irak'ın da imzası vardır. Fakat o da, ulusal onuru için mücadele eden Kürt halkına "terörist" demektedir.

Amerika Birleşik Devletleri, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği, Almanya, Fransa, İtalya... gibi devletlerin, Irak'ı bu tür silahlarla donatan, devlet terörüne zemin hazırlayan devletler olduğu görülmektedir. Uluslararası terörü önleyici antlaşmalar söz konusu olduğu zaman başrolü yine bu devletler oynamaktadırlar. Fakat, uluslararası ilişkilere yön veren, belirleyici olan, bu konularda gözetilen temel prensip insan hakları anlayışı değildir, adalet duygusu değildir. Uluslararası hukuk kuralları, gelenekler değildir, devlet terörünün bizzat kendisidir. Yukarıda adı geçen devletler, benzerleri, bu terörün oluşumuna şu veya bu oranda katkıda bulunmuşlardır. Saddam Hüseyn, Kürtlere karşı sürdürölen devlet terörüne göz yumulduğunu, bu devlet terörünün hoşgöröyle karşılandığını farketmekte gecikmemiştir. Yine 1988 yılı Ağustos ayında, İran-Irak savaşı sonunda yürürlüğe konan ateşkesten sonra, kimyasal silahları, Kürtlere karşı olanca yoğunluğuyla ve yaygınlığuyla kullanmıştır. Yine bu süreçte, devlet terörünü etkin bir yaptırım aracı olarak kullanarak beşbinin üzerinde Kürt köyünü uçak bombalarıyla, buldozerlerle yerle bir etmiştir. Yüzbinlerce Kürt insanını yerinden yurdundan sürgün etmiş, onları, dikenli teller içindeki kamplarda yaşamaya zorlamıştır. Bunu Kürt halkına karşı temel bir politika olarak uygulamıştır.

KÖRFEZ KRİZİ VE REHİNELER OLAYI

Irak'ın ırkçı, sömürgeci ve faşist liderinin, mazlum Kürt halkına karşı sürdürdüğü bu vahşet, ancak, 2 Ağustos 1990'da Kuveyt'in işgalinden sonra söz konusu edilmeye başlanmıştır. Kuveyt'in Irak tarafından işgal edilmesinden sonra, Saddam Hüseyin, Batı basını tarafından Hitler'e benzetilmiştir. Gazetelerde, Saddam Hüseyin'in Hitler'e benzetilen resimleri yayınlanmıştır. Kürtlere uygulanan soykırımı görmezden, duymazdan gelen, hoşgörülle karşılayan Batı basını, Kuveyt'in işgaliyle Saddam Hüseyin'n gerçek yüzünü görmeye başladığını ifade etmiştir. Rehineler olayı, Irak tarafından uygulanan devlet terörünün niteliğini bir kere daha göstermiştir. Rehineler olayı Körfez bunalımında Irak'ın ABD ile, Avrupa devletleriyle ve öteki devletlerle ilişkilerinde belirleyici rol oynayan unsurlardan biri oldu. Hatta bu unsurların başında yer aldı. Irak, ülkesine karşı herhangi bir saldırı söz konusu olduğu zaman, ilkönce Amerikalı ve Avrupalı rehineleri öldüreceğini veya bunların öleceğini bildirdi. Bunun için Amerika ve Avrupalı diplomatları ve bunların eşlerini ve çocuklarını en stratejik yerlere veya ABD saldırısından birinci planda etkilenecek yerlere, hedeflere yerleştirdi. Uluslararası hukukta rehineler olayı kuşkusuz yok. Uluslararası ilişkiler, gelenekler, böyle bir ilişkiyi düzenlemiyor. Bunu çağdışı, insanlık dışı görüyor, bu süreçte karşı çıkıyor. Bu tür yaptırımların meydana gelmemesi için önlemler alıyor. Buna rağmen rehineler, Ortadoğu'da İran, Irak gibi devletlerde temel bir politika olarak kullanılıyor. Kürtlere karşı kullanılan devlet terörünü, soykırımları görmezden ve duymazdan gelen, hoşgörülle karşılayan Batılı devletler rehineler olayı karşısında hiçbir şey yapamıyorlar. Son derece aciz kalıyorlar. Irak'ın bu yaptırımlarına boyun eğmekten başka hiçbir şey yapamıyorlar. Irak'ın ırkçı, sömürgeci ve faşist lideri Saddam Hüseyin'le

yaptıkları ikili görüşmelerle, kendi ülkelerinin rehinelere birer ikişer kurtarmaya çalışıyorlar. Bunlar uluslararası teröre karşı çıkan, terörün isteklerini karşılamamayı temel bir amaç olarak benimseyen devletlerdir. Bu konularda uluslararası antlaşmalar öneriyorlar. Bu antlaşmaların öncülüğünü yapıyorlar. Bu antlaşmaları ilk olarak imzalıyorlar. Başka devletlerin de bunu imzalamasını istiyorlar. Fakat, İran, Irak gibi devletlerin, devlet terörüyle karşılaştıkları zaman da fazla bir şey yapamıyorlar, aciz kalıyorlar.

Uluslararası kurumların, yani Birleşmiş Milletler, Avrupa Konseyi, Avrupa Parlamentosu, Nato, Batı Avrupa Birliği, İslam Konferansı gibi örgütlerin uluslararası terörü kavramalarında çok yanlış bazı yönler var. Bu kurumlar devlet terörünü göremiyorlar, görmek istemiyorlar. Devlet terörünü kavrayamıyorlar. Devlet terörüne karşı onur ve eşitlik mücadelesi veren grupların hareketlerini terör olarak kabul ediyorlar. Bu siyasal grupların bu mücadeleleri ise şu veya bu devletler tarafından destekleniyor. Politik olarak, maddi olarak destekleniyor. Veya devletlerden bazıları bir örgütü, bazıları da başka bir örgütü destekliyor. Bunlar genellikle ulusal kurtuluş hareketlerine mensup örgütler oluyor. Devlet terörünü algılayamayan, bu terörü irdeleyemeyen, devlet terörüne karşı çıkamayan kurumların ulusal kurtuluşçu güçlere, "teröristler" diye karşı çıkmaları ciddiye alınır bir durum değildir.

FİLİSTİNLİLER- İSRAİL İLİŞKİSİ

Ortadoğu'da devlet terörü denildiği zaman, İsrail'in unutulmaması gerekir. İsrail Filistinlilere karşı devlet terörü uygulamaktadır. Fakat, İran'ın, Irak'ın ve Türkiye'nin Kürtlere karşı kararlı bir şekilde sürdürdüğü devlet terörü yanında, İsrail'in Filistinlilere karşı uyguladığı

devlet terörü çok hafif kalır. Bunlar birbirleriyle kıyas bile edilemez. Halepçe'de, çocuk, kadın, ihtiyar beşbinin üzerinde Kürt insanının soykırıma uğratıldığını hiç unutmamak gerekir. Uluslararası kurumlar bu vahşeti, soykımı kınamadı bile. Birleşmiş Milletler; Avrupa Konseyi, Avrupa Parlamentosu, Nato Assamblesi, Batı Avrupa Birliği, İslam Konferansı gibi örgütler bu soykırım karşısında kollarını bile kıpırdatmadılar. Saddam Hüseyin gibi, ırkçı, sömürgeci ve faşist bir diktatöre, bir katile maddi ve manevi güç verdiler. Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği, öteki kapitalist devletlerle birlikte, Saddam Hüseyin'in cinayetleri konusunda yoğun bir işbirliği yaptı. Televizyon, radyo, gazete gibi Batı'nın kitle haberleşme araçları, bu vahşete, bu soykırıma yer bile vermediler. Örneğin Türk televizyonu ve radyosu, Türk gazeteleri böyleydi. Buna rağmen, Filistinlilerin İsrail ile çatışması sırasında bir Filistinli öldürüldüğü zaman bütün yayın organları bu olayı etraflı bir şekilde anlatıyordu. 1990 yılı Ekim ayı başlarında 21 Arap göstericinin, İsrail güvenlik güçleri tarafından katledilmesi, gerek Arap ve İslam ülkelerinde, gerek Avrupa'da gerekse uluslararası kuruluşlarda çok büyük tepkilerle karşılaştı. Kitle haberleşme araçları bu konuyu günlerce işlediler.

Suriye'nin de zaman zaman devlet terörünü çok yoğun bir şekilde kullanan devletlerden biri olduğu unutulmamalıdır. Örneğin 1982 yılında, Hama kentinde, Müslüman Kardeşler'e karşı uygulanan devlet terörü bunun en iyi ve en açık örneğidir.

KUZAY KÜRDİSTAN'DA DEVLET TERÖRÜ

Türkiye'de Kürtlere karşı son derece yoğun ve yaygın ve sürekli bir devlet terörü uygulanmaktadır. Kürdistan'da Kürt köyleri yakılmakta ve yıkılmaktadır. Evler

içindeki yatak, yorgan gibi eşyalarla yakılmaktadır. Peynir, zeytin, fuz, yağ, şeker, un gibi yiyecek maddeleri telef edilmektedir. Hayvanlar kurşuna dizilmektedir. Ormanlar, ekin tarlaları, erzak kilerleri yakılmaktadır. Yoğun ve sürekli bir terör politikasıyla, devlet terörüyle, Kürt insanları bilinçli bir şekilde mağdur edilmeye çalışılmaktadır. Amaç, korucu olmayı kabul etmeyen, gerillalara yardımcı olmaya çalışan Kürt köylülerini oradan uzaklaştırmaktır. Kürtler devlet terörüyle sürgün edilmektedir. Kürt gerillaların önlenemez yükselişi karşısında, Türk Devleti terör uygulamayı temel ve vazgeçilmez bir politika haline getirmiştir. Mao'nun şu şekilde ifade edilen bir sözü var: Halk deniz, gerilla balıktır. Halkla yoğun ilişkiler kuran, halkla birlikte mücadele eden gerillanın yükselişini önlemek mümkün değildir. İşte, Türk Devleti, Kürt köylerini yakarak yıkarak, Kürt halkını sürgün ederek, gerillaları desteksiz bırakmaya çalışmaktadır. Bu arada gerillalara yardım eden, devletin ırkçı ve sömürgeci politikalarına şiddetle karşı çıkan Kürt köylülerini de cezalandırmış olmaktadır.

Türk Devleti kararnamele uygulayarak, Kürdistan'da uyguladığı vahşeti kendi halkından, Türk halkından ve Kürt halkından gizlemeye çalışmaktadır. Türk basını Milli İstiharat Teşkilatı'nın bir şubesi gibi kullanılmaktadır. Bugün Türk basını, Türk polisinin itibarsız bir yardımcısıdır. Bu yardım, polis copunun, jandarma sopasının yardımı gibi mütala edilmelidir. Kürdistan sorunuyla ilgili olaylarda bu, kesinlikle böyledir. Türk televizyonu ve radyosu, Türk gazeteleri kendi devletlerinin, Kürdistan'da sürdürdüğü vahşet hakkında en ufak bir haber verememektedir. Türk üniversitesini de aynı kategori içinde değerlendirmek gerekir. Kürtlerin devlet terörü kullanılarak sürgün edilmelerini, Türk basını, kendiliğinden, normal göçermiş gibi sunmaya, kitleleri kandırmaya çalışmaktadır. Hatta, köylerden şehirlere göç

eden (!) bu ailelere devletin maddi yardım yaptığını, Türk Devleti'nin bu ailelere şefkatli kollarını açtığını bile propaganda etmektedir. (Örneğin bk. Milliyet, 6 Kasım 1990) Halbuki, aileler devlet terörü sonucu, köylerin yakılması ve yıkılması sonucu, yerlerini yurtlarını terketmek zorunda bırakılmış olan ailelerdir. Sömürgeci Türk basını bunu ustaca gizlemeye çalışmaktadır. Türk basını, Kürdistan'da sürdürülen Türk ırkçılığının ve Türk sömürgeciliğinin vazgeçilmez bir halkasıdır.

Türk Devleti'nin Kürtlere uyguladığı terör, ilkokul çağındaki Kürt çocuklarının eğitime kadar uzanmaktadır. 1990 yılı Ekim ayı sonlarında, Kızıltepe'deki Kürt kampında, çocukların eğitimiyle ilgili olarak sürdürülen faaliyetler, Türk polisi tarafından engellenmiş, baltalanmıştır. Kürt çocuklarının eğitim yaptığı çadırlar polis zoruyla kapatılmıştır. Kürt çocukları için sürdürülen eğitim yasaklanmıştır. Çocukların defterlerine, kalemlerine el konulmuştur. Bundan daha çarpıcı bir devlet terörü olur mu?

Halbuki, aynı günlerde Türk Cumhurbaşkanı Turgut Özal, New York'da Birleşmiş Milletler tarafından düzenlenen Çocuk Hakları Konseyi'ne katılmıştır. Orada yaptığı konuşmada, Türk milletinin çocukları çok sevdiğini, çocuklara çok değer verdiğini anlatmıştır. Dünyada çocuklara bayram armağan eden tek devletin Türkiye olduğunu vurgulamıştır. Görüldüğü gibi Türk Devleti, Kürt çocuklarına uyguladığı terör politikasını dünyadan gizlemeye çalışıyor. Bir taraftan, kimyasal silahlar kullanılması sonucu, Güney Kürdistan'dan sığınmış olan Kürtlerin çocuklarının çadırlarda, son derece olumsuz koşullarda sürdürdüğü eğitim yasaklanıyor, diğer taraftan da, Birleşmiş Milletler'de, "... Biz çocuklara çok değer veririz, onları çok severiz, çocuklara bayram armağan eden tek devlet biziz..." diye propagandalar yapılıyor. Kürt çocuklarının gözleri önünde, analarına, babalarına, dedelerine; ağabeylerine ve ablalarına sistematik işkenceler yapılıyor.

Kürt çocuklarına, onların yakınlarına binbir türlü işken-
ce yapan Türk Devleti'nin, Amerikan, Fransız ve İngiliz
çocuklarıyla, Alman, İsveç ve İspanyol çocuklarıyla, Arap,
Fars ve Hint çocuklarıyla, Rus, Bulgar, Macar ve Çekoslo-
vak çocuklarıyla... bayram yapmasının hiçbir inandırıcılı-
ğı yoktur. Bu ikiyüzlü bir politikadır. Kürdistan'daki Türk
ırkçılığını ve Türk sömürgeciliğini gizlemeyi amaçlayan,
bunun için de dünya çocuklarını alet eden bir politikadır.
Bütün bu ikiyüzlü politikaların ve uygulamaların halk ta-
rafından öğrenilmesinin engellenmesi ancak kararname-
lerle mümkün olmaktadır. Veya, kararnamelerin bu ama-
ca hizmet etmesi istenmektedir.

Bugün Kürdistan emirlerle, yasaklarla, sansürlerle,
sürgünlerle yönetilmektedir. Türk siyasal partilerinin,
hükümetin, hatta Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin, Kür-
distan'ın yönetimiyle ilgili olarak en ufak bir kıymet-i har-
biyeleri yoktur. Kürdistan'da insan haklarının da insan
hakları anlayışının da kırıntısı bile yoktur. Türk yargı or-
ganları bu süreçte zulüm ve işkenceyi meşrulaştırıcı bir
araç olarak kullanılmaktadır.

Olağanüstü Hal Bölge Valisi Hayri Kozakçıoğlu za-
man zaman sözlü ve yazılı, basına yaptığı açıklamalarda
PKK'nın sonunun geldiğini, PKK'nın son çırpınışlarını
yaptığını bildirmektedir. Bu şu demektir: Baskı ve zulüm
politikasını ve uygulamalarını biraz daha artırmak, bu
politikaları ve uygulamaları biraz daha sürdürmek PKK'yi
tamamen yok edecektir. Olağanüstü Hal Bölge Valisi
Hayri Kozakçıoğlu'nun asıl söylemek istediği budur. Hal-
buki, PKK son yıllarda, özellikle son bir yıl içinde çok der-
rin ve yaygın bir gelişme süreci içine girmiştir. Bu süreç
günden güne artarak sürmektedir. Boyutlanmaktadır,
dallanıp budaklanmaktadır. Kürt gerillaların Kürt halk
yığınlarıyla kurduğu ilişkiler günden güne güçlenmekte
ve kökleşmektedir. Başkan Mao'nun söylediği gibi, Kürt
gerillar Kürt halk yığınlarının oluşturduğu Kürdistan de-

nizinde birer balık olmuşlardır. Irkçı ve sömürgeci Türk Devleti Özel Savaş süreci içinde Kürt halk yığınlarını tamamen kaybetmiştir. Diyarbakır İnsan Hakları Derneği'nin, 30 Eylül 1990 tarihli, "Botan Bölgesi İnsansızlaştırılıyor" başlıklı raporunda çok isabetli bir şekilde belirtildiği gibi, kaybettiği Kürt halkının fizik varlığını da ortadan kaldırmaya çalışmaktadır. Bunun için sık sık kitlerle katliamlarına başvurmaktadır. Kürtlere uyguladığı bu soykırımı, Kürt gerillaların üzerine yıkıma çalışsa da gerçek çok kısa bir zamanda ortaya çıkmaktadır. Bütün bunlardan dolayı Olağünüstü Hal Bölge Valisi Hayri Kozakçioğlu'nun açıklamaları hiç gerçeği aksettirmemektedir. Hayri Kozakçioğlu, halkı, devleti ve kamuoyunu aldatmaya, yanıltmaya çalışmaktadır. Bu, Türk Devleti'nin devlet terörünü daha etkin ve daha yaygın bir şekilde kullanacağı, kullanması gerektiği anlamına da gelmektedir.

Körfez bunalımıyla, Kürdistan'daki devlet terörünün derinleştirilmesinde ve yaygınlaştırılmasında önemli bir artış olmuştur.

SONUÇ

Ortadoğu'da devletler, yoksul ve geri bırakılmış, mazlum halklara karşı yoğun, yaygın ve sürekli bir şekilde devlet terörü uygulamaktadırlar. İsrail'in ve Amerikan emperyalizminin düşündüğü ve uyguladığı terör bu terör yanında çok hafif kalır. Hiçbir emperyalist güç, Kürdistan'da, Türk, Arap ve Fars sömürgeciliğinin, özellikle Türk sömürgeciliğinin gerçekleştirdiği yıkımları gerçekleştiremezdi. Çünkü bu devletler, Kürdistan'ı müşterek ideolojik, politik, ekonomik ve askeri eylemlerle baskı altında tutmaya çalışıyorlar. Kürdistan'daki devletlerarası sömürge sistemini özenle korumaya gayret ediyorlar. Bu bir nicelik sorunu değildir, nitelik sorunudur. Türk, Arap ve

Fars solcuları ve Marksistleri, "Amerikan emperyalizmi, Siyonizm" diyerek, Kürdistan'daki Türk, Arap ve Fars ırkçılığını ve sömürgeciliğini gizlemeye çalışıyorlar. Bu devletlerin emperyalist emellerini küçümsüyorlar.

Bu tür bir devlet terörüne karşı mazlum halkların, Kürt halkının kendi onurunu koruma, öteki uluslarla eşit olma hakkı elbette vardır. Bu hak tartışılmazdır, pazarlık konusu yapılamaz. Ortadoğu'daki devlet terörünü dikkate almayan hiçbir "terör" politikasının inandırıcılığı yoktur. Bu politikaların ve uygulamaların başarıya ulaşması mümkün değildir. Zira "terör"ün kökeninde devlet terörü vardır. Devletler tarafından mazlum halkların ulusal ve demokratik haklarının gaspedilmesi vardır.

KÖRFEZ BUNALIMI VE KÜRTLER(*)

Irak, 2 Ağustos 1990 tarihinde, Kuveyt'i işgal etti. Irak Devlet Başkanı Saddam Hüseyin, Kuveyt'in Irak'ın doğal bir uzantısı olduğunu, Kuveyt'te Irak'ın milli hakları olduğunu iddia ediyordu.

Kuveyt'in Irak tarafından işgal ve ilhak edilmesi Batı'da, ekonomik ve politik ilişkiler yönünden Batı'ya bağlı Arap toplumlarında çok büyük bir panik yarattı. Suudi Arabistan'a ve Körfez'deki öteki Arap emirliklerine de saldırı olabilirdi. Saddam Hüseyin'in ordusu ve sahip olduğu kimyasal silahlar, Avrupa Devletleri'ni, Amerika Birleşik Devletleri'ni ve Arap krallarını korkutuyordu. Bu durumda başta ABD olmak üzere, birçok devlet Saddam Hüseyin'in ilerlemesini kesmek için harekete geçtiler. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi toplandı. Irak'a ambargo kararı alındı. Yürürlüğe konulan ambargonun, etkili bir şekilde uygulanması için yeni yeni önlemler alındı. Batı ve Türk basınında Saddam Hüseyin'i eleştiren ve onun diktatörlüğünü ve acımasızlığını anlatan haberler ve yazılar yayınlanmaya başlandı. Saddam Hüseyin'i Hitler'e benzeten resimlere, karikatürlere, yazılara sık sık rastlanılır oldu. Güney Kürdistan'da 1988 yılında, Halep-

(*) Bu yazı, "Österreichisches für Friedens Forschung" için hazırlanmıştır. Serxwebûn Dergisi'nde de yayınlanmıştır. (Sayı 106, Ekim 1990, s. 19-22)

çe'de, Doçeyla'da ve başka bölgelerde Kürtlere karşı uygulanan kimyasal silahlar, soykırım gündeme getirildi. 1988 yılı Mart ve Ağustos aylarında, Kürtlere karşı yoğun bir şekilde uygulanan kimyasal silahları ve soykırımı görmezden gelen Batı basını, Kuveyt'in işgal edilmesinden sonra, artık bunları da gündeme getirmeye başladı. Bu soykırımlarla ilgili görüntüler veren programlar yayınlanmaya başlandı.

Kuweyt'in Irak tarafından işgaliyle birlikte, Ortadoğu'daki Kürt sorunu da çeşitli platformlarda ele alınmaya, bu konuda senaryolar geliştirilmeye çalışıldı. Bu yazıda, Körfez bunalımının Kürtlerle ilgili boyutlarını açıklayıcı bazı düşüncelerimi açıklamaya çalışacağım. Konuya Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği Devlet Başkanı Gorbaçov'un bir demeciyle girmek istiyorum.

ULUSLARARASI SORUNLARA YAKLAŞIMDA ÇİFTE STANDART

Sovyetler Birliği Komünist Partisi Başkanı ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği Devlet Başkanı Mihail Gorbaçov, Kuveyt'in Irak tarafından işgal edilmesi dolayısıyla, Irak'ı ve Saddam Hüseyin'i eleştiren ve kınayan bir mesaj yayınladı. Mesajda Saddam Hüseyin'in düşüncesi-ne ve eylemine karşı bir öfke ve sitem belirtiliyor. Kısaca şöyle deniyor: 1972 tarihinde Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'yle Irak arasında Savunma İşbirliği Anlaşması imzalandı. Bu anlaşma gereğince Irak'a ihtiyacı olan silahları veriyoruz. Fakat Irak, Saddam Hüseyin, bu Sovyet silahlarıyla Kuveyt'i işgal etti. Körfez bölgesinde uluslararası barışı bozdu. Biz bunu kabul edemeyiz. Saddam Hüseyin'in, Irak'ın Kuveyt'ten geri çekilmesi gerekir. Sovyet silahlarının kullanılarak Kuveyt'in işgal ve ilhak edilmesini onaylayamayız.

Görüldüğü gibi, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği Devlet Başkanı Gorbaçov, petrol şeyhlerinin korunması konusunda çok hassas. Sovyetler Birliği Komünist Partisi Genel Başkanı Gorbaçov, Arap toplumunun bu en çürümüş kesimlerinin varlıklarını sürdürmeleri konusunda yoğun bir hassasiyet içindedir. Halbuki, Gorbaçov, Saddam Hüseyin'in kimyasal silahlarla Kürtleri soykırma uğratması karşısında hiçbir şey söylememiştir. Çocuk, kadın, genç, ihtiyar... binlerce Kürt insanının zehirli gazlarla soykırma uğratılması karşısında hiç sesini çıkarmamıştır. Kürdistan'dan yükselen çığlıkları görmezden, duymazdan gelmiştir. Adeta, bu soykırımı onaylar, hatta teşvik eder bir duruma düşmüştü. Avrupa'da, ABD'de, Saddam Hüseyin, yarım ağızla da olsa kınanmıştı. Sovyetler Birliği Komünist Partisi Başkanı Gorbaçov ise, Saddam Hüseyin yönetimini en ufak bir şekilde kınamamıştır.

Sovyetler Birliği sosyalist olduğu söylenen, emperyalist olmayan, en azından pek çok siyasal hareket için emperyalist olarak değerlendirilmeyen bir ülke. Kürtlere karşı bakış tarzı ise böyle. Hep statükodan yana, hep Kürtleri ezen, Kürtlere karşı ırkçı ve sömürgeci politikalar uygulayan devletlerden yana. Irak ordusunda hâlâ yüzlerce Sovyet teknisyeninin olduğu herkes tarafından bilinen bir gerçek. Sovyet teknisyenleri Araplara, kimyasal silahların en öldürücü, en etkili bir şekilde nasıl kullanılacağını öğretiyorlar.

Kimyasal silahların ham maddelerinin temin edilmesinde, yapılmasında ve kullanılmasında Batılı devlet ve şirketlerin de rolü çok büyük. Kürtlere uygulanan soykırım karşısında bunlar da Saddam Hüseyin'i ancak yarım ağızla kınadılar. Daha doğrusu kendi ülkelerindeki demokratik kamuoyunun baskıları karşısında, Saddam Hüseyin yönetimini kınamak zorunluluğu duydular.

Kuveyt'in işgali karşısında çok duyarlı, çok hassas olan Birleşmiş Milletler'in de Kürtlere kimyasal silahlar

kullanılması karşısında vurdumduyamaz bir tavır içinde olduğu henüz belleklerdedir. Birleşmiş Milletler, Kürtler, yoğun ve yaygın bir şekilde kimyasal silahların saldırısına uğrarken, çocuklar, kadınlar, ihtiyarlar kitleler halinde soykırına uğratılırken sessiz kalmıştır. Kürdistan'ı altüst eden bu büyük soykırımları görmezden, duymazdan gelmiştir. Üstelik bunlar, hem İran-Irak savaşı sırasında, hem de ateşkesten sonra cereyan etmiştir. Ateşkesten sonra, Birleşmiş Milletler Gözlemciler Heyeti'nin İran-Irak sınırında mevzilenmesi sırasında gerçekleşmiştir.

Gerek kapitalist, gerekse sosyalist devletler, Saddam Hüseyin'i elbirliğiyle ortaya çıkardılar. Onun silahlanmasına azami derecede yardım ettiler. Onun, ırkçı, sömürgeci ve faşist politikalarını, uygulamalarını desteklediler. Kürtlere uygulanan soykırımı, İran-Irak savaşında bir milyondan fazla insanın ölümünde Saddam Hüseyin'in rolünü görmezden geldiler. Çünkü o zaman öyle gerektiriyordu. Kuveyt'in işgaliyle, tehlikenin giderek büyüdüğünü, kapılarına kadar dayandığını farkederek tedbirler almaya çalışıyorlar. Şu, açık bir şekilde görülüyor... Dünya politikasına hakim olan temel prensip hâlâ güç prensibi. "Güçlü olan haklıdır." Adalet düşüncesi, insan hakları anlayışı vs. henüz uluslararası ilişkilere, uluslararası politikaya yön veren prensipler değil... Kürtlere karşı yoğun ve yaygın bir şekilde uygulanan soykırım karşısında sergilenen tutum ve davranışlar, Kuveyt'in işgali ve sonrasında sergilenen tutum ve davranışlar bunun açık bir örneği. Kürtler 70 yılı aşkın bir zamandır, en meşru hakları için çarpıştıkları, yüzbinlerce şehit verdikleri halde, seslerini duyuramamaktadırlar. Ulusal ve demokratik haklarını elde edebilmek için binbir türlü güçlkle karşılaşmaktadırlar. Saddam Hüseyin ise bunca haksızlığına ve zulümkârlığına rağmen, borusunu öttürebiliyor. Çünkü, elinde en öldürücü silahlar var. Kimyasal silahlar, zehirli gazlar. Dünyanın önde gelen kapitalist ve sosyalist dev-

letleri, onun bu en öldürücü silahlara sahip olmasını onaylamışlar, teşvik etmişler.

KÜRT SORUNUNUN ODAK NOKTASI

Bu noktada Kürt sorununun özüyle ilgili birkaç şey söylemek gerektiği ortaya çıkmaktadır. Kürt sorununun odak noktası, Kürdistan'ın bölünmesi, parçalanması ve paylaşılmasıdır. Bu, 20. yüzyılın ilk çeyreğinde, Birinci Dünya Savaşı sırasında ve sonrasında gerçekleştirilmiş bir olaydır. 1917 Ekim Devrimi'nin, Birinci Dünya Savaşı sonrasında meydana gelen Türk-Yunan ve Türk-Ermeni savaşlarının, Arap dünyasında gelişen bağımsızlık hareketlerinin, Osmanlı Hanedanı-Kuvva-i Milliye çelişkisinin, Hilafet sorununun, Enver Paşa-Mustafa Kemal çelişkisinin vs. bu sürecin oluşumunda çok büyük rolü olmuştur. Bu olguların, olgusal ilişkilerin hepsinin birbirlerini etkilediğini, birbirlerinden etkilendiğini görüyoruz. Kürt sorunu dar anlamda bir insan hakları sorunu değildir. Kürt sorunu azınlık sorunu değildir. Kürt sorunu ulusal bir sorundur. Kürt sorununun temelinde, Kürdistan'ın ve Kürt ulusunun emperyalistlerce ve onların Ortadoğu'daki işbirlikçi hükümetleri tarafından, işbirliği ve güçbirliği yapılarak bölünmesi, parçalanması ve paylaşılması ve Kürtlerin bağımsız devlet kurma haklarının gaspedilmesi yatar.

Böl-yönet politikası elbette emperyalizmin politikasıdır. Bölünen, parçalanan ve paylaşılan Kürdistan'dır, Kürt ulusudur. İngiliz ve Fransız emperyalizmleri, Kürdistan üzerindeki bu bölüşüm politikasını uygularken, Ortadoğu'daki yerli hükümetlerle, o hükümetlere karşı gelişen muhalefet hareketleriyle çok yakın bir işbirliği ve güçbirliği yapmışlardır. Kemalistler, Kürdistan'ın bölünmesinde, parçalanmasında ve paylaşılmasında İngiliz ve

Fransız emperyalizmlerinin, işbirliği ve güçbirliği yaptığı unsurların başında gelmektedirler. Bu organik bir ilişkidir. Nesnel bir ilişkidir. Gerek Kemalistler, gerekse emperyalistler, işbirliği ve güçbirliği konusunda birbirlerini sürekli etkilemişlerdir. Arap ve Fars monarşileri de bu süreçte kuşkusuz çok önemli rol sahibidirler. Kemalistlerin İngilizlerle en önemli çatışması, Kürdistan üzerinde meydana gelmiştir. Bu emperyalist içerikli bir çatışmadır. Kürdistan'dan daha büyük bir pay almanın mücadelesidir. Nitekim bu çatışmalar giderek uzlaşmaya dönüşmüş; bu uzlaşma da Kürdistan'ın bölünmesini, parçalanmasını, paylaşılmasını getirmiştir.

Kürdistan'ın ikiye bölünmesi, kuşkusuz 17. yüzyılın ikinci yarısında, Osmanlı ve İran İmparatorlukları arasında gerçekleştirilmiştir. Bundan sonraki dönemlerdeyse, bölünmenin, parçalanmanın ve paylaşılmanın derinleşerek ve yaygınlaşarak sürüp gittiğini görüyoruz. 19. yüzyılın ilk yarısında, İran İmparatorluğu sınırları içinde kalan Kürdistan'ın, Rus-İran savaşları sonunda ikiye bölündüğünü görüyoruz. Bu süreçte Ermenistan'ın bölündüğü de bir gerçek. Fakat, Kürtlerin ve Kürdistan'ın esas bölünmesi 1920'li yıllarda gerçekleşiyor. Bugünü belirleyen an, süreç de budur. Kuveyt'in Irak tarafından işgal edilmesinden sonra, Ortadoğu'da olası bir gerici ve emperyalist savaştan söz ediliyor. Halbuki, Kürdistan'ın bölünmesini, parçalanmasını ve paylaşılmasını hiçbir zaman gözlerden ve dikkatlerden uzak tutmamak gerekir. Esas gerici, haksız ve emperyalist savaş Kürdistan'da yapılan savaştır. Kürtleri esaret altında tutabilmek için yapılan savaştır.

Kürtler, kendilerine uygulanan böl-yönet politikalarına 70 yılı aşkın bir zamandır karşı koyuyorlar. Silahlı mücadele yürütüyorlar. Kürdistan'ın çeşitli bölgelerinde, silahlı mücadeleler sırasında, günümüze kadar şehit olanların sayısını "yüzbinlerce Kürt insanı" diye ifade etmek gerekir. Pek çok yerde, pek çok zaman katliamlar,

soykırımlar uygulanmıştır. Köyler yakılmış, yıkılmış, çocuklar süngülenmiş, insanlar büyük kitleler halinde sürgün edilmişlerdir. Özellikle Türk yöneticileri, Kürt kimliğini ve Kürdistan kimliğini inkâr edebilmek için her türlü önlemi almışlardır.

Şöyle bir örnek verebiliriz: Örneğin bugün, Arjantin, Falkland Adaları'nda, Kürt diliyle eğitim yapan bir okul açmaya çalışsa veya, Norveç, kutuplarda, aynı amaç için bir okul açmaya çalışsa, Türkiye hemen itiraz eder. Böyle bir girişimin Türkiye'nin birlik ve beraberliğine, devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne karşı hazırlanmış bir komplo olduğunu düşünür. Engellemeye çalışır. Güney Kürdistan'daki veya Doğu Kürdistan'daki herhangi bir muhalefet önderinin Avrupa'daki veya Amerika'daki gezileri en çok Türk yöneticilerini, Türk dışişlerini, Milli İstihbarat Teşkilatı'nın bir bürosu gibi çalışan Türk basınını meşgul eder. Çünkü, Kürdistan'ın herhangi bir tarafında Kürtlere ilişkin olarak gelişen bir sürecin, öteki parçalardaki Kürtleri de yakından etkileyeceğini biliyorlar. Veya dünyanın neresinde olursa olsun, Kürt toplumuna ilişkin bir iyileştirme tedbirinin bütün Kürtleri etkileyeceğinin bilincindedir. Bu bakımdan Güney Kürdistan'daki Kürt muhalefet liderlerinden Celal Talabani'nin, ABD'ye gidip gitmediği, orada herhangi bir yetkili tarafından karşılanıp karşılanmadığı, kendisinin mi gittiği yoksa davet mi edildiği, ABD'ye mensup yöneticilerden anlayış görüp görmediği, nelerin konuşulmuş olabileceği vs. en çok Türk yöneticilerini, Türk basınını meşgul ediyor. Halbuki, örneğin İran muhalefet liderlerinden Mesut Recavi'nin ABD'de veya Fransa'da veya başka bir yerde olması, görüşmeler yapması, Türk yöneticilerini, Türk basınını meşgul etmiyor.

Türkler, Orta Asya Türkleri'ni, Bulgaristan'daki, Batı Trakya'daki, dünyanın başka yerlerindeki Türkleri hiç unutmuyorlar. Veya oralardaki Türklerin, Türkiye'deki

Türkleri hep hatırlamasını istiyorlar. Fakat, Ortadoğu'da, bölünmüş, parçalanmış ve paylaşılmış Kürtlerin birbirlerinden haberdar olmamasını, birbirleriyle kültürel ilişkilere bile girmemesini buyuruyorlar. Bunun için çeşitli önlemler alıyorlar. Sınırlara dikenli teller, elektrikli teller düşüyorlar. Sınırlarda mayın tarlaları, ız tarlaları meydana getiriyorlar. Gözetleme kuleleri kuruyorlar. Kürtleri birbirlerinden elektrikli tellerden oluşan duvarlarla, casus uçaklarıyla, tepeden tırnağa kadar silahlı ordularla bölmeye, ayırmaya çalışıyorlar.

ORTADOĞU'DA EMPERYALİZM KENDİNİ NASIL ÜRETİYOR?

Ortadoğu'da emperyalizm etkenini esas olarak Kürdistan'ın bölünmesinde, parçalanmasında ve paylaşılmasında aramak gerekir. Arap dünyasının bölünmesinde, Filistin sorununda da emperyalizm etkeni elbette vardır. Fakat, Araplar, ayrı ayrı manda (sömürge) devletler olarak ortaya çıkmışlar, giderek bağımsızlıklarını kazanmışlardır. "Bu sadece siyasal bakımdan bağımsızlıktır" diyerek, bunu küçümsememek gerekir. Bir ulusun kendi devletine sahip olması son derece önemli bir olaydır. Kürtleri devletsiz bırakmak hesaplı kitaplı bir olaydır. Kaldı ki, Kürtler, tarihten ve yeryüzünden silinmek üzere bölünmüş, parçalanmıştır. Bu emperyalist ve sömürgeci bölüşümün amacı, Kürt ve Kürdistan adlarını dillerden ve tarihlerden silmektir. Bölünme, parçalanma ve paylaşılma Kürtlerin dostunu azaltmış, düşmanlarını çoğaltmıştır. Düşmanlarını saldırgan, dostlarını çekingen yapmıştır. Filistinlilerin ise bir tane düşmanı vardır, o da İsrail'dir. Fakat 22 tane Arap devleti ayrı ayrı İsrail'e düşmandır. Ayrıca 42 tane Müslüman devlet de İsrail'e dost değildir. Arap devletlerinin veya Müslüman devletlerin yö-

netici kadrolarının sınıfsal çıkarları ne olursa olsun Filistin Kurtuluş Hareketi'ni desteklemek durumundadırlar. Bu zorunluluğu hissediyorlar. En azından gerek kendi kamuoylarını, gerekse Araplarınkini tatmin etmek için bunu yapmak zorunluluğunu hissediyorlar. Bunun için Filistin Kurtuluş Hareketi'ni hem siyasal hem de maddi olarak destekliyorlar. Kürdistan'ın bölünmesi, parçalanması ve paylaşılması ise, Kürtleri dostsuz bırakmıştır. Kürtlerin de dostları kuşkusuz vardır. Fakat onlar çok uzaktadırlar ve çoğu zaman insancıl yardımlarını bile gizli gizli yapabilmektedirler.

Şu ilişkiyi vurgulamak son derece önemlidir. Hiçbir emperyalist güç, hiçbir emperyalist yönetim, Kürdistan'da, Türk sömürge yönetiminin, Saddam Hüseyin yönetiminin ve benzeri yönetimlerin gerçekleştirdiği yıkımı, tahribatı gerçekleştiremezdi. Ne 1920'lerde İngiliz emperyalizmi, ne de günümüzde Amerikan emperyalizmi... Burada amacımız emperyalizmi onaylamak veya onu tehlikesiz göstermek değildir. Kendileri emperyalizme bağımlı veya emperyalist olmayan devletlerle, sosyalist devletlerle ilişkiler kuran devletlerin, Kürtler için çok daha tehlikeli yönetimler olduklarını belirtmeye çalışıyorum. Kaldı ki, örneğin Kemalistler, Kürdistan'daki en büyük zulümleri, soykırımları, Türk Devleti'nin emperyalizme en az bağımlı olduğu ifade edilen Mustafa Kemal Atatürk döneminde gerçekleştirdiler.

Türkiye, Irak gibi devletler Kürt insanının en değerli varlığına, kişiliğine saldırmışlardır. Kürt insanını aşağılamışlardır, düşürmüşlerdir. Kürt insanının kişiliğini parçalamışlardır. Bunun için çok daha tehlikeli, olumsuz yönetimlerdir. ABD Vietnam'da kimyasal silahlar kullanamamıştır. 1960'lı yıllarda, 1970'li yılların başlarında, amansız bir şekilde devam eden Vietnam Ulusal Kurtuluş Mücadelesi sırasında ABD bu tür silahları kullanamamıştır. Hiçbir emperyalist güç, sömürgesinde bu

silahları rahatça ve sürekli olarak kullanamamıştır. Kendi kamuoyundan, dünya kamuoyundan çekindiği için vs. Fakat Ortadoğu'da, Kürdistan üzerinde sömürgecilik yapan devletler demokratik bir yapıya sahip değildirler. Bunlar otoriter ve totaliter devletlerdir. Ne kendi kamuoylarından ne de dünya kamuoyundan hiç çekinmemektedirler. Zaten bu devletlerde kamuoyu etkinliği ya yoktur ya da son derece cılızdır. Bu bakımdan birbirleriyle de işbirliği ve güçbirliği yaparak Kürdistan'daki sömürgeci politikalarını rahatça uygulayabiliyorlar. Bütün bunlardan dolayı, klasik sömürgelerdeki "böl-yönet" uygulamaları, Kürdistan'da "böl-yönet ve yoket" biçimini almaktadır. Yokedilmeye çalışılan Kürt kimliğidir, Kürdistan kimliğidir. Bir ulusun direnme gücüdür, onurudur.

Bu ilişkileri hiçbir zaman gözlerden ve dikkatlerden uzak tutmamak gerekir. Kürdistan eğer 1920'li yıllarda, İngiltere'ye bağlı bir sömürge olsaydı, şimdiye kadar çoktan bağımsız bir devlet olarak ortaya çıkmıştı. Fakat, Kürdistan emperyalist devletlerce ve onların Ortadoğu'daki yerli işbirlikçileri yönetimlerce, işbirliği ve güçbirliği yapılarak bölündü, parçalandı ve paylaşıldı. Ondan sonra Kürt insanı aşağılanarak, direnme gücü ve onuru kınılarak, yokedilmeye çalışıldı. Bu da, emperyalizmin düşünce ve eyleminden çok, bölgedeki yerli hükümetler tarafından gündeme getirilen ve uygulanan bir politika oldu.

Saddam Hüseyin'in Kürdistan'ı nasıl yönettiğini anlamak için, Kuveyt'in işgaliyle ortaya çıkan olayları izlemek gerekir. İşgalin başlarında, başta ABD olmak üzere Batılı devletler, Irak'a karşı bir müdahale düşündüler. Bunun üzerine Saddam Hüseyin gerek Irak'taki, gerekse Kuveyt'teki, bütün Batılıları rehin aldığını açıkladı. Ve bu binlerce rehineyi hava saldırılarına ilk hedef olacak tesislere yerleştirdi. Böyle bir tavır ve davranış uluslararası politikada, Birleşmiş Milletler Sözleşmelerinde elbette

yok. Bunun adı tam anlamıyla şantaj. Fakat bu şantaj politikası Ortadoğu'da çok geçerli bir politika. 1979 yılı sonlarında, İran da ABD'li diplomatlara karşı aynı politikayı izlemiş, onları rehin almıştı. Bugün Saddam Hüseyin, Batılı devletleri, çok daha büyük kitleleri, işçileri, diplomatları, diplomatların ve işçilerin eşlerini, çocukları vs. rehin tutmakla tehdit ediyor. Buradan elbette, bazı sonuçlar çıkarmak gerekir. Uluslararası meşru kurallara, dünya demokratik kamuoyuna böylesine aykırı davranabilen bir yönetim, kendi yönetimindeki Kürtlere karşı neler yapmaz neler... Kaldı ki Kürtlere ilişkin politikaları komşu devletler tarafından da onaylanıyor, destekleniyor... Yine Kürtlere ilişkin politikaları ve uygulamaları dünya kamuoyundan gizlenebiliyor. Kürtlere yapılan zulümler, işkenceler uzun müddet gizli kalabiliyor. Çoğu zaman dünya kamuoyu, bu ırkçı ve sömürgeci uygulamaları öğrenemiyor. Veya ırkçı ve sömürgeci yönetim bunları dünyaya kendi kavramlarıyla, kendi istediği gibi duyurmaya çalışıyor.

KÜRTLERE KARŞI SOYKIRIM UYGULAYAN BİR KATİL "ANTI-EMPERYALİST" OLABİLİR Mİ?

Gerek Türkiye'de, gerekse Arap dünyasında faaliyet gösteren bazı siyasal akımlar ve örgütler Saddam Hüseyin'in düşüncesine ve eylemine anti-emperyalist bir değer biçiyorlar. Bunlar, Irak yönetiminin, Saddam Hüseyin yönetiminin, Kürdistan'daki ırkçı ve sömürgeci politikalarını, uygulamalarını unutmuş görünüyorlar. 1988 Mart ayında, Kürt şehirleri Halepçe ve Doçeyla'da kimyasal silahlarla binlerce Kürt insanını katlettiklerini, Kürdistan'da soykırım yaptıklarını unutmuş görünüyorlar. Yine aynı yılın Ağustos ayında, İmadiye ve Baxdinan bölgelerinde Kürtlere karşı soykırım sürdürülmüş, yüzbinlerce

insan yerini yurdunu terketmek zorunda kalmıştır. Sığınmak zorunda kaldığı devletlerde, o devletler tarafından dikenli teller arasına kapatılmış, esir muamelesi görmüştür. Örneğin, Türkiye'de kamplara kapatılmış, hiçbir temel gereksinimi karşılanmamıştır. Soğuktan, açlıktan, insanlar ölüme terkedilmiştir. Bu günlerde "Arap bebelelerinin mamaları" için çok hassas olan Türk basını, Kürt çocuklarının açlıktan ve soğuktan ölmeleri karşısında hiç sesini çıkarmamıştır. Kendi hükümetine bazı insanlık görevlerini hatırlatmamıştır. Güney Kürdistan'dan kimyasal silahlar kullanılması sonunda sığınmak zorunda kalan Kürtlere, Kuzeydeki Kürtlerin, akrabalarının yardımını yasaklamıştır. Hem bu tür yardımlar yasaklanmış, hem de Türk Devleti bu Kürtlere karşı insanlık görevlerini yerine getirmemiştir. Bu insanlara uluslararası insan hakları kurumlarının yaptıkları gıda ve yiyecek yardımları da Türk hükümeti tarafından kabul edilmemiş, bu yardımların Kürt mültecilere ulaşmalarına engel olunmuştur. Yardım kolileri geldikleri yere iade edilmiştir. Amaç Kürtleri mağdur etmek, Güney Kürdistan'a geri dönmelerini sağlamaktır. Güney Kürdistan'da ise katliam ve zulüm vardır. Kurşuna dizilme vardır.

Yüzbinlerce Kürt insanı, Güney Kürdistan'dan Arap çöllerine sürgün edilmiştir. Binlerce köy yakılmış, yıkılmış, yerle bir edilmiştir. Bu köylerin insanları büyük şehirlerin çevrelerinde kamplarda toplanmıştır. Elleri böyle sine kana bulanmış ve şantajı temel politika aracı yapan bir diktatöre, anti-emperyalist diye payeler vermek son derece yanlıştır. Bu, ırkçılığı, sömürgeciliği ve faşizmi onaylamak anlamına gelir. Türkiye'de ve Ortadoğu'nun çeşitli bölgelerinde faaliyet gösteren bazı siyasal akımlar ve örgütler, anti-emperyalist bir tavır koymaya çalışırken ırkçılığı, sömürgeciliği ve faşizmi onaylıyorlar. Bu, aslında, resmi ideolojinin tekrarından başka bir şey değildir. Resmi ideoloji, "Amerikan emperyalizmine karşıyız",

“Haksız savaşlara karşıyız”, “Emperyalist savaşlara, gerici savaşlara karşıyız” denerek, devrimci ve demokratik kavramlar kullanılarak yeniden üretilmektedir. Bu kavrayış farklılığı Türk ve Kürt solunun taleplerinin ne kadar değişik olduğunu da ortaya koymaktadır. Zira, hiçbir Kürt Saddam Hüseyin’i, bu şekilde payeler vererek onurlandıramaz.

Bu ifadelerle emperyalizmin onaylanmadığı, niyetimizin bu olmadığı açık bir gerçektir. Fakat kendileri emperyalist devletlere veya emperyalist olmayan devletlere bağımlı olan, onlarla ekonomik ilişki kuran devletlerin Kürdistan’da çok daha ağır zulümler meydana getirdiğini vurgulamaya çalışıyoruz. Kürdistan’ın ve Kürt ulusunun bölünmesi, parçalanması ve paylaşılması, bu sonuçları, benzer sonuçları ortaya çıkarıyor. Eğer Saddam Hüseyin’in elinde yüz adet silah varsa, bunun seksen adedini Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği’nden sağlamıştır. Bu Sovyet silahlarının, bu sosyalist ülke silahlarının, durmadan, sürekli olarak, en etkili bir biçimde dünyanın en mazlum uluslarından birine karşı kullanılması, günümüz dünyasının en dramatik çelişkilerinden biridir. Bir sosyalist devletin, sosyalist işçilerin ürettiği en son model silahlar, en öldürücü silahlar, bombalar, zehirli gazlar, biyolojik silahlar, dünyanın en mazlum uluslarından birinin tepesinde patlıyor. “Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı” düşüncesi ne kadar aşınmış! “Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı” düşüncesi ne kadar çarpıtılmış!.. Irak, İngiliz sömürgesiyken Kürdistan’ı nasıl yönetiyorsa, Sovyetler Birliği’yle kurduğu ilişkiler sürecinde de aynı şekilde yönetiyor. Hatta sahip olduğu en son model ve en öldürücü silahlardan dolayı Kürtlere karşı baskısını ve zulmünü iyice artırıyor. Irkçı ve sömürgeci düşüncelerini, emperyalist emellerini daha iyi bir şekilde yürürlüğe koyabiliyor.

Bazı siyasal hareketler de diyorlar ki, emperyalizmin

kirli ayaklarını ÷lkemize bastırmayacağız, emperyalistlerin ÷lkemizi kirletmesine izin vermeyeceğiz... Bu ifadeler karşısında insan hafiften gülümsüyor. Kürdistan söz konusu olduğu zaman insan ister istemez soruyor: Ta 1920'li yıllardan beri, emperyalist ve sömürgeci devletlerle işbirliği yapılarak bölünen, parçalanan ve paylaşılan Kürdistan değil mi? Emperyalistler ve sömürgeciler tarafından en küçük hücrelerine kadar işgal edilen Kürdistan değil mi? Kürdistan'da temiz olan neresi kalmış ki?

"HAKSIZ SAVAŞ" KÜRDİSTAN'DA 70 YILDIR SÜRÜYOR.

Kürdistan'da zaten bir savaş var. Bu haksız bir savaştır. Gerici bir savaştır. Statükoyu koruma, emperyalist ve sömürgeci ilişkileri pekiştirme savaşıdır. Bu savaş Kürdistan'ın her yerinde sürüyor. Sömürgeci devletler kararnamele düzenleyerek, önlemler alarak, bu savaşları kendi halklarından gizlemeye çalışıyorlar. Türk basını, Kürdistan konusunda, sözü edilen savaşlar konusunda ciddi haberler vermiyor. Bu arada Türk soluna mensup yayın organlarının önemli bir kısmı da kararnameye titizlikle riayet ediyor. Gazeteler ve dergiler Kürtlerle, Kürdistan'la ilgili haberler ve yazılar yayınlamadıkları sürece rahatça basılabiliyorlar. Kürt ve Kürdistan adları kullanılamıyor. Fakat sol ile, sosyalizm ile, komünizm ile ilgili her şey rahatça yazılabiliyor.

Kürt ve Kürdistan adlarını bile kullanamayan Türk soluna mensup bazı yayın organlarının, yakındaki emperyalizmi, sömürgeciliği ve ırkçılığı görmezden gelerek, hatta bunları onaylayarak, uzaktaki emperyalizme karşı aslan kesilmesi, ilgi çekici bir durum ortaya çıkarmaktadır. Kısaca şunu ifade edebiliriz: Eğer Saddam Hüseyin rejimine karşı bir dış müdahale söz konusu olursa, Kürt-

ler de o müdahalenin içinde yer almalıdırlar. Saddam Hüseyin rejiminin düşüşü, Ortadoğu'da otoriter ve totaliter rejimlerin, krallıkların, şeyhliklerin, emirliklerin vs.'lerin de birer birer düşüşünü getirebilecektir. Domino teorisinde olduğu gibi. Buysa, Ortadoğu'da da demokratik rejimlerin belirmesi anlamına gelmektedir.

“ORTADOĞU BARIŞI” KÜRTLERE NE GETİRDİ?

Öte yandan, Kürtler tarihe, günümüzün toplumsal ve politik olaylarına farklı gözlüklerle bakmak durumundadırlar. Kürtler, tarihe, toplumsal ve politik olaylara Türkler gibi, Araplar veya Farslar gibi bakamazlar. Bu olayları onlar gibi algılayamazlar. Örneğin bugünlerde sık sık kullanılan “Ortadoğu barışı” kavramını ele alalım. “Barış” anlayışı ve uygulamaları Kürtlere ne getirdi? Şurası çok açık: “Ortadoğu barışı” denen durum, Kürtlerin bölünmesi, parçalanması ve paylaşılması üzerine kurulmuştur. Böyle bir “barış” anlayışının Kürtlere dayattığı şey köleliktir, esarettir. “Barış”ın korunması, statükonun sürmesi anlamına gelmektedir. Kürtler eğer gaspedilmiş ulusal ve demokratik haklarını istemiyorlarsa, bu haklarını kullanmıyorlarsa, “barış” sürüyor, korunuyor demektir. Fakat Kürtler bu haklarını kullanmaya, bu hakları için mücadele etmeye, bunları devletten talep etmeye başladıkları andan itibaren “Kutsal Ortadoğu Barışı” bozulmuş olmaktadır. Kürdistan devletlerarası bir sömürgeci. “Ortadoğu barışı” anlayışı Kürdistan'daki bu statükonun korunması ve sürdürülmesi anlamına gelmektedir. Zira, “barış”ın, 20. yüzyılın ilk çeyreğindeki uluslararası sistemin, Kürtlere layık gördüğü statüdür. Bu elbette, Türk'e, Arap'a ve Fars'a göre bir “barış”tır. Sovyetler Birliği'ne ve ABD'ye göre bir “barış”tır. Benzeri devletlere göre ve benzeri devletler için bir “barış”tır. Fakat böyle bir “barış” an-

layışının Kürtler için en ufak bir yararı yoktur. Zaten bu, Kürtlere göre ve Kürtler için bir "barış" değildir. Onun için, Kürtlere karşı Halepçe'de kimyasal silahlar kullanıldığı zaman gerek sosyalist, gerekse kapitalist hiçbir devlet, Irak'ı, Saddam Hüseyin'i ciddi bir şekilde uyarmamıştır. Kürtlerin aylarca süren çığlıklarını görmezden, duymazdan gelmiştir. Bundan cesaret alan ırkçı, sömürgeci ve faşist Saddam Hüseyin yönetimi, Kürdistan'da bu silahı kullanmaya devam etmiştir. Bugün, Kuveyt işgal ve ilhak edildi diye Körfez bölgesine asker yığan devletler, binlerce Kürt insanının soykırma uğraması karşısında tavırsız kalmayı yeğlemişlerdir. Birleşmiş Milletler Teşkilatı da bu tavırsızların başında gelmektedir. Kuveyt işgal ve ilhak edildi diye arka arkaya toplantılar yapan Birleşmiş Milletler, Kürdistan'daki devletlerarası sömürge sistemini koruyan ve sürdürmeye çalışan en önemli jandarmalardan biridir. Kürdistan'ı devletlerarası sömürge sistemi altında tutan devletlerin en önemli yardımcısıdır. Gerek kapitalist, gerekse sosyalist devletler, bu bölünmeye, parçalanmaya ve paylaşılmaya karşı durmak şöyle dursun, kendilerini, "kutsal statüko"yu korumakla görevli hissetmektedirler. Bugün, Arap şeyhleri tahtlarından uzaklaştırıldı diye ağıt yakan bu devletler ve Birleşmiş Milletler, onbine yakın Kürt köyü yakılırken, yıkılırken, yerle bir edilirken, köyler arka arkaya bombardımana uğrarken, bu kitlesel faciaları görmezden duymazdan gelmişler, bunu temel bir politika haline getirmişlerdir. Bu yıkımlar karşısında Kürt insanları sığınacak yer bulamazlarken, Birleşmiş Milletler, tavırsız kalma politikasını en önemli politika olarak benimsemiştir.

Bütün bunlardan dolayı, Kürtlerin de Türkler gibi, Araplar veya Farslar gibi, "barışı korumak gerek", "barış için mücadele etmek gerekir" gibi bir çaba içinde olmaları, tarihi, toplumsal ve politik ilişkileri çok yanlış kavramalarından başka bir şey değildir. Zira, içeriği böyle olan

bir "barış" anlayışının Kürtler için hiçbir yararı yoktur. Öyleyse Kürtler, tarihsel ve toplumsal olaylara, toplumsal ve politik ilişkilere daha farklı bir gözlükle bakmak durumundadırlar. Bugünlerde en çok kullanılan "Ortadoğu barışı" kavramının kendilerine kölelikten ve esaretten başka bir şey dayatmadığının bilincine varmak durumundadırlar. Ortadoğu'da gerçek barış, Kürdistan'daki devletlerarası sömürge sisteminin parçalanmasıyla doğar. 30 milyonu aşkın nüfusuyla Kürt ulusu kendi devletine sahip olmadığı sürece, Ortadoğu'da gerçek bir barışı kurmak ve geliştirmek olası değildir. Filistin sorununun da varolduğunu elbette unutmuyoruz.

Ayrıca şunu da düşünmek gerekir: Kürt sorununun, Kürtlerin de arzu ettiği bir biçimde çözüme kavuşturulamamış olması, Ortadoğu'da istikrarsızlığın en temel nedenlerinden biridir. Emperyalizmin böl-yönet politikasının amacı zaten istikrarsız yapılar oluşturulmasını sağlamaktır. Bölgeyi istikrarsız bir hale getirmektir. Bu durumun Körfez kriziyle ilgili çok önemli bir ilişkisi kuşkusuz vardır. Eğer Güney Kürdistan'da güçlü bir Kürt hareketi olsaydı, Saddam Hüseyin Kuveyt'in işgaline kolay kolay girişemezdi. Hele hele, bölünmemiş, birleşik, bağımsız, demokratik bir Kürdistan olsaydı, Ortadoğu'da uluslararası ilişkiler çok daha sağlıklı bir şekilde kurulabilirdi. Şimdiki ilişkiler, işbirlikleri hep Kürtleri ezme yönünde gerçekleştiriliyor. Bu nedenle, Kürtlerin direnci uzun ömürlü olmuyor. Uzun ömürlü olsa bile sağlıklı olmuyor.

KÖRFEZ BUNALIMINDA TÜRKİYE NEDEN ABD YANINDA YER ALDI?

Türkiye, körfez bunalımı sırasında, genel olarak ABD yanında yer almıştır. Türkiye'nin ABD yanında yer alma-

sının en önemli nedeni Kürdistan 'sorunudur. Bugün Kürt sorunu, dünyada, çeşitli kurumlarda görüşülmekte ve tartışılmaktadır. Kürtler, artık, Ortadoğu'da askeri ve siyasi olarak dikkate alınması gereken önemli güçlerden biri olmuştur. Türk basınına yansıyan haberlerden de öğrenildiği gibi, artık "Kürt Devleti" kavramı konuşulur, tartışılır ve yazılır bir hale gelmiştir. Sık sık kullanılmaktadır. Türk yöneticileri kendileriyle yapılan röportajlarda, verdikleri demeçlerde, yaptıkları konuşmalarda sık sık "Kürt Devleti" olasılığı karşısındaki düşüncelerini açıklıyorlar. Kürt Devleti'nin kurulmasının hayal olduğunu, buna kesin olarak izin vermeyeceklerini belirtiyorlar. Türk basını da aynı doğrultuda hükümeti sık sık uyarıyor. Ortadoğu'daki gelişmelere karşı çok dikkatli olması, gelişmeleri büyük bir dikkatle izlemesi gerektiğini vurguluyor.

Milliyet Gazetesi muhabiri Nur Batur'un Dışişleri eski bakanlarından Vahit Halefoğlu'yla yaptığı röportaj bu bakımdan irdelenmeye değer niteliktedir. Bu konuyla ilgili sorular ve cevaplar şöyle:

Soru: "Harita çizilirken masada yerimizi alınız dediniz. Kürt Devleti'nin kurulmasını önleyebilir miyiz?"

Cevap: "Bugünkü şartlarda, Kürt Devleti kurulması mümkün değil. Kürtleri Batı hep kullanmaya çalıştı. İran, Irak ve Türkiye'nin ön şartsız anlaşabildikleri tek konu, belki de tek konu Kürt Devleti'ni kurdurmamaktır. Bu üç ülkeye rağmen Kürt Devleti'ni kurup yaşatmak mümkün olsaydı, Sevr'le sağladıkları gibi sonuna kadar devam ettirebilirlerdi. O zaman Türkiye güçsüzken kabul etmedi, şimdi etmesi mümkün değil..."

Soru: "Amerika ve Batı bu hayalden vazgeçmeli diyorsunuz."

Cevap: "Sovyetler zaten kendi cumhuriyetleriyle uğraşiyor. Ayrıca, Türkiye'ye yönelik dostluk ağacı giderek filizleniyor Sovyetlerde. Eğer Batı, petrol yataklarını kont-

rol etmek için böyle bir devlet kurmak istiyorsa, bu hatalıdır. Sıkışmış bir Kürdistan ne yapabilir? Onun için, bu insanların Türkiye'de olduğu gibi, bütün haklardan yararlanıp, Kürt ama Türk vatandaşı olarak kalmalarında yarar var.” (Milliyet, 1 Eylül 1990)

Bu neyi gösterir? Bu şu demektir: Demek ki, Kürt Devleti düşüncesi etrafında, Kürt Devleti'nin olabilirliği veya nasıl olması gerektiği konusunda tartışmalar yapılmaktadır. İşte Türkiye, bu muhtemel gelişmeleri önlemek, bozmak için, ABD ile sıkı bir işbirliği içinde bulunmaya çalışıyor. İleride yapılacak görüşmelerde ağırlığını koyup Kürtlerin lehine olabilecek gelişmeleri önlemeye, bozmaya çalışıyor.

Dışişleri eski bakanlarından Vahit Halefoğlu'nun beyanlarını eleştirmeden önce, eski başbakanlardan Bülent Ecevit'in konuya ilişkin düşüncelerine de değinmekte yarar vardır. Tempo Dergisi'nin, Türkiye'nin güneyinde kurulması olası bir Kürt Devleti konusunda sorularını cevaplayan Bülent Ecevit, şu görüşleri açıkladı:

“... Böyle bir devlet Kürtler açısından çok zararlı olur. Çünkü daha çok Batı emperyalizminin, İsrail'in çıkarlarını korumak ve kollamak için böyle bir devletin kurulmuş olacağı bellidir. Ve Ortadoğu'da yeni bir huzursuzluk olacaktır. Türkiye'deki Kürt kökenli yurttaşlarımızı da çok tedirgin eder.” (Aktaran, Cumhuriyet, 2 Eylül 1990)

Gerek eski başbakanlardan Bülent Ecevit, gerekse Dışişleri eski bakanlarından Vahit Halefoğlu, Kürtlerin Batı emperyalizmi tarafından kullanıldıklarını vurguluyorlar. Halbuki, temel olgu, Kemalistlerin İngiliz ve Fransız emperyalizmiyle işbirliği ve güçbirliği yaparak Kürdistan'ı böldükleri, parçaladıkları ve paylaştıklarıdır. Eski başbakan da, dışişleri eski bakanı da, Kürdistan üzerindeki bu emperyalist bölüşümü dikkatlerden uzak tutmaya çalışıyor. Hem Kürdistan'ın ve Kürt ulusunun bölünmesinde, parçalanmasında ve paylaşılmasında

emperyalistlerle işbirliği ve güçbirliği yapıyorlar, hem de Kürtlerin, Batı emperyalizmi tarafından kullanıldığını söylüyorlar. Bu büyük bir ikiyüzlülük. Emperyalizmin, sömürgeciliğin ve ırkçılığın bu derecesi ancak Türklerde, Kemalistlerde görülebilir.

Dışişleri eski bakanı Vahit Halefoğlu, Irak'ın, İran'ın ve Türkiye'nin, Kürt Devleti'nin kurulmasına hiçbir zaman izin vermeyeceklerini vurguluyor. Bu çok doğaldır. Çünkü bunlar Kürdistan'ı ortaklaşa sömürgeleştirmişlerdir. Kürdistan'ın doğal kaynaklarını ortaklaşa yağma etmektedirler. Kürdistan devletlerarası bir sömürgeci devlettir. Bu devletlerin bağımsız bir Kürt Devleti'nin oluşumuna engel olmak için işbirliği ve güçbirliği yapmaları doğaldır. Zaten, Kürdistan'ın bölünmesi, parçalanması ve paylaşılması da bu güçler tarafından gerçekleştirilmiştir. Eski başbakanlardan ve günümüzde Demokratik Sol Parti Genel Başkanı Bülent Ecevit, kurulacak Kürt Devleti'nin, en çok, Kürtler için zararlı olacağını, Kürtleri tedirgin edeceğini söylüyor. Bu tavır ve davranışlar Bülent Ecevit'in ırkçı, sömürgeci ve halkların özgürlüğüne düşman olan yüzünü iyice ortaya çıkarmaktadır. Kürt Devleti'nin, Kürtler için zararlı olacağı düşüncesi, Filistinliler için bağımsız bir devlet zorunludur düşüncesi dile getirilirken ifade edilmektedir. Ne derin bir çelişki! Ne derin bir çifte standart! Kürt insanlarına bok yedirilirken susan, Kürtler devlet güvenlik örgütleri tarafından Satê köyünde ve Gere köyünde soykırıma uğratılırken görmezden ve duymazdan gelen, bu ırkçı, sömürgeci, ikiyüzlü ve Kürt düşmanı politikacının Kürt Devleti olasılığı karşısında paniğe kapılması doğaldır. "Kürt Devleti Kürtler için iyi değildir; Kürtleri tedirgin eder" demektir.

Burada, şu konunun hatırlatılmasında da yarar vardır. Önceleri bu tür konular gizli gizli konuşulurdu. Kapalı kapılar ardında görüşülürdü. Günümüzde daha açık, daha rahat konuşulması, Kürdistan'ın dinamikleriyle ilgi-

lidir. Kürdistan'da gelişen yeni süreç toplumsal ve siyasal dinamizm, Türk ırkçılığını ve sömürgeciliğini iyice deşifre etmiştir. "Solcu"ları, "sosyal demokrat"ları, "demokrat"ları iyice deşifre etmiştir. Bunların çirkin yüzlerini bütün açıklığıyla ortaya koymuştur. Onlar da artık, Kürdistan sorununu konuşurken isimleri yerli yerinde kullanmanın zorunluluğunu hissetmektedirler.

Türk siyaseti, Kürtleri hep, bölünmüş, parçalanmış ve paylaşılmış olarak görmek istemektedir. Türk Devleti, Türkiye'nin, Irak'ın, İran'ın ve Suriye'nin, Türklerin, Arapların ve Fars'ların çıkarlarını da burada görmektedir. Bunlar kuşkusuz Türklerin, Arapların ve Farsların çıkarlarıdır. Bu bölünmüş, parçalanmış ve paylaşılmış durumda Kürtlerin çıkarı elbette yoktur. Kürtlerin çıkarı, elbette, birleşik, bağımsız ve demokratik bir Kürdistan'dadır. Türk, Arap ve Fars sömürgeciliğinin böyle bir oluşumu engellemek için her şeyi yapması, her önlemi alması da doğaldır. Bunlar sömürgeciliğin doğasıdır.

Dışişleri eski bakanlarından Vahit Halefoğlu, Kürtler için; "Türkiye'de bütün haklardan yararlanmaktadırlar" demektedir. Bu elbette korkunç bir yalandır. Türk siyaseti, Türk resmi ideolojisi böyle bir yalan üzerine bina edilmiştir. Türk resmi ideolojisi yalana dayalı bir ideolojidir. Türkiye'de Türklerle Kürtlerin, herkesin eşit olduğu kocaman bir yalandır. Yalan konusu üzerinde, biraz sonra daha etraflı bir şekilde duracağız.

Bülent Ecevit Kürt Devleti'nin Kürtler için çok kötü olacağını, hiç istenmemesi gerektiğini vurguluyor. Kürtlerin emperyalizme alet olacağını belirtiyor. Bu konu üzerinde de durmakta yarar vardır. Aslında her ulus kendi devletine sahip olmalıdır. Hiçbir ulusu başka bir ulus yönetmemelidir. Deniyor ki, "... Kürtler geri bir halktır, kendi kendilerini yönetme becerisine sahip değildirler. Şimdiye kadar zaten Kürtler, hiçbir devlet kuramamışlardır. Hep başkaları tarafından yönetilmişlerdir" vs.

Kürtlerin kendilerini kötü yönetecekleri anlayışı 'doğru değildir. Bu ırkçıların, sömürgecilerin ve emperyalistlerin anlayışıdır. Irkçılar, sömürgeciler ve emperyalistler sömürü ve yağma düzenlerine ancak, bu şekilde meşruluk sağlayabilirler. Kürtlerin kendi kendilerini en kötü yönetimi, Türklerin, Arapların ve Farısların en iyi yönetiminden daha iyidir. Kaldı ki Kürtlere kendi kendilerini "kötü" yönetme hakkını da tanımak gerekir.

Söylenen başka bir şey de, kurulacak Kürt Devleti'nin emperyalizme bağımlı olacağıdır. Kurulacak Kürt Devleti'nin, ağaların, beylerin, kapitalistlerin devleti olacaktır. Bu anlayış da doğru değildir. Kürt Devleti elbette emekçilerin çabalarıyla kurulacaktır. Devlet yönetiminde emekçilerin ağırlığı elbette egemen olacaktır. Bütün bunların yanı sıra, Türk solu, Türk basını, Türk üniversitesi vs. Kürtlerin de böyle bir devlete sahip olma hakkını kabul etmelidirler. Bu düşünceyi biraz daha geliştirmek gerektiği kanısındayım. Türk solu, 70 yıla yakın bir zamandır mücadelesini şu temeller üzerinde yürütüyor. Devlete karşı siyasal ve ideolojik propagandasını şu temeller üzerinde geliştiriyor: Türkiye'de devlet, ağaların, beylerin devletidir. Sermayedarların, kapitalistlerin devletidir. Türk Devleti emperyalizme bağımlı bir devlettir. Biz Türk Devleti'nin emperyalizmle de bağıını koparacağız. Devlet yönetiminde de emekçi sınıfları söz ve karar sahibi yapacağız... vs. Burada ifade etmeye çalıştığımız konu, Türk solunun bu çabalarının somut başarılar elde edip etmediğini tartışmak değildir. Kürtlerin de böyle bir devlete sahip olmalarından rahatsızlık duymamak gerektiğini belirtmeye çalışıyorum. Türk solu, kendi devletinin, hep ağalar, beyler, sermayedarlar, kapitalistler tarafından yönetildiğini söylüyor. Türk Devleti'nin "kötü" yönetildiğini söylüyor. Emekçi sınıfların yönetime ağırlıklarını koydukları zaman, devleti, daha iyi yöneteceklerini söylüyor. O zaman biz de şunu ifade etmeye çalışıyoruz. Kürtlerin de

böyle bir devleti olmalıdır. Ağalara, beylere, sermayedarlara vs. dayanan bir devleti olmalıdır. Kürt solu da kendi ağalarına, beylerine, sermayedarlarına karşı sınıf mücadelesi yürütmelidir. Türk solu Kürtlere bu hakkı tanımalıdır. Biz, Kürtlerin, emekçi sınıflarının ağırlığını koyduğu bir yönetime sahip olmalarını elbette isteriz. Çabalar zaten bu yönde gelişmektedir. Bugünkü sürece emekçi sınıfların damgasını vurduğu büyük bir gerçektir. Burada, sadece, bir ilke sorunu vurgulanmaya çalışılmaktadır. Kendinizin, ulusunuzun sahip olduğu hakları başkalarına tanıımıyorsanız, orada bir yeniği var demektir.

Yukarıda vurgulamaya çalıştığımız gibi bunlar elbette faraziyedir. Kurulacak Kürt Devleti'nde emekçilerin ağırlığı vazgeçilmez olacaktır. Kürtler kendilerini Türklere, Araplardan ve Farslardan daha iyi yöneteceklerdir. Böyle bir siyasal aşamanın, bir devletin, Kürtler için çok büyük bir kazanım olacağı açıktır. Fakat Türklere böyle bir kazanımı küçümsüyorlar. Sağcısıyla, solcusuyla böyle bir kazanıma dudak kıvrıyorlar. Kanımca bu küçümseme de ırkçı ve sömürgeci bir düşüncenin, tavır ve davranışın sonucudur.

KÜRT ULUSUNUN AŞAĞILANMASI, DÜŞÜRÜLMESİ

Körfez krizi sırasında, Türk basını, Kürtlere kişilik vermemek, Kürtleri aşağılamak için özel bir çaba harcamıştır.

“ABD Kürtleri kullanacak mı?” (Milliyet, 17 Ağustos 1990, Mehmet Ali Brand)

“Amerika ‘Bağımsız Devlet’ şantajı yapıyor...” (Günaydın, 3 Eylül 1990)

Kürtler siyasal bir özne olarak, yani siyasal iradesi ve siyasal istekleri olan bir toplum olarak alınmamaktadır. Hep başkaları tarafından kullanılan, yönlendirilen bir

“şey” olarak değerlendirilmektedir. Düşünün ki, Kürtlerin Ortadoğu'daki nüfusları 30 milyonun üzerindedir. Fakat, Kürtler çok büyük nüfuslarına rağmen, çok geniş topraklara, yani çok geniş bir yüzölçümüne rağmen, en ufak bir siyasal statüye sahip değildirler.

Şu ifadelere bakalım:

“... İki liderin görüşmesi sırasında, Türkiye ve Irak'taki Kürtler konusunun da gündeme gelmesi beklentiler arasında. Bazı çevrelere göre konuyu ABD tarafı gündeme getirecek ve Irak lideri Saddam Hüseyin'in devrilmesi konusunda ABD'nin, bilhassa CIA'nın bölgede Kürtleri **kullanacağını** Cumhurbaşkanı Özal'a bildirecek. Güvenilir kaynaklara göre Bush'un bu konuyu Özal'a açtığında şu mesajı vermesi bekleniyor. “Biz Kürtler ile Saddam Hüseyin'i devirmek için sıkı bir işbirliğine gidebiliriz. Siz bunu lütfen, ‘ABD Kürt sorununu hortlatıyor ve Türkiye'ye karşı Kürt kartını oynuyor’ gibi görmeyin. Biz onların sizin ülkenizdeki toprak taleplerini kabul etmiyoruz, sadece Saddam'ı devirmek için **kullanacağız.**”

Bu arada bazı çevreler, Cumhurbaşkanı Özal'ın da konuya değineceğini, ve başta CIA olmak üzere ABD yönetiminin Kürtlerle, Saddam'ı devirme konusunda ‘içli-dışlı’ olmasından duyulan kaygı ve endişeleri dile getireceğini belirtiyorlar.

Edinilen bilgiye göre bu konuda Ankara'da Dışişleri Bakanlığı tarafından ABD Büyükelçiliği'nin “Irak'taki Kürt potansiyelini **harekete geçirme** konusundaki çalışmalarından duyulan rahatsızlık” konusunda dikkati çekildi. (Milyet, 22 Eylül 1990, “Özal Beyaz Saray'a Yüklü Bir Gündem Götürüyor, Ankara Güvence İstiyor” başlıklı haber)

Görüldüğü gibi Kürtler, kullanılacak bir şey olarak değerlendiriliyor. Çekiç gibi bir şey. Kullanıldıktan sonra bir kenara atılacaktır. Ama her zaman gerekli olabilecek bir şey. ABD tarafının "kullanma" sözünü kullanarak kullanmadığını araştırmak elbette önemli. Fakat Türk basınının, Kürtler için sık sık bu tabiri kullandığı açık bir gerçek. Bu, Kürtler hakkında resmi ideolojinin düşüncesine, Türk Milli İstihbarat Teşkilatı'nın görüşüne uygun bir kavramdır. Zaten Türk basını, Dördüncü Kuvvet falan değildir. Türk basını, Türk Milli İstihbarat Teşkilatı'nın bir şubesi gibi çalışmaktadır. Türk basını Türk polisinin itibarsız bir yardımcısıdır. Cop gibi, değnek gibi...

Milliyet Gazetesi, bu tür haberleri, ırkçı ve sömürgeci uygulamalarıyla Kürtleri soykırıma uğratan, Kürtler için bir kasaptan başka bir şey olmayan Saddam Hüseyin'i, "haksızlığa uğramış bir lider", "mağdur edilmiş bir halkın lideri", "emperyalizme karşı direnen bir önder" olarak göstermeye çalıştığı yayınları sırasında vermektedir. Bunun için eski başbakanlardan ve Türk ırkçılığının ve sömürgeciliğinin en has isimlerinden Bülent Ecevit'i "gazeteci" sıfatıyla Irak'a göndermiştir. Kürdistan'daki Türk ırkçılığının ve sömürgeciliğinin en has isimlerinden biri olan Bülent Ecevit, Kürt kasabı Saddam Hüseyin'i övüp durmaktadır. Bu gezinin, Milli İstihbarat Teşkilatı'nın bilgisi ve teşvikiyle gerçekleştirilmiş bir gezi olduğu açıktır. Bu bakımdan Bülent Ecevit, Halepçe'de binlerce Kürt insanının soykırıma uğratılmasını görmezden gelmiştir. Binlerce köyün yakılıp yıkılmasını, yüzbinlerce Kürt insanının yersiz yurtsuz bırakılmasını görmezden gelmiştir. Kürt insanların sürgün edilmelerini, sığınacak yer bulamayan insanları görmezden gelmiştir. Henüz günümüzde Şırnak taraflarında, Türk sömürge yönetimi tarafından yakılan ve yıkılan, içindeki eşyalarıyla birlikte yakılan köyleri, evleri, yersiz-yurtsuz, aşsız-ekmeksiz kalan Kürt halk kitlelerini hiç görmemektedir. Bu insanların feryatlarını hiç duymamaktadır. Kürt Kasabı Saddam Hüseyin'i

övmeye, onu, Türk kamuoyuna “güzel” bir insan olarak göstermeye çalışmaktadır.

Türkiye tam da bu sırada, Avrupa Konseyi'ne “Doğu”da insan haklarını askıya aldığını bildiren açıklamasını yapmıştır. Türkiye'nin Avrupa Konseyi'ne gönderdiği bu “gizli” mektup Avrupa Konseyi Sekreterliği tarafından açıklanmıştır. Türk basınında yer almamıştır. Zaten hiç olmayan insan hakları, artık Kürdistan'da, bu “gizli” mektuptan sonra daha da olmayacaktır. Hiç olmayacaktır. Olmaması resmiyet kazanacaktır. (Bk. Güneş, 20, 21 Eylül 1990)

Bu süreçlerin, Türk siyasetinin ikiyüzlü bir siyaset olmasıyla da ilişkisi vardır. Bunu, Cumhurbaşkanı Turgut Özal veya hükümetle, Bülent Ecevit arasında oluşan bir farklı düşünce, tavır ve davranış olarak değerlendirmek gerekir. Bu tavır ve davranışlar arasında organik bir bağ vardır. Organik bir işbölümü vardır. Eğer Saddam Hüseyin kaybederse, Cumhurbaşkanı'nın ve hükümetin dosyası, eğer Saddam Hüseyin varlığını sürdürmeye devam ederse, o zaman da Bülent Ecevit'in dosyası ön plana çıkarılacaktır. Avrupa Konseyi İnsan Hakları Sözleşmesi'ni kabul edip Kürdistan'da bu hak ve özgürlükleri askıya almak, ikiyüzlülüğün başka bir örneğidir. .

Şunu da iyi değerlendirmek gerekir. Türk siyasetinin, Türk basını'nın Kürdistan'a dönük politikası hep tehdit üzerine kuruludur. Gerek Vahit Halefoğlu'nun, gerek Bülent Ecevit'in gerekse gazetecilerin konuşmalarında ve yazılarında hep bu unsura ağırlık verilmektedir. Örneğin, “Kürt Devleti'nin kurulmasına, İran, Irak ve Türkiye, kat'i surette izin vermez” denilmektedir. Fakat, “Kürdistan'ın bir kısmını yönetmekte, öteki devletlerle işbirliği yapmakta haklıyız” denememektedir. Her ne kadar, bugün, dünyada, uluslararası ilişkilerde geçerli olan prensip, hâlâ, insan hakları, adalet gibi evrensel ilkeler değil, kuvvet ve güç prensibiye de, bu saptamanın yapılması da önemlidir. Bu hususların da gözden uzak tutulmaması gerekir.

20 Ağustos 1990 tarihli Hürriyet Gazetesi'nde Ertuğrul Özkök'ün, 17 Ağustos 1990 tarihli Cumhuriyet Gazetesi'nde Cüneyt Arcayürek'in, 23 Ağustos 1990 tarihli Cumhuriyet Gazetesi'nde Uğur Mumcu'nun, 3 Eylül 1990 tarihli Güneş Gazetesi'nde Uluç Gürkan'ın... yazılarını yine bu çerçevede değerlendirmek gerekir.

Bütün bu aşağılamalara rağmen Kürt kimliği elbette gelişmektedir. Hatta Kürt kimliğinin tartışılmasında, araştırılmasında, irdelenmesinde bu tür aşağılamaların ve horlamaların payı büyüktür.

MUSUL VE KERKÜK SORUNU

Bütün sömürge yönetimleri gibi Türk sömürge yönetimi de son derece fırsattır. Irak'ta herhangi bir nedenle otorite boşluğu doğduğu zaman, Musul ve Kerkük üzerinde hak iddia etmeyi, buraları işgal etmeyi düşünmektedir. Kuveyt'in işgali ve ilhakıyla birlikte, bunca kıyametin koptuğu bir anda bile, Musul'un, Kerkük'ün işgali düşünülebilir. Bu, elbette, Güney Kürdistan'da Kürtlerin muhtemel bir kazanımına karşı düşünülen bir operasyon olarak gündeme gelmektedir.

Türkiye'nin bu konularda uygulamaya koyacağı temel niyeti ise, şu olabilir: Irak'la şu veya bu doğrultuda, şu veya bu oranda işbirliğine girilip, Kürt sorunuyla ilgili olarak birbirlerinin işlerini kolaylaştırmak. Türkiye ile Irak, birbirimizle savaşıyoruz görüntüsü altında, hem kendi Kürtlerini, hem de karşı taraftaki Kürtleri vurabilirler.

KÜRDİSTAN'DAKİ DEVLET TERÖRÜNÜN NİTELİĞİ

Türkiye'de devletin Kürdistan'la ilgili tek politikası vardır. O da devlet terördür. Kürtlerin inkârına ve yok

sayılmasına dayanan politika devlet terörü aracılığıyla yürütülür. Bunu bir örnekle anlatmakta yarar vardır. Türk başbakanı Yıldırım Akbulut, Kürtlerin ulusal varlığını ısrarla inkâr ediyor. "Kürt yok, Türk var" diyor. Başbakan Yıldırım Akbulut, SHP'nin Kürtlerle ilgili olarak hazırladığı rapor üzerine şunları söylüyor:

"... SHP bir rapor hazırlıyor. Burada ilan ediyorum. Türkiye'de Kürt yok, Türk vardır. Kimi kastediyorlar bilmem. Bu topraklar üzerinde yaşayanların hepsi Türk'tür. **Türk olmak mecburiyetindedir.** Biz bunun mücadelesini veriyoruz. Biz bunları görmezlikten gelemeyiz. Yoksa millet olma vasfını yitiririz. Politika, bakın insanları ne hale getiriyor. Gözünü nasıl kapatıyor. Bir sandalye, bir rey uğruna neler yapıyor? Bunlara geçit vermeyeceğiz. Biz bir yüce milletiz. Bu yüceliğimize kimse gölge düşüremez. Bu bir savaşa, biz de bu savaşta varız." (Milliyet, 31 Temmuz 1990)

Görüldüğü gibi Türk Başbakanı Yıldırım Akbulut Türkiye'de yaşayan herkesin Türk olduğunu, Türk olmaya mecbur olduğunu söylüyor. Türk olmadıklarını söyleyenlerle mücadele edeceklerini, "yüce millet"in bunlara izin vermeyeceğini söylüyor. "Kürdüm" diyenlerin, Türk milletinin yüceliğine hanel getirdiklerini ifade ediyor. Bu da bir terördür. Devlet terörünü göstermenin başka bir yoludur. Çünkü, Kürt olduklarını söyleyenlerle yoğun ve kapsamlı bir şekilde mücadele edileceği, Türk Başbakanı Yıldırım Akbulut tarafından ısrarla ifade edilmektedir.

Fakat Türk Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın bu konudaki düşünceleri, Başbakan Yıldırım Akbulut'un düşüncelerinden farklıdır. Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın, ABD Gannet News Service'e verdiği demeçler bu bakımdan önemlidir. Türk Cumhurbaşkanı Turgut Özal'a sorulan soru ve bu soruya alınan cevap şöyledir:

Soru: "ABD, Kürt konusunu bir yandan Irak'ı destabilize etmek için bir alternatif olarak aklının bir köşesin-

de tutuyor. Diğer yandan, Türkiye'nin bundan zarar görebileceği gerçeği var. Siz durumu nasıl görüyorsunuz?”

Cevap: “Bu önemli bir konu. Türkiye diğer ülkelerden daha çok Kürt nüfusa sahip. Osmanlılar döneminde bu insanlar barış içinde yaşadılar. Ama Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Kürtler de birkaç ülke arasında bölündü. O yüzden kritik bir konu. Türkiye bölgedeki tek demokrasi. Kürtlerin Türklerden hiçbir farkı yok. Evlenmeler çok yaygındır. Valiler, yargıçlar, generaller arasında Kürtler vardır. Hatta başbakanlarda bile vardır. Türkiye'nin bu konuda bir problemi yok. Ama Irak'da başka gelişmeler olursa, bu gelişmelerin Türkiye ve diğer komşular üzerinde kalıcı, kötü bir etkisi olur. Biz bunu kabul edemeyiz.” (Cumhuriyet, 10 Eylül 1990)

KÜRTLERİN TÜRKLERLE EŞİTLİĞİNİN TEMEL KOŞULU

Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın Kürtlerle ilgili düşünceleri, Başbakan Yıldırım Akbulut'unkinden önemli bir farklılık göstermektedir. Bir kere, Cumhurbaşkanı Turgut Özal, Kürtlerin varlığını inkâr etmiyor. Kürtleri, Kürt olarak kabul ediyor. İkinci olarak Kürtlerin bölündüğünü de ifade ediyor. Bunlara rağmen konuşmanın geriye kalan kısımları elbette, gerçeği aksettirmiyor. Kürtlerin Türklerden hiçbir farkı olmadığı, elbette doğru değil. Kürtler ancak, Kürt kimliklerini inkâr ediyorlarsa Türklerle eşit oluyorlar. Kendi kimliğini, ulusal kimliğini inkâr eden, Türkleşen, Kürtlüğünü reddeden, Kürt olduklarını söyleyenlere zulüm yapmayı kabul eden bir kişi elbette her şey olabilir. Vali, yargıç, general, başbakan... her şey. Fakat, Kürt olarak, Kürt kalarak, Kürtlerin haklarını ve özgürlüklerini savunarak hiçbir şey olamaz. “Kürdüm” diyen bir kişi öğrenciyse okuldan atılır, öğretmense görevden

uzaklaştırılır, tüccarsa kredisi kesilir, çiftçiye tohumluk verilmez, askerse ordudan atılır, rütbeleri sökülür vs. Türkiye'de, "Kürdüm" diyenlerin olabileceği tek şey vardır: Mahkum olmak, sanık olmak... Böylesine, öz benliğin inkârı koşuluna dayalı bir eşitlik elbette eşitlik değildir. Bu koşullarda eşitlik prensibi onarılmaz bir yara almıştır. Bu süreci de gözlerden uzak tutmak mümkün değildir. Zaten Türk yöneticileri de, böyle bir açıklamadan sonra ikinci bir soru sorduğunuzda, hiçbir şey söylemiyorlar. Kem-küm ediyorlar. Aslında söylediklerine kendileri de inanmıyorlar.

İhsan Sabri Çağlayangil, "Doğu Sorunu" başlıklı bir yazıda da, "söylediklerine kendileri de inanmıyorlar" konusunda şunları söylüyor:

"... Adalet Partisi zamanında, ana dili Kürtçe olan bir milletvekiline:

"Önünüzde hiçbir engel yok. İsteddiğiniz zaman general, Yargıtay üyesi veya milletvekili olmayı deneyebilirsiniz. Şikayetiniz ne?" diye sormuştum.

"Doğu'da milyonlarca insan Türkçe bilmeden yaşıyor. Bunların anadilleriyle şarkı söylemesi bile hoş karşılanmıyor. Buna mukabil sayıları azalan Ermeniler için bile 'Jamanak' adıyla gazete çıkarılmasına izin veriliyor. Milyonlarca Kürtçe konuşan için esirgenen müsadenin Ermenilere verilmesi garip değil mi? Bunu nasıl izah edersiniz" dedi.

"Kendisine, Müslüman azınlıkların azınlık haklarından yararlanamayacağı, Türkçe öğrenmenin mecburi olduğu gibi **kendimin bile söylerken inanmadığım** bir şeyler mırıldandım." (Güneş, 12 Aralık 1990)

Burada, "anadili Kürtçe olan milletvekili"nin düşüncelerine, tavır ve davranışlarına katılmak kuşkusuz mümkün değildir. Zira, Kürtçe konuşmak için hiçbir makkamdan izin istenmemelidir. Kürtçe konuşmak son derece doğaldır. Kürtçe doğal olarak konuşulur. Yasaklanırsa

yine konuşulur. Kürtçe konuşanlar tehdit edilirse yine konuşulur. Zira, bu yasaklamaların, tehditlerin hiçbiri meşru değildir. Öte yandan Kürtçe doğru-dürüst savunulmalıdır. "Türkçe bilmiyor, o bakımdan Kürtçe konuşmasına izin verilmelidir" demek, Kürtçeyi savunmak değildir. Kürtçe konuşmak temel bir hak olduğu için, doğal bir insan hakkı olduğu için savunulmalıdır. Bütün bunların yanında, "anadili Kürtçe olan milletvekili"nin, Ermenice tedrisat yapılması ve gazete çıkarılmasına ilişkin düşüncelerine katılmak da olası değildir.

Türk devlet ve hükümet yetkilileri, Türk basını, Türk üniversitesi, Türk yargı organları vs. Bulgaristan'daki Türklerin, Türk toplumu olma haklarını nasıl savunuyorlardı? Bunu hiçbir zaman unutmamak gerekir. Hiç kuşkusuz, "Bulgarca bilmiyorlar, onun için anadilleri Türkçeyle konuşmalarına ve yazmalarına izin verilmelidir" denmiyordu. Türkçe anadil olduğu için, Türk toplumu olma özelliklerini savunmak, geliştirmek doğal olduğu için, bunlar insan haklarının temeli olduğu için savunuluyordu. Türk yönetimi, Türk basını, Türk üniversitesi vs. bu konuda çarpıcı bir çifte standart kullanmaktadır. Türk yargı organları da öyle. Kürtlerin ulusal ve demokratik haklarını yok sayabilmek, görmezden gelebilmek için her çabayı göstermektedirler. Bu bakımdan Türk basını Dördüncü Kuvvet falan değildir. Türk basını, Türk polisinin itibarsız bir yardımcısıdır. Copun, sopanın, değneğin Türk polisine yardımı neyse, Türk basınının Türk polisine yardımını da o çerçevede ve o seviyede değerlendirmek gerekir. Türk basını, Türk üniversitesi, Kürdistan sorunu konusunda, Milli İstihbarat Teşkilatı'nın bir şubesi gibi çalışmaktadır. Türk basınının işlevi, basının genel olarak demokrasilerde gördüğü işlev gibi değildir. Türk basınının, Türk üniversitesinin, Kürdistan sorunuyla ilgili olarak gördüğü işlev iyi irdelenmelidir. Çifte standartlı düşünce, çifte standartlı tavır ve davranış, zengin olgulara dayanılarak ortaya konulmalıdır.

Besbelli ki eşitlik ilkesi hiçbir koşula bağlanamaz. Eşitlik ilkesinin hayata geçirilmesinin şu veya bu koşula bağlanması durumunda o ilke zedelenir. Esas ruhunu, niteliğini kaybeder. Türk yöneticilerinin, Türk basınının, Türk üniversitesinin, Türk yargı organlarının vs. herkes yargıç olabilir, herkes vali olabilir, herkes milletvekili, general olabilir gibi düşünceler ileri sürmeleri, eşitlik ilkesini anlatmıyor. Bu konulardaki çifte standardı gösteriyor. Yalana dayalı resmi ideolojinin bu kurumlardaki etkisini gösteriyor. Bu söylenenlerin eşitlik olmadığını onlar da biliyorlar. Söylediklerine kendileri de inanmıyorlar. Zira bir kişinin veya bir toplumun kendini inkâr ederek, başkalarına benzeyerek onlarla eşit olmaya çalışması "eşitlik" olamaz. Herkes kendi ulusal kimliğiyle, öteki uluslarla, o uluslara mensup insanlarla eşit olmalıdır. Türkler, Bulgaristan'daki Türklerle Bulgarların eşitliğini bu çerçevede savunuyorlar. "Türkler kendi kimliklerini inkâr et-sinler, Bulgar adları alsınlar, o zaman Bulgarlarla her alanda eşit olacaklardır" anlayışının, ırkçı, sömürgeci ve emperyalist bir anlayış olduğunu vurguluyorlar. Doğru olan da budur. Zaten Türk yönetimi, Türk basını, Türk üniversitesi, Türk yargı kurumları vs. Bulgaristan'daki Türklerin haklarını savunurken evrensel değerlere sahip çıkıyorlar, Kürtlerin ulusal ve demokratik haklarına karşı çıkarılarken ise, ırkçı, sömürgeci, emperyalist ve faşist oluyorlar.

KÜRDİSTAN'A TÜRK KÜLTÜR EMPERYALİZMİNİ TAŞIMANIN YENİ BİR YOLU: GAP ŞÖLENLERİ

Kürdistan'da devlet terörü büyük bir hızla devam ediyor. Köyler yakılıyor, yıkılıyor. Evler, içindeki eşyalarla birlikte yakılıyor, yıkılıyor. Köyler boşaltılıyor. İnsanlar, mecburi göçe zorlanıyor. Ekinler yakılıyor. Kürt halk yı-

ğınları açlığa terkediliyor. Hele hele Körfez bunalımı gündeme geldiğinden beri, Kürdistan'daki Türk sömürge yönetimi bütün sömürge politikalarını yaygınlaştırarak uygulamaya çalışıyor. Dünyanın ve Türkiye'nin, demokratik kamuoyunun gözleri Körfez'e çevrilmişken, sömürgeci uygulamaları, zulümleri, işkenceleri kat kat artırarak sürdürüyor.

Satê Köyü'nde, Gêre Köyü'nde meydana gelen soykırımlardan sonra, yoğun bir şekilde PKK'yı suçlayan Türk basını, Türk yazarları, Türk Devleti'nin Kürdistan'daki sömürgeci uygulamalarını görmezden, duymazdan geliyor. Kendi devletinin, Kürtlere karşı uyguladığı soykırım karşısında bile PKK'yı suçlayan bu yazarlar, bu basın, bu profesörler, Kürdistan'dan yükselen alevleri, evleri ve eşyalarıyla yakılan insanların çığlıklarını, çocukların, kadınların feryatlarını duymak istemiyorlar. Irkçı, sömürgeci, faşist ve Kürt kasabı Saddam Hüseyin'e övgüler düzmekle meşguller.

Kürdistan'daki Türk sömürge yönetimi, bu kitlesel zulümleri sürdürürken, "Gap Şölenleri" diye emperyalist bir kültür uygulamasını da gündeme getiriyor. İki yıldır Eylül aylarında uygulanan bir program. TRT ve Kültür Bakanlığı'nın ortaklaşa çabalarıyla gerçekleştiriliyor. Bu programla, Kürt şehirlerinde Kürtlere Türk müziği konserleri veriliyor. Kürdistan'a Türk kültür emperyalizmi taşınıyor. Kürdistan'ın kırsal bölgelerinde yoğun bir zulüm sürdürülüyor, köyler yakılıyor, boşaltılıyor; Kürt insanları köylerini terk etmeye zorlanıyor. Ama Türk sömürgeciliği Kürt şehirlerinde kültür emperyalizmi uygulayarak insancıl (!) yüzünü göstermeye çalışıyor. Kırsal Kürdistan'da çocukların gözleri önünde babalara işkence yapılırken, erkeklerin gözleri önünde kadınlara işkence yapılırken, Kürt şehirlerinde, "İbrahim Hakkı Efendi'de İnsan Sevgisi", "Yunus Emre'de İnsanlık" gibi konferanslar veriliyor. Türk kahramanlığını, Türk yiğitliğini anlatan

tiyatrolar yapıyor. Bir tarafta işkencenin, zulmün en katmerlisi, bir taraftan da kahramanlık (!) Ne derin bir çelişki... Sömürgecilik besbelli-ki, iki yüzlü bir politika ve uygulamadır. Fakat Kürdistan'daki Türk sömürgeciliği kadar ikiyüzlü ve riyakâr olanına dünyada kolay kolay rastlanamaz. Türk sömürgeciliğinin ikiyüzlü politikasını ve uygulamalarını, her yerde ve her zaman izlemek mürnkündür. Kürdistan'da çocuklara, çocukların analarna, babalarına, kardeşlerine büyük bir zulüm yapılırken, Cumhurbaşkanı Turgut Özal, New York'da, Birleşmiş Milletler'de, "Çocuk Hakları Konseyi" toplantısına katılıyor, Türklerin çocukları ne kadar çok sevdiklerini, çocuklara ne kadar çok değer verdiklerini anlatıyor.

Türk basını, Kürdistan'a Türk kültür emperyalizmini taşıma sırasında tam anlamıyla devletin yanında ve devletin denetimindedir. Yakılan köyler, sürgün edilen insanlar, boşaltılan köyler, zulüm gören Kürtler konusunda hiçbir şey yazamayan, sömürge uygulamalarını halktan ısrarla gizleyen Türk basını "Gap Kültür ve Sanat Şölenleri"ni her gün duyuruyor. Radyonun, televizyonun haber bültenlerinde günlük program etraflı bir şekilde anlatılıyor, kamuoyuna duyuruluyor.

**SONUÇ: KÜRDİSTAN ESKİ KÜRDİSTAN DEĞİLDİR.
KÖRFEZ BÖLGESİ'NDEKİ HER TÜRLÜ
HAREKETLİLİK KÜRDİSTAN SORUNUNU
DAHA İLERİ BİR SİYASAL AŞAMAYA
GÖTÜRECEKTİR.**

Son 10-12 yıl içerisinde Kürdistan'da siyasal ve toplumsal ilişkiler büyük bir hızla değişmektedir. Kuzey Kürdistan'daki gerilla hareketi, PKK, gerek Kuzey Kürdistan'da, gerek Kürdistan'ın öteki parçalarında büyük bir etki yaratmıştır. Kürt toplumunun yapısı hızla değişmektedir.

Kürtler, Kürt kimliği ve Kürdistan kimliği konusunda her çevrede, aile, köy, kasaba, şehir ortamlarında yaygın bir soruşturma sürdürüyor. Kürdistan'ın bölünmesi, parçalanması ve paylaşılması konusunda incelemeler, araştırmalar sürüyor. Kuzey'deki, Doğu'daki, Güney'deki Kürtler artık, birbirlerinden haberdar. Birbirlerinden haberdar olmak için büyük bir çaba içindeler. Bu konuda, Kürdistan'ı devletlerarası sömürge sistemi içinde tutmaya çalışan devletlerin ördüğü çelik duvarları aşmanın, barikatları kaldırmanın yolunu yordamını arıyorlar, buluyorlar. Kürt halk kitlelerinde, Kürt aydınlarında, toplum ve tarih bilinci gittikçe gelişiyor. Kürdistan, artık eski Kürdistan değil.

Kuzey Kürdistan'da kadın, gerilla hareketinde aktif olarak yer alıyor. Kadının gerilla hareketinde aktif olarak yer alması, üzerinde durulması ve irdelenmesi gereken çok önemli bir konudur. Kadının gerilla hareketinde aktif olarak görev alması, Kürt toplumunun geleneksel yapısını hızla değiştirmektedir. Baba otoritesine dayanan ataerkil Kürt ailesi parçalanmaktadır. Özgür bireyler ortaya çıkmaktadır. Kadının gerillaya katılması, gerillada aktif görevler alması, aile içindeki bütün ilişkileri değiştirmektedir. Baba-oğul, ana-oğul, baba-kız, ana-kız, karı-koca, erkek kardeş-kız kardeş vs. ilişkileri bu süreçte köklü bir değişime uğramaktadır. Bu bakımdan gerilla hareketinin, Kürt toplumunu modernleştirici bir etkisi de vardır.

Bütün bunlardan dolayı, Kürt toplumu gibi geleneksel bir toplumda, kadının gerillaya katılması kararı alınması, PKK'nın almış olduğu en zor kararlardan biri olsa gerekir. Bu konuyu ayrıca incelemek gerekir.

Kadının gerillaya katılması, Kürt toplumunda, sadakat odağı konusunda da önemli değişiklikler yapmıştır. Aileye ve aşirete bağlılık, ailenin namusu gibi kavramlar hızla çözülmektedir. Bunlardan çok daha önemli olan değerlerin varolduğu, ortaya çıkmaktadır. Kürt ulusuna,

Kürt vatanına bağıllık, Kürt ulusu ve Kürt vatani için ölmek çok daha önemli değerler olarak belirlemektedir. Bu konuda yoğun bir bilinç oluşmaktadır. Ulus, vatan, emperyalist ve sömürgeci tahakküm altında kaldığı sürece, ailelerin namusunun söz konusu olamayacağı, bunun her zaman beş paralı edileceğı bilinci gelişmektedir.

Kürtler, yitirdikleri belleklerini yeniden kazanmaktadır. Kürtler artık, kendi tarihlerini yaşayan bir toplum haline gelmektedir.

Kürdistan'ı ortaklaşa denetime alan, Kürdistanı devletlerarası sömürge sistemi altında tutan devletler de kuşkusuz boş durmuyorlar. Onlar da Kürtlere karşı yeni yeni teknolojilerle donanıyorlar. Kürtelere düşman olan resmi ideolojilerini geliştirmeye ve yaygınlaştırmaya çalışıyorlar. Kürdistan'daki toplumsal ve siyasal değişmeleri, askeri gelişmeleri boğmaya, etkisiz kılmaya çalışıyorlar. Bütün bunlara rağmen, Körfez Bölgesi'ndeki her türlü hareketlilik, Kürdistan hareketini siyasal bakımdan daha da ilerletecektir. Kürdistan'daki devletlerarası sömürge sistemi çatlamaya başlamıştır.

SÖMÜRGELEK KARARNAMELEKLE YÖNETİLİR(*)

Kürdistan, emirlerle, yasaklarla, sansürle ve sürgünlerle yönetilen bir ülkedir. Kürdistan günümüze kadar hep, emirlerle, yasaklarla, sansürle ve sürgünlerle yönetilmiştir. Bu, baskıya, zulme, işkenceye dayanan bir yönetim biçimidir. Bu yönetim biçiminin temel amacı, insanların onurlarını kırmaktır. İnsanların onurlarını kırarak, yaralayarak yönetmek, insanları düşürerek yönetmek, bu yönetim biçiminin hiç vazgeçemeyeceği bir özelliktir. İnsanların kişiliğini parçalamak, dağıtmak, yok etmek, insanları kişiliksizleştirmek bu yönetim biçiminde görülen en temel süreçlerden biridir. Zira, kişilik kazanmış insanların meydana getirdiği bir toplumda, kişilik kazanmış, kendi kimliğine ve ulusal kimliğine sahip çıkmış bir toplumda sömürgecilik yapılamaz. Diri, direnen, tepki gösteren, sorgulayan bir toplumda sömürgeci düşünce ve eylemin sürdürülmesi olanaklı değildir. Sömürgecilik, ancak, kimliksiz toplumlarda, kimliği, kişiliği yok edilen,

(*) İnsan Hakları Derneği İstanbul Şubesi'nin, 15 Aralık 1990'da düzenlediği "Kararnameler ve Anadil Hakkı" konulu panelde yapılan konuşmanın gözden geçirilmiş ve genişletilmiş birinci bölümü. (Bk. Yeni Ülke, Sayı 10, 23 Aralık 1990)

Panelin öteki konuşmacısı Av. Kamber Soypak'tır. Paneli, İHD İstanbul Şubesi Sekreteri Hüseyin Aygöl yönetmiştir. Panel'in açış konuşmasını, İHD İstanbul Şubesi Başkanı Av. Ercan Kanar yapmıştır.

Panel, Tabipler Odası Konferans Salonu'nda (İstanbul) düzenlenmiştir.

parçalanmış toplumlarda sürdürülebilir. İnsanların kimliği ne kadar parçalanıyorsa, ruhsal yapı ne kadar eziliyor, kişilik ne kadar yok ediliyorsa sömürgecilik yapmak da o kadar kolaylaşıyor, sömürgeciliği sürdürme olanakları o nisbette artıyor.

Sömürgeler her zaman kararnamelerle veya benzeri idari mevzuat ile yönetilmişlerdir. Klasik sömürgelerde de bunları görmek çok kolaydır. İngiltere sömürge Hindistan'ı yönetirken benzer idari düzenlemelerden yararlanmıştı. Büyük Britanya'da, İngiltere'de geçerli olan hürriyetler rejimi Hindistan sömürgesinde elbette uygulanamazdı. Fransızlar, Cezayir sömürgesini yönetirken yine bu tür idari bir mevzuatı hayata geçirmişlerdir. Bu mevzuatın temel özelliği idarenin eylemini kolaylaştırması ve hızlandırmasıdır. Halbuki, hukuk, yargı kurumları, her zaman idarenin düşüncesini ve eylemini sınırlandırır. İdarenin istediği gibi ve rahatça hareket etmesini engeller.

Belçika'nın Kongo'yu, Portekiz'in Gine Bisseau'yu, Mozambik'i ve Angola'yı yönetmeleri sırasında da temel niteliği idari olan, fakat demokrasi ve özgürlük rejimiyle hiç bağdaşmayan bir mevzuat ile karşı karşıya kalıyoruz. Güney Afrika Devleti'nin yerel halk üzerindeki ve Namibiya'daki uygulamalarını yine bu çerçevede değerlendirmek gerekir. Kürdistan sömürgesinin de idareye çok büyük kolaylıklar sağlayan, fakat hukuku ve özgürlükleri ve demokrasiyi tamamen askıya alan kararnamelerle yönetilmesi doğal sayılmalıdır. Fakat Kürdistan Türkiye'ye bitişik bir sömürge değildir. Bu durum ise, Kürdistan sömürgesinin çok daha aleyhine, çok daha ağır sonuçlar ortaya çıkarmıştır. Anavatanla sömürge arasında denizlerin ve okyanusların olması, aslında, sömürgecinin lehine sonuçlar ortaya koymaktadır. Bu tür bir sömürge gerek askeri olarak, gerek ideolojik ve politik olarak, ekonomik olarak kolayca ve hızlı bir şekilde denetlenememektedir.

Kürdistan hep kararnamelerle yönetilmiştir. Cumhuriyet'in ilk yıllarında, örneğin tek parti döneminde, Kürdistan, Genel Müfettişlik'ler aracılığıyla yönetilmiştir. Genel Müfettişlikler düzeni, bugünkü kararnamelerle yönetimin, o zamanki görünümünden başka bir şey değildir. Örneğin Tunceli Kanunu (1935) incelendiği zaman, bunun, idari bir mevzuat olduğu, halkın haklarından, özgürlüklerinden hiç söz etmediği, bilakis, bu hak ve özgürlükleri tamamen ortadan kaldırdığı hemen anlaşılır. Kürdistan'da muhalefet odaklarının, ulusal özelemlerin bastırıldığı, dağıtıldığı dönemlerde, böyle bir kararname uygulanmasına elbette neden yoktur. Örneğin 1940'lı yılların sonlarından, 1950'li yılların ortalarına kadar bunu izlemek mümkündür. Fakat, o zaman da Kürdistan, çok yoğun ve yaygın bir şekilde ideolojik ve siyasal propagandanın etkisi altındadır. Resmi ideolojinin etkinliğini artırmak için her yol denenmektedir.

ANAYASAL YÖNETİM, KARARNAMELERLE YÖNETİM

Baskıya, zora, işkenceye, hakarete dayanan bu yönetim biçiminin hukuksal boyutunu kararnameler oluşturmaktadır. Bu hukuksal boyut aslında tam anlamıyla idari bir düzenlemeden ibarettir. Bu idari düzenleme demokratik süreci, özgürlükleri tamamen ortadan kaldırmıştır. Devlete, güvenlik güçlerine, halkın, vatandaşların yönetilmesi sırasında sonsuz bir özgürlük tanımıştır. Bu halleriyle kararnameler, anayasanın, demokratik sürece, özgürlüklere ve insan haklarına ilişkin hükümlerini tamamen ortadan kaldıran, anayasanın çok çok üzerinde duran bir mevzuat oluşturuyor.

Kürdistan bir sömürge'dir, sömürgeler kararnamelerle yönetilirler. Kararnamelerle yönetimin anayasal yöne-

timden çok önemli bir farkı vardır. Anayasalar kısaca ve öz olarak, vatandaşların, halkın, devlet karşısında sahip oldukları hakları ve özgürlükleri düzenlerler. Bir anayasa, örneğin 1982 Türk Anayasası gibi çok kötü de olsa, vatandaşların, halkın devlet karşısında sahip oldukları hakları ve özgürlükleri düzenler. Basın özgürdür... Herkesin seyahat etme özgürlüğü vardır... Herkesin toplantı ve gösteri yapma özgürlüğü vardır... Herkes düşüncesini serbestçe açıklayabilir... Herkesin, dernek kurma, sendikalaşma, grev hakları vardır... vs. Kararnameler ise, devletin, vatandaşlar karşısında, halk karşısında sahip olduğu hakları ve özgürlükleri sıralıyor, bunları düzenliyor. "Gazetelerin, kitapların, broşürlerin... şu şu konuları içeriyorlarsa, basılmaları, dağıtılmaları yasaktır..." "Gösteri, yürüyüş, miting... yasaktır." "Grev yasaktır." "Şu şu koşullar oluştuğu zaman halka ateş açılabilir." "Şu şu koşulların gerçekleşmesi halinde insanlar öldürülebilir..." "Şu şu koşulların gerçekleşmesi durumunda güvenlik nedeniyle köyler boşaltılabilir, bu operasyona karşı direnen köylülerin evleri yakılabilir, evler, köyler yıkılabilir..." "Şu şu koşullarda insanlar sürgün edilebilir..." "Gerektiği zaman, herhangi bir bölge abluka altına alınabilir, bölgeye giriş çıkışlar engellenebilir..." "Şu şu koşullarda insanların evlerinden dışarı çıkmaları, tarlaya, bahçeye gitmeleri, hayvanlarını otlamaya götürmeleri yasaklanır." "Güvenlik güçlerinin görevleri sırasında meydana getirdikleri ölümler, yaralamalar, ortaya çıkan zarar-zıyan suç oluştursa bile, bunlar hakkında savcılara suç duyurusunda bulunulamaz. Bu tür olaylar hakkında Cumhuriyet Savcıları ceza davası açamazlar. Bu güvenlik görevlileri hakkında, ancak, Memurin Muhakemat Kanunu'na göre işlem yapılır." vs. Bunlar hep devletin, halkın karşısında, vatandaşlar karşısında sahip olduğu özgürlüklerdir. Bu sonsuz ve sınırsız bir özgürlüktür... Can güvenliğinin ve mal güvenliğinin olmadığı yerlerde, zaten, özgürlüklerden ve haklar-

dan söz edilemez. İşte Türk Devleti'nin, Kürt halk yığınları karşısında böyle hakları ve özgürlükleri vardır. Sömürgecilik, ancak, bu idari ve hukuksal mevzuat sayesinde mümkün olabilmektedir. Bunlar yasal kabul edilebilir, fakat, meşru olmadığı açıktır, tartışılmazdır.

Yukarıda sözü edilen koşulların oluşup oluşmadığının takdiri ise, elbette, bu tür sorunlarla karşı karşıya kalan güvenlik görevlisinin veya memurunundur. Kararnamelerle yönetimde halkın hakkı, hukuku kati surette söz konusu değildir. Bu halleriyle kararnamelerin, anayasanın çok çok üzerinde duran, anayasanın getirdiği hakları ve özgürlükleri tamamen ortadan kaldıran bir mevzuat olduğu görülmektedir. Fakat böyle bir mevzuat oluşturmadan sömürge yönetmek mümkün değildir.

Bazı anayasalar, vatandaşların haklarını ve özgürlüklerini sıralarken, çeşitli kısıtlamalar getiriyor. Bu kısıtlamalar konusunda 1982 Türk Anayasası örnek bir anayasadır. "Basın özgürdür, fakat..." "Herkesin gösteri yapma, yürüyüş ve miting yapma hakkı vardır, fakat..." "Düşünce özgürdür, herkes düşündüklerini serbestçe ifade edebilir, ama..." İşte bu "fakat"lardan, "ama"lardan sonra kısıtlamalar getiriliyor. "... Bütün bu haklar, devletin ülkesi ve milletiyle bölünmezliği esasına aykırı bir şekilde kullanılamaz" deniyor. Bütün bunlara rağmen, yani özgürlüklerin ve hakların böylesine kısıtlamalar da olsa, sayılıp dökülmesi, vatandaşlar için önemli bir güvencedir. Kararnamelerle yönetimdeyse, devletin vatandaşlar karşısındaki, halk karşısındaki hakları ve özgürlükleri konusunda hiçbir kısıtlama yoktur. Devletin bu hakları ve özgürlükleri sonsuz ve sınırsızdır. Sömürgeler kararnamelerle yönetilirler. Ama biz şunu vurgulamaya çalışıyoruz: Kürdistan sömürge bile değildir.

SÖMÜRGELERDE YARGI KURUMLARININ İŞLEVSİZLİĞİ

Kararnamelerle yönetimle anayasal yönetimin en önemli farkı, yargı kurumlarının fonksiyonlarıyla ilgili olarak ortaya çıkmaktadır. Anayasal yönetimlerde ceza, önceden belirlenmiş yasalara göre ve mahkemeler tarafından verilmektedir. Mahkemeler, Türkiye'de olduğu gibi tam bağımsız olmasalar bile, yargıç teminatı tam anlamıyla kurumlaşmamışsa bile, cezalandırma yetkisinin sadece mahkemelerde bulunması insanlar için önemli bir güvence olarak görülebilir. Halbuki, sömürge Kürdistan'da ceza hukuku kati surette çalışmamaktadır. Vatandaşlar, Kürt halkı, idari güç tarafından, polis, jandarma, özel tim, korucu, muhbir vs. gibi idari güç tarafından cezalandırılmaktadır. Ve burada kararnamelerde yazılanların bile ötesine geçilmektedir. Son derece keyfi bir davranış vardır. Bu keyfilik, elbette, kararnamelerden kaynaklanmaktadır. Türk Devleti'nin Kürt halkı karşısındaki haklarının ve özgürlüklerinin sonsuz ve sınırsız olduğunu yukarıda belirtmiştik.

Güvenlik güçlerinin meydana getirdiği insan hakları ihlalleri karşısında, hatta adam öldürmeler, yaralamalar, binbir türlü işkenceler, zulüm ve baskı hakkında, köy yakına, mal-mülkü talan etme hakkında, Cumhuriyet Savcılarına herhangi bir başvuru, bir şikayet yapılamamaktadır. Halbuki, normal olarak bu tür olaylara, insan hakları ihlallerine Cumhuriyet Savcılarının bizzat bakmaları gerekmektedir. Cumhuriyet Savcıları bu olaylar hakkında koğuşturma başlatmak zorundadırlar. Sömürge Kürdistan'da ise, bu konularda, cinayetlerde, Cumhuriyet Savcılarına şikayet bile yapılamamaktadır. Savcılar Memurin Muhakematı Kanunu'na göre bu tür dosyaları İlçe İdare Kurulu'na veya İl İdare Kurulu'na sevketmektedirler. İlgili güvenlik görevlisinin adliyeye sevk edilmesi,

ancak, İlçe İdare Kurulu'nun veya İl İdare Kurulu'nun O'nun aleyhine karar vermesine bağlıdır. Bu da çoğu zaman mümkün değildir, hatta hiç mümkün değildir. Çünkü, kadıyı kadıya şikayet etmek gibi bir durum ortaya çıkmaktadır. Kürt halkına, Kürt insanına karşı o cinayeti işleyen güvenlik görevlisinin bizzat kendisi de İlçe İdare Kurulu'nda veya İl İdare Kurulu'nda yer alabilmektedir. Örneğin ilçelerde, kaymakamlara, izine ayrıldıkları zaman veya çeşitli nedenlerle yokluklarında, jandarma komutanı vekalet etmektedir. Güvenlik güçlerinin sahip olduğu bu rahatlık, 10.7.1987 tarih ve 285 sayılı Kanun Hükmündeki Kararname'den kaynaklanmaktadır. (Md.4/ i)

Bugün Kürdistan'da köyler yakılmaktadır, yıkılmaktadır. Ormanlar yakılmaktadır. Evler içindeki eşyalarla birlikte yakılmakta ve yıkılmaktadır. Eşyalar, gıda maddeleri telef ve talan edilmektedir. Un, tuz, şeker, yağ, pekmez gibi gıda maddelerinin içine deterjan karıştırılmaktadır. Kürt insanlarını mağdur etmek için her şey yapılmaktadır. Ve bütün bunları Türk güvenlik güçleri yapmaktadırlar. Asker, jandarma, polis, özel tim, ajanlar, muhbirler, korucular vs.

Kürdistan'da can güvenliği olmadığı gibi mal güvenliği de yoktur. Devlet güçleri, vatandaşların malına mülküne, örneğin otuna, samarına, hayvanlarına, evine, barkına gayet rahat bir şekilde el koyabilmektedir. Evlerine karakol kurabilmektedir. Köylülerin, koyun, tavuk gibi hayvanlarını kesip yiyebilmektedir. Yoğun bir yağma ve talan vardır, gasp vardır. Arama yapıyoruz bahanesiyle altın, gümüş gibi ziynet eşyaları gasp edilmektedir. Devlet gücü sık sık bu talan ve yağma olaylarında kullanılmaktadır.

İnsanlara bok yedirilmektedir. Kürt insanları keyfi bir şekilde öldürülmektedir. Kürdistan'da insan haklarının kırıntısı bile yoktur. İnsan haklarının başında yer alması

gereken yaşama hakkı hiç de garanti değildir. Kürt insanları, özellikle kırsal kesimdeki Kürt insanları yaşama hakkı konusunda çok büyük tehlikelerle karşı karşıyadırlar. Kırsal kesimdeki Kürt insanları her an ölümle karşı karşıyadırlar. Değirmene giden, tarladan gelen, bahçesini sulayan... insanların öldürülmeleri her an mümkündür. "Dur ihtarna uymadı, ateş ettim." "Terörist sandım ateş ettim." vs. "Emre itaat etmedi, ateş ettim." vs. Son yıllarda Kürdistan'da bu şekilde onlarca insan öldürülmüştür. Bunlar bilinenler, bütün engellemelere rağmen gazetele-re, kitle haberleşme araçlarına yansiyabilenler. Gazetele-re yansımayanlar, gizli kalanlar belki daha fazladır. Bu insanların yakınlarının Cumhuriyet Savcılıklarına yaptıkları başvuruların hiçbir değeri yoktur. Bazen başvurular bile kabul edilmemektedir. Fakat bu şikayetlerin önünü almak için, benzer şikayetlere engel olmak için yapılmış şikayetlerin geri alınmasını sağlamak için yeni yeni baskı ve işkenceler de uygulanmaktadır. "Şikayete giderseniz hepinizi öldürürüz", "Bu işin peşini bırakın, bırakmazsanız, evlerinizi yıkarız, yakarız, hepinizi gebertiriz", "Şikayetlerinizi geri almadığınız takdirde, her gün zulüm, gö-zaltı olacak, bunu bilin."

Bir ceza mahkemesi düşünün, devletin güvenlik güçlerine mensup kişilerin Kürt insanlarını keyfi bir şekilde öldürmeleriyle ilgili olarak, Kürt insanlarına yapılan işkencelerle ilgili olarak, bir yargılama yapamıyor... Köyleri yakılan yıkılan, zulme, işkenceye uğrayan, evsiz barksız bırakılan, sürgün edilen, evini barkını terke zorlanan, malı mülkü yağma edilen, yoksul Kürt insanlarını dinle-yemiyor. Fakat, "Kürtlerden söz ederek Türklerin milli duygularını zayıflatmışsınız...", "Kürtçe konuşmuşsunuz...", "Gösteri ve yürüyüş yaparak kamu düzenini bozmuşsunuz..." diyerek Kürt insanlarını yargılıyor. Bu konularda ağır cezalar veriyor. Bu sürecin gösterdiği tek bir şey vardır: o da, Kürdistan'da adalet kurumunun, yargı

kurumunun olmadığıdır. Bu ifadeyi şöyle değerlendirmek gerekir: Vatandaşların, Kürt halk yığınlarının can ve mal güvenliğini koruyan, hakları ve özgürlükleri güvence altına alan bir adalet kurumu yoktur ama, resmi ideolojiyi uygulayan, resmi ideolojinin gereklerini yerine getiren bir yargı kurumu elbette vardır. Sömürgelede yargı organlarının tek bir işlevi vardır. O da sömürgeci düşünce ve eylemi, sömürgeci uygulamaları yasal göstermek, meşru göstermek... Yukarıda da belirttik, bu uygulamalar, bu operasyonlar yasal olabilir, meşru olması ise olanaklı değildir.

Bu konuyla ilgili olarak 8 Aralık 1990 günü, Bingöl iline bağlı, Yayladere köyünde meydana gelen olay son derece ibret vericidir. 55 yaşındaki İsmail Danışan ve eşi 53 yaşındaki Şahgöl Danışan, köyde güvenlik nöbeti tutan askerler tarafından delik deşik edilerek katledildiler. Köyde güvenlik nöbeti tutan askerlere bu emri veren komutanları durumundaki uzmançavuş Çetin Bacaksız ile astsubay Metin idi.

Danışan ailesinin 10 çocuğu vardı.

Görgü tanıkları olayı şöyle anlatıyorlar: "... Köyde bir tek muhtarın evinde telefon var." O gün Danışan çifti, İstanbul'a çalışmaya gitmiş Rıza ve Zülfü adındaki çocuklarına telefon etmek için, karakol olarak kullanılan ilkokula izin almaya giderler. Saat 17.00 suları. Akşam karanlık çökmek üzere. Kendilerine telefon etmeleri için izin verilir. Ancak telefon sonrası dönüşlerinde evlerinin önünde kurşunlanırlar. "Önce aydınlatma fişekleri atıldı. Dışarı çıktığımızda, askerler bize 'içeri girin yoksa hepinizi öldürürüz' diye bağırıyorlardı. İsmail Danışan'ın elinde el feneri vardı ve 'Ben İsmail Danışan'ım, ateş etmeyin' diye bağırıyordu."

Çamura atılmış bir yaralı "iki ölü" (bk. Yeni Ülke, Sayı 12, 6-12 Ocak 1991 Günay Aslan'ın haberi; "Savcılık Soruşturması Sonsuzlaşıyor, Sorumlular İş Başında" başlıklı haber)

Bu olayda Kürdistan'daki Türk sömürgeciliğinin farklı boyutlarını görmek de mümkündür. Telefon etmek için köydeki karakol komutanından izin almak gerekiyor... Köyün ilkokulu karakol olarak kullanılıyor. Köyde bir tane telefon var. Muhtarın evinde. O da karakola paralel hatlarla bağlı... Telefon haberleşmeyi kolaylaştırmaktan çok, haberleşmeyi denetim altında tutmak için gerekiyor.

Danışan'ların oğlu Rıza Danışan, daha sonra olayı anlatmayı şöyle sürdürüyor: "Takır takır taradılar annemi ve babamı." Yediği kurşunlar sonunda, Şahgül Danışan anında yaşamını yitirirken İsmail Danışan ise ağır yaralıydı. "... Askerler bu halleriyle onları bir battaniyeye sarıp çamur içine atmışlar. Babam yaralı olduğu halde ve komutanlar babamı tanıdığı halde, sağlık ocağına götürülmemiş, ölmesi için bekletilmiş."

Danışan'ların oğlu Rıza Danışan bu katliamın peşini bırakmıyor, daha önce muhtar olaya el atmış, ancak, uzmançavuş Bacaksız'ın, "Muhtar bu işe bulaşma senin için iyi hayırlı olmaz" tehdidi muhtarın devre dışı kalmasına neden olmuş.

Katliam olayının geçtiği köy Yayladere ilçesine bağlı. Fakat ilçede savcı yok. Şikayet üzerine olaya Kığı savcılığı el koymuş. Fakat Kığı savcılığı otopsi sonuçlarını açıklanıyor.

Olay milletvekilleri aracılığıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne aksettirilmiş.

Bu katliama benzer katliamlara, Kürdistan'ın çeşitli yerlerinde çeşitli zamanlarda sık sık rastlanıyor. Avukat Faik Candan'ın anlattıkları bunlardan sadece birisidir. (bk. 2000'e Doğru, Sayı 4, 21 Ocak 1990) Kürt insanının can güvenliği olmadığı açıkça ortada duruyor. İşte bunlar kararnamelerle yönetimin, devlete, devlet güçlerine sağladığı özgürlüklerdir. Bu tür özgürlükler ancak sömürgelerde olabilir. Anayasal yönetimin egemen olduğu ülkelerde, o anayasalar çok kötü bir anayasa da olsa böyle keyfilik-

ler söz konusu değildir. Örneğin anayasal yönetimlerde yargı bu tür cinayetlere hemen el koyar. Sömürgelerdeyse, katliamı gerçekleştiren güvenlik güçleri terfi ettirilir. Terfi eden, ödüllendirilen güvenlik güçleri halka karşı daha geniş katliamlar hazırlığı içine girer. Kürdistan bir sömürge'dir. Biz Kürdistan'ın sömürge bile olmadığını vurguluyoruz.

Talan sömürge yönetimlerinin sık sık başvurduğu, hiç vazgeçemeyeceği bir yoldur. Sık sık yapılan ev aramalarında, Kürt insanların yükte hafif pahada ağır ne kadar kıymetli malı varsa yağmalanır. Bu yağmada, talanda devlet gücü sınırsız bir şekilde kullanılır. Kürt insanları, yakınları gözaltına alınmasın diye veya gözaltına alınanlar serbest bırakılsın diye varlarını yoklarını bu güvenlik güçlerine yedirirler.

KARARNAMELERİN SİYASAL VE TOPLUMSAL NİTELİĞİ

1990 yılı Mart aylarını hatırlayalım. Nusaybin, Cizre gibi yörelerde başlayıp sonra bütün Kürt şehirlerine şu veya bu ölçülerde yansıyan Kürt serihildanı başladı. Serihildan yaygınlaşarak sürdü. Bunun üzerine Milli Güvenlik Kurulu toplandı, konuyu görüştü. 413, daha sonra da 421 sayılı Kanun Hükmündeki Kararnamelerin hazırlanmasını ve uygulanmasını istedi. Kısa bir süre sonra ise, 413 ve 421 sayılı kararnameler kaldırılarak yerlerine, 424 ve 425 sayılı Kanun Hükmündeki Kararnameler yürürlüğe konuldu. En son olarak da 424 sayılı Kanun Hükmündeki Kararname yürürlükten kaldırıldı, yerine, 430 sayılı Kanun Hükmündeki Kararname yürürlüğe konuldu. Milli Güvenlik Kurulu, kararnamelerin düşünülmesinde, oluşturulmasında ve uygulanmasında çok büyük bir role sahiptir. Milli Güvenlik Kurulu kararnamelerin uygulanma-

sını hükümetten ısrarla istemektedir. Bakanlar Kurulu istenen kararnameyi hemen onaylamakta ve yürürlüğe koymaktadır. Uygulamaktadır. Süreç kısaca böyledir. Bu süreçte Türk siyasal partileri, hükümet ve Türkiye Büyük Millet Meclisi nerede durmaktadır?

Kürdistan sorunuyla ilgili konularda, Türk siyasal partilerinin, Türk hükümetinin, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin en küçük bir kıymeti, varlığı yoktur. Kürdistan sorununun çözümüne ilişkin politikalar, ordu, polis, gizli polis gibi kurumlar tarafından oluşturulmaktadır. Bugün, Milli Güvenlik Kurulu, Milli İstihbarat Teşkilatı, Kürdistan'a ve Kürt ulusal varlığına ilişkin politikaların oluşturulduğu belli başlı iki kurumdur. Bu kurumlar Türk anayasalarında da yer almaktadır. Bu iki kurumun yanında bir de illegal gizli bir kurum vardır. Özel Harp Dairesi veya Kontrgerilla. 1990 yılı Kasım ayı içinde Genelkurmay Başkanlığı'ndan yetkililer, Özel Harp Dairesi'nin, Kürtlere karşı kullanıldığını, PKK'ya karşı kullanıldığını çeşitli vesilelerle açıkladılar. Türk siyasetinde ağırlığı olan kurumlar bunlardır. Temel politikalar bu kurumlar tarafından belirlenir. Türk siyaseti ancak bu çerçevede hareket eder. Bu, genel olarak resmi ideoloji tarafından oluşturulan bir çerçevedir. Türk siyasetinin bu politikaları ve uygulamaları tartışması mümkün değildir. Türk siyaseti korkak ve dalkavuktur.

Türk siyasal partilerinin, Türk hükümetinin, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin, Kürdistan sorununa ilişkin konularda en ufak bir değeri, en ufak bir kıymet-i harbiyesi yoktur. Bu kurumların, Kürdistan sorununa ilişkin, Kürt ulusal varlığına ilişkin konularda öneri oluşturmaları, önerileri tartışmaları mümkün değildir. Bu kurumlar Milli Güvenlik Kurulu'nun düşündüğü ve oluşturduğu önerileri aynen benimsemek, uygulamak, uygulanmasına yardımcı olmak durumundadırlar. Son zamanlarda bazı siyasal partiler "Doğu ve Güneydoğu" konusunda bazı ra-

porlar hazırlamakta, "Herkes anadilini serbestçe konuşabilmelidir" gibi bazı şeyler söylemektedirler. Bunları bile Milli Güvenlik Kurulu'nun teşviki ve bilgisi dahilinde yaptıkları açıktır. Kürdistan'da, Kürt halk yığınları arasında tabanlarını gittikçe kaybeden Türk siyasal partileri, Kürt halkını yeniden kazanabilmek için, Kürt gerillaların önlenemez yükselişini durdurmak, etkinliklerini kırabilmek için, böyle, bazı ufak-tefek öneriler oluşturmak mecburiyetinde kalmışlardır. Sosyaldemokrat Halkçı Parti'nin (SHP) hazırladığı raporu düşünelim. 1990 yılının Temmuz ayının ortaları. Halbuki bu parti, 14-15 Ekim 1989 tarihinde, Paris'te, Paris Kürt Enstitüsü ve Fransa Özgürlükler Vakfı tarafından düzenlenen "Kürtler: İnsan Hakları ve Kültürel Kimlik" toplantısına katıldıkları için Kürt kökenli 7 milletvekilini partiden ihraç etmişti. Kaldı ki bu milletvekilleri, bu toplantıda hiçbir konuşma yapmamışlar, sadece konuşulanları dinlemişlerdi. Bunun dışında, "Türkiye-Avrupa Ekonomik Topluluğu Karma Parlamento Komisyonu" toplantısında, Kürtlerin ulusal ve demokratik haklarından söz eden yine Kürt kökenli başka bir milletvekilini, daha önceden partiden ihraç etmişti. Bu ihraçlardan hemen sonra, 8 ay gibi kısa bir zaman sonra Kürtçe'nin varlığının kabulünü isteyen bir rapor hazırlanmasının nedeni nedir? Bu kadar kısa bir zaman içinde ne değişmiştir? Kanımca, "Türkiye-Avrupa Ekonomik Topluluğu Karma Parlamento Komisyonu" toplantısında, Kürtlerin ulusal ve demokratik haklarından söz eden milletvekilinin ihracı, Milli Güvenlik Kurulu'nun, Milli İstihbarat Teşkilatı'nın istek ve direktifi doğrultusunda olmuştur. Paris'te düzenlenen, "Kürtler: İnsan Hakları ve Kültürel Kimlik" toplantısına katılan 7 milletvekilinin ihracı yine Milli Güvenlik Kurulu'nun ve Milli İstihbarat Teşkilatı'nın istek ve direktifleri doğrultusunda olmuştur. Bu milletvekillerinin dokunulmazlıklarının kaldırılması çabaları yine bu kurumların istek ve direktifidir. Yukarıda niteliğini kı-

saca belirtmeye çalıştığımız raporun oluşumunu da bu kurumların istek ve iradesine bağlamak gerekir.

Yine 1990 yılının Mart ayının sonlarını, Nisan ayının başlarını hatırlayalım. Hükümet, Milli Güvenlik Kurulu'nun önerdiği kararnameyi uygulamaya başlıyor. Bu sırada Cumhurbaşkanı Turgut Özal, muhalefet liderleri, Sosyaldemokrat Halkçı Parti Genel Başkanı Erdal İnönü'yü ve Doğru Yol Partisi Genel Başkanı Süleyman Demireli, Anavatan Partisi Genel Başkanı ve Başbakan Yıldırım Akbulut'la birlikte Çankaya'ya davet etti. O zamana kadar, muhalefet partilerinin liderleri Cumhurbaşkanı'yı tanımıyorlardı. "Senin oyun" diyorlar "% 22, biz seni tanımıyoruz. Sen 1989 Kasımında anayasal bir darbe yaparak Cumhurbaşkanı oldun, kendi kendini Cumhurbaşkanı seçtirdin. Halbuki 26 Mart 1989 Mahalli İdareler Seçimleri, senin oy oranının % 22'ye düştüğünü gösterdi. Bu bakımdan biz seni Cumhurbaşkanı olarak tanımaya-çağız, elini sıkmayacağız..." vs. Fakat Kürdistan sorunu, Kürtlerin ulusal hakları sorunu gündeme gelince, durum hemen değişiyor. O zamana kadar, Turgut Özal'ın Cumhurbaşkanı'lığını tanımayan, O'nun elini sıkmayacakları konusunda pek çok demeçler vermiş olan muhalefet liderleri, sorun Kürdistan olunca, hemen yumuşuyorlar. Hiç tartışmasız Çankaya'ya çıkıyorlar. Cumhurbaşkanı Turgut Özal, muhalefet liderlerine Kürdistan'da uygulanacak kararname hakkında bilgi veriyor. Bu kararnameyi uygulamaya koymanın şart olduğunu vurguluyor. Milli Güvenlik Kurulu'nun direktiflerini duyuruyor. Milli İstihbarat Teşkilatı'nın görüşlerini, isteklerini anlatıyor. Özel Harp Dairesi'nin çalışmalarını hakkında bilgi veriyor. Muhalefet liderleri bunları dinledikten sonra, Cumhurbaşkanı'na ve hükümete sonsuz güvence veriyorlar. Hükümete "Doğu'da istediğini yap, hesap sormayız" diyorlar. Böylece Olağanüstü Hal Bölge Valiliği'nin Kürdistan'da, Kürt ulusuna karşı yürüttüğü sömürgeci uygulamalar

konusunda askeri, toplumsal ve psikolojik operasyonlar konusunda tam bir mutabakat oluşuyor.

Kürdistan sorunuyla ilgili olarak iktidarla muhalefet arasında tam bir mutabakat oluşmasının çok önemli bir göstergesi, 285 sayılı Kanun Hükmündeki Kararıdır. 10.7.1987 tarihli olan bu kararnamenin anayasaya aykırı pek çok hükümler taşıdığı açıktır. Buna rağmen muhalefet tarafından bu kararnamenin anayasaya aykırılığı ileri sürülmemiştir. Türk siyasal muhalefeti, aynen iktidar gibi, bu kararnameyi de doğal karşılamaktadır. Sorun Kürdistan sorunu olunca, Kürtlerin ulusal hakları olunca, muhalefet çalışmamaktadır.

1989 yılı Ocak ayı ortalarında, Cizre'nin Cinibir Köyü'nde, halka, güvenlik güçlerinin komutanı tarafından bok yedirildi. Bu olayla ilgili haber, köylülerin ısrarlı çabaları sonunda hasına ulaştı. O sıralarda Doğru Yol Partisi Genel Başkanı Süleyman Demirel şöyle diyordu: "Eğer bu haber doğruysa bu hükümeti sorumluların başlarına yıkarız." Olay, ilgili bütün kurumlar tarafından araştırıldı, incelendi. Doğruydur. Köylülere, bir kış gecesinde, bir meydanda, bok yedirilmişti. Bu eylemi savunanlar, haklı görenler veya güvenlik görevlisi komutanı savunanlar da şöyle söylüyorlardı. "... Fakat o köylüler de eşkiyalara, teröristlere yataklık yapıyorlarmış..." Bok yedirme olayının gerçekliği açıkça ortaya çıktığı halde, Süleyman Demirel, artık hiçbir şey söylemiyordu. Çünkü, bok, Kürtlere yedirilmişti, Kürdistan sorununa ilişkin bir konudan dolayı yedirilmişti. Bu durumda, artık, elbette, bir sorgu-sual olamazdı...

Hesap sorma 1943 yılında meydana gelen bir olayla ilgili. O zaman, 3. Ordu Komutanı, Orgeneral Mustafa Muğlalı'nın 32 kişiyi kurşuna dizdirmesiyle ilgili. Kürtlere karşı yapılan bu soykırım, Özalp'te, İran sınırına yakın bir yerde gerçekleştiriliyor. Olay 1940'lı yılların sonlarına kadar gizli kalmış veya bu soykırım olayının 1940'lı yılların sonlarına kadar gizli kalması sağlanmış. 1940'lı yıllar

rın sonlarında Demokrat Parti muhalefeti gelişince, bu olay da sorgulanmaya, didikdenmeye başlanmış. Burada temel amaç Kürt halkının demokratik haklarını savunmak falanı değil, Tek Parti Dönemini eleştirmek, Cumhuriyet Halk Partisi'ni sıkıştırmak... Bu olayda Üçüncü Ordu Komutanı orgeneral Mustafa Muğlalı, 32 kişiyi kurşuna dizdiren bir kişi olarak yargılanmış, cezalandırılmış. Bir anlamda bu olayın hesabı sorulmuş. İşte, bu olay hatırlatılarak muhalefet liderleri diyorlar ki, "... Siz Doğu'da istediğiniz uygulamaları yapın, biz sizlerden bu konularda hiçbir hesap sormayacağız." Bunu elbette hükümete, Olağanüstü Hal Bölge Valisi'ne söylüyorlar. Hükümete Olağanüstü Hal Bölge Valisi'ne, güvenlik güçlerine, Kürdistan'da gerçekleştirdikleri soykırımlar, katliamlar konusunda sonsuz ve sınırsız bir özgürlük tanıyorlar.

Türk siyasetinde ordunun ağırlığı çok büyüktür. Milli Güvenlik Kurulu, Milli İstihbarat Teşkilatı, Özel Harp Dairesi. Bu üç kurumun Türk siyasetindeki ağırlığı tartışılmazdır. Milli Güvenlik Kurulu, Özel Harp Dairesi, Kontrgerilla gibi kurumların demokrasilerde yeri yoktur. Fakat, Türkiye demokratik bir ülke olmadığından, bu kurumlar, benzer kurumlar, gayet rahat bir şekilde varlığını sürdürebiliyor. Hatta, Türk siyasetinin şu veya bu doğrultuda gelişmesini, bu kurumlar belirliyor. 12 Eylül 1980'i hatırlayalım. Adalet Partisi ve Cumhuriyet Halk Partisi gibi iki büyük siyasal parti var. Bu iki büyük siyasal partinin arkasında, en az onar milyon oy var. Fakat bu iki büyük siyasal partinin faaliyeti, iktidara darbe yaparak el koyan generaller tarafından yasaklandı. Türkiye Büyük Millet Meclisi kapatıldı. Sonra da bu siyasal partiler feshedildi. Bu siyasal partilerin liderleri ve bazı milletvekilleri gözaltına alındı. Bu liderler de generallerin emirlerine, yasaklarına riayet edip gözaltı merkezlerinde veya evlerinde oturmaya başladılar. Bazı siyasal parti liderleri hakkında ceza davası yürütüldü.

Hani bu siyasal partilerin arkasında en az onar milyon oy desteği vardı! O oylar ne oldu? O oyların hakkı, hukuku neden savunulmadı? Buradan şöyle bir sonuç çıkıyor: Türk siyaseti korkak ve dalkavuktur. Böyle korkak ve dalkavuk bir siyasetin cuntacı generaller karşısında hiçbir ağırlığı olamayacağı açıktır. Arkalarında en az onar milyon oy desteği olan Türk siyasal partileri, bir tokatla, bir tekmeyle görevlerini yapamaz bir duruma getirilebiliyorlar. Hatta, bazen tekme ve tokata bile gerek kalmıyor, bir fiske bile bunları, istenen hizaya getirmeye yetiyor. Ve bu siyasal parti liderleri, politik hayata, ancak, tekme ve tokat yedikleri kurumlara dalkavukluk ederek dönebiliyorlar.

Kürdistan'ın yönetiminde tek otorite, elbette, Milli Güvenlik Kurulu'dur, Milli İstihbarat Teşkilatı'dır, Özel Harp Dairesi'dir. Türk siyasal partilerinin, Türk hükümetinin, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin, Kürdistan'ın yönetilmesinde en küçük bir kıymet-i harbiyesi yoktur. Örneğin kararnameler, insan hayatıyla ilgili çok önemli bir mevzuat oluşturmaktadır. Kararnameler, Kürt insanlarının yaşantısını çok yakından ilgilendirmektedir. Buna rağmen böylesine önemli bir düzenleme, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde konuşulamamaktadır, tartışılmamaktadır. Türk siyasal partilerinin, Türk hükümetinin ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin, bu konularda hiçbir ciddi görüşü, alternatif düşüncesi ve projesi yoktur. Türk siyasal partileri Milli Güvenlik Kurulu'ndan bağımsız olarak, bu konularda öneriler oluşturamamaktadırlar. Fakat, böylesine ciddi bir konuyu görüşemeyen, görüşmesine gerek görülmeyen, görüşmesi engellenen Türkiye Büyük Millet Meclisi, örneğin Şırnak'ın il olmasıyla ilgili kanunu enine boyuna görüşerek hava atmaya çalışıyor. Hâlâ önemli bir fonksiyonu olduğunu isbat etmeye çalışıyor. Halbuki bunlar, tamamen teknik düzeyde olan kanunlardır.

Bugün muhalefet partilerinin liderleri, Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ı tanımadıklarını, çünkü O'nun oy desteğinin kalmadığını iddia ediyorlar. Ancak % 22'yi temsil ediyor, diyorlar. 1980'li yılları düşünelim, Kenan Evren'in oy desteği % kaçtı? Kenan Evren'in hiçbir oy desteği yoktu. Çünkü iktidara darbeye gelmişti. 1984, 1985, 1986 yıllarını düşünelim. O yıllarda da muhalefet partileri, bir an, "Biz Çankaya'ya çıkmayız, çünkü Çankaya'daki zat o makama demokratik yollarla gelmemiştir..." gibi şeyler söylediler. Fakat kısa bir müddet sonra, 2-3 ayda bir Çankaya'ya çıkar oldular. Türk siyaseti korkak ve dalkavuktur. Orduya karşı, Milli Güvenlik Kurulu'na karşı, Milli İstihbarat Teşkilatı'na karşı, Özel Harp Dairesi'ne karşı...

2 Ağustos 1990'da, Kuveyt, Irak birlikleri tarafından işgal edildi. Körfez'de meydana gelen kriz sırasında, Türk siyasal partilerinin bazı liderleri Irak diktatörü, Kürt halkının kasabı Saddam Hüseyin'le görüşmeye gittiler. Cumhurbaşkanı Turgut Özal onları eleştirdi. "Benim elimi sıkıyorlar, Irak diktatörü Saddam Hüseyin'in elini sıkamak için kuynuğa girmişler, neredeyse elini öpecekler..." dedi. "Bu siyasal partilerin liderleri, binlerce Kürt'ü zehirli gazlarla katledenin Saddam Hüseyin olduğunu ne çabuk unuttular?" (TRT TV, 20.00 haberleri, 28. 12. 1990)

Bu sitemde, bu serzenişte bile Türk siyasetinin ne kadar derin çelişkiler içinde olduğunu görmek mümkündür. 1988 yılı Eylül ayının başlarını hatırlayalım. Güney Kürdistan'da, Kürtlere karşı Ağustos ayının son haftası içinde, yoğun ve yaygın bir şekilde, kimyasal silahlar kullanılmıştı. Kürtler can havliyle, Kuzey Kürdistan'a, Hakkâri'ye sığınmak zorunda kalmışlardı. O sırada, kimyasal silahlar olayı, dünyanın demokratik kamuoyunu yakından ilgilendiriyordu. Birleşmiş Milletler, Irak'a bir uzmanlar heyeti göndermeye çalışıyordu. Irak, Birleşmiş Milletler Uzmanlar Heyeti'nin Irak'a girmesine, Güney

Kürdistan'da incelemeler ve araştırmalar yapmasına izin vermiyordu. Birleşmiş Milletler, Türkiye'den de izin istedi. Güney Kürdistan'dan Kuzey Kürdistan'a, Hakkâri'ye ge- çen Kürtler üzerinde incelemeler yapılacaktı. Kimyasal si- lahlar kullanılıp kullanılmadığı araştırılacaktı. Türkiye ise, Irak'ın cinayetlerinin, soykırımlarının, ırkçı ve sömür- geci düşünce ve eyleminin birinci dereceden bir ortağıydı. Irak sömürgeciliğine arka çıkmak, Irak sömürgeciliğini aklamak için, "Sınırı geçenler üzerinde yapılan inceleme- lerde, kimyasal silahlar kullanıldığına dair hiçbir iz rast- lanmamıştır" diyerek açıklama yaptı. Birleşmiş Milletler Uzmanlar Heyeti'nin ülkeye girişine izin vermedi. Halbuki o gün bile kimyasal silahlar kullanıldığına dair çok önem- li, inkâr edilemez kanıtlar vardı. Türkiye, sömürgeci işbir- likçisini, ortağını aklamak için bunları gizliyordu.

Günümüzdeyse, o zaman Irak'ta, Güney Kürdis- tan'da kimyasal silahlar kullanıldığı bizzat Cumhurbaş-kanı tarafından itiraf ediliyor. Diktatör Saddam Hüse- yin'in elini sıkına olayına gelince: Eylül 1988'de Saddam Hüseyin'in elini, ilk olarak, Türk Başbakanı Turgut Özal sıktı. O sıralarda, Kürtlere karşı kullanılan kimyasal si- lahların dumanları henüz dağılmamıştı bile!.. Görüldüğü gibi Kürtlere baskı, Kürtlere zulüm sözkonusu olduğu za- man, Türk iktidarıyla Türk muhalefeti, hep, aynı şeyleri düşünüyorlar. Yerine ve zamanına göre, bu düşüncelerin ve bu operasyonların içeriği değişse bile, ana boyutu ay- nen muhafaza ediliyor. Ana boyut, elbette, Kürt ulusal ve demokratik hareketinin engellenmesi, parçalanması ve dağıtılmasıdır.

TBMM'DE İNSAN HAKLARI KOMİSYONU KURULMASI

1990 yılı Aralık ayı ortalarında, Türkiye Büyük Millet

Meclisi'nde, İnsan Haklarını Soruşturma ve Araştırma Komisyonu kuruldu. Böyle bir komisyona, bu komisyonun üyesi milletvekillerine inanmak ve güvenmek mümkün değildir. Çünkü, bugün, Kürdistan'da, insanlar keyfi bir şekilde öldürülmektedir. Kürt insanlarına her türlü baskı, zulüm ve işkence yapılmaktadır. Köyler yakılmakta ve yıkılmaktadır. Hayvanlar öldürülmektedir. Gıda maddeleri telef ve talan edilmektedir. Türk güvenlik güçleri Kürt insanların ürettiği malları yağma etmektedir. Kadınların ırzına geçilmektedir. Köy aramalarında, "Güzel kadınlarınızı ayırın, onlarla ayrıca görüşeceğiz" denilmektedir. Kürt insanları mağdur edilmekte, göçe zorlanmaktadır. Kürt insanları teslim alınmaya çalışılmaktadır. Teslim olmayanların kaçması, göçü istenmektedir. Çocukların gözleri önünde, analara, babalara işkence yapılmaktadır. Torunlarının gözleri önünde, dedelere, ebelevre yoğun bir hakaret ve işkence yapılmaktadır. Bütün bunlara rağmen Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde grubu bulunan Türk siyasal partileri, bu konuları en ufak bir şekilde gündeme getirmemektedirler. Getirememektedirler. Hükümete, ilgili bakanlara bu konularda sorular soramamaktadırlar. Hükümeti, siyasal partileri denetleyen Milli Güvenlik Kurulu'na, Olağanüstü Hal Bölge Valisi'ne sorular sormaları zaten olanaklı değildir. Bu tür insanlar tarafından, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde, İnsan Haklarını Soruşturma ve Araştırma Komisyonu kuruluyor. Böyle bir kurumun hiçbir inanılabilirliği ve güvenilirliği yoktur. Böyle bir kurumlaşma ciddiye alınamaz. Böyle bir komisyon kanımca insan hakları ihlalleriyle ilgilenemez. Göz boyayıcı bir komisyondur. Batı'dan gelen heyetlere göstermek için kurulmuş bir komisyondur. Göstermelik bir komisyondur. Çünkü, bu komisyona girebilecek milletvekilleri, Kürdistan'da olup biten olaylarla ilgili olarak, baskı, zor ve işkenceyle ilgili olarak en ufak bir açıklama yapmadılar. Baskıyı, zulmü, işkenceyi görmezden, duy-

mazdan geldiler. Bu insanlar neden öldürülüyor, köyler neden yakılıyor, yıkılıyor, çocuklar neden korkutuluyor... diye sormadılar.

İnsan Haklarını Soruşturma ve Araştırma Komisyonu'nun Batı'dan gelen heyelleri tatmin etmek için oluşturulmuş bir komisyon olduğu açıktır. Kürdistan söz konusu olduğu zaman anayasanın kendisi de göstermelidir. Çünkü, Kürdistan'da uygulanan anayasa değil kararnamedir. Fakat Batılı heyetlere anayasanın her yerde uygulandığı, anayasanın insan haklarını birer birer saydığı, insan haklarına saygısı olduğu vs. anlatılmaktadır. Kararnamelerin geçici olduğu vurgulanmaktadır. Halbuki, Kürdistan'ın yönetilmesinde esas olan, kalıcı olan, birinci planda olan anayasa değil kararnamedir. Kararnamelerin bağlayıcılığı daha yüksektir.

Bütün bunların ötesinde, Bakanlar Kurulu tarafından yürürlüğe konulan Kanun Hükmündeki Kararnamelerin, Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne sunulması gerektiği hakkında bir anayasa hükmü vardır. Burada da hukuka karşı hile yöntemi, anayasaya karşı hile yöntemi bilinçli olarak uygulanmaktadır. Değil 413 veya 424 veya 430 sayılı kararnameler, 285 sayılı ve 10. 7. 1987 tarihli kararname bile, henüz, Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne sunulamamıştır. Bunlar aslında, hükümetle TBMM arasında ve hükümetle yargı kurumları arasında görülen bir dâşışıklı döğüştür.

KÜRT KARARNAMELERİNİN ÖTEKİ KARARNAMELERDEN FARKI

1982 tarihli Türk Anayasası'na göre, Kanun Hükmünde Kararnameler 91. ve 121. maddeler uyarınca çıkarılabilmektedir. Fakat, 91. ve 121. maddeye göre çıkarılan Kanun Hükmündeki Kararnameleri birbirinden ayırdetmek gerekir. 91. maddeye göre çıkarılan Kanun

Hükmündeki Kararnameler, daha çok ekonomiyi yönlendiren, ekonomik ağırlığı olan kararnamelerdir. Örneğin bu tür kararnamelere göre yeni bir vergi veya yeni bir fon oluşturulabilmektedir. Sömürge Kürdistan'ın yönetimine ilişkin kararnameler ise Türk Anayasası'nın 121. maddesine göre çıkarılmaktadır. 413, 421, daha sonra 424, 425, son olarak da 430 sayılı kararnameler 121. maddeye göre çıkarılmışlardır. Zaten Olağanüstü Hal Bölge Valiliği, 10. 7. 1987 tarih ve 285 sayılı kararnameyle ihdas edilmiştir. Bu kararnameler hep, Türk Devleti'nin Kürt insanları karşısındaki özgürlüklerini düzenlemeye çalışır. Kürdistan'da insan haklarının da, insan hakları anlayışının da kısıntısı bile yoktur. Kararnameler insan haklarını tamamen ortadan kaldırmıştır.

Türk Anayasası'nın 121. maddesine göre çıkarılan bu metinlere Kanun Hükmündeki Kararname, kısaca, kararname denmektedir. Bunların kanun hükmünde olduğu, kanun gibi bağlayıcılığı olduğu ifade edilmektedir. Kanun hükmünde olduğu söylenmektedir ama, aslında, anayasanın da çok üzerinde duran, anayasayı bile bağlayan bir mevzuat olduğu açıktır.

Yine 1990 yılı Mart ve Nisan aylarını hatırlayalım. Kürdistan'da etkili bir serihildan başladı. Bu serihildan sürecinde Türk siyasal partilerinin Kürdistan'daki tabanları tamamen erimeye başladı. Türk siyasal partileri Kürdistan'da tabanlarının tamamen erimekte olduğunu farketmekte gecikmediler. Kürt halk yığınları artık, gerillanın düşüncesi ve eylemi tarafından yönlendiriliyordu. Bu süreçte Sosyal Demokrat Halkçı Parti, 413 sayılı Kanun Hükmündeki Kararname'nin anayasaya aykırılığı konusunda, Anayasa Mahkemesi'ne dava açtı. Anayasa Mahkemesi bu başvuruyu ciddi buldu ve konuyu esastan incelemeye karar verdi.

1990 yılı Aralık ayının ortalarını düşünelim. Anayasa Mahkemesi'nin, 18 Aralık 1990 günü, 413, daha doğrusu 424 sayılı kararnameyle ilgili davada kararını açıklayaca-

ği duyuruldu. Söylendiğine göre Anayasa Mahkemesi, 424 nolu kararnameye, anayasaya aykırı olduğu gerekçe- siyle iptal edecekmiş. Bu sonuçla ilgili olarak Anayasa Mahkemesi çevrelerinden hükümete haber sızdırılmış. Bu haber üzerine, 424 sayılı Kanun Hükümündeki Kararna- me'nin iptal edileceğini anlayan hükümet, 15 Aralık 1990'da, 424 sayılı kararnameyi kaldırarak yerine 430 sayılı kararnameyi koymuştur. Ve bu, 16 Aralık 1990 gü- nü Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Böylece hükümet, anayasaya karşı hile yolunu seçerek yargı denetiminden kurtulmuş oluyor. 424 sayılı karar- name yürürlükten kaldırılmış olduğu için, onunla ilgili olarak bir görüşmenin yapılmasına gerek kalmıyor. 430 sayılı kararname ise, 424 sayılı kararnameden hiç farklı değil...

Türk hükümeti 5 Ağustos 1990'da, Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği'ne yazdığı bir mektupla, Olağanüstü Hal Bölge Valiliği'ne dahil illerde ve bu illere komşu iller- de, insan haklarını askıya aldığını resmen bildirmiştir. Bu, şu anlama gelmektedir: Ben buralarda işkence yapacağım. Bu bölgeyi işkenceyle, baskıyla, zulümle yönetece- ğim. Sözü edilen bu tarihten önce, bölgede insan hakları anlayışı var mıydı? Kürt insanları, insan haklarından ya- rarlanıyor muydu? Kuşkusuz hayır. Türkiye, 5 Ağustos 1990'dan önce, içte ve dışta bazı krizlerle karşılaştığı için, "işkence yapacağım" açıklamasını yapmak zorunda kal- mıştır. Körfez krizi de, bu konuda, önemli bir fırsatın ele geçmesine neden olmuştur.

SONUÇ

Sömürgecilik dünyanın her tarafında çirkin olmuş- tur. Acılar, ızdıraplar bırakmıştır. İngiltere'nin Hindis- tan'da ve çeşitli Afrika ülkelerinde; Fransa'nın Cezayir'de

ve çeşitli Afrika ülkelerinde; Hollanda'nın, Belçika'nın, İspanya'nın bazı Güneydoğu Asya ve Afrika ülkelerinde; Portekiz'in, Gine Bisseau, Mozambik ve Angola'da uyguladığı sömürgeci politikalar çirkinliklerle doludur. Bu politikalar ve uygulamalar hiçbir yerde insan onuruyla bağdaşmamaktadır. Güney Afrika Devleti'nin yerli halk üzerinde ve Namibia'daki uygulamalarını yine böyle değerlendirmek gerekir. Bütün bunları yakından biliyoruz. Fakat Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin Kürdistan'da uyguladığı ırkçı ve sömürgeci politikalar yukarıda kısaca sayılanlardan çok daha çirkindir. Türklerin, Kürt halkına karşı uyguladığı ve sürdürmeye çalıştığı sömürgeci politikaların dünyada bir eşi daha yoktur. Kaldı ki biz Kürdistan'ın sömürge bile olmadığını çok yakından biliyoruz.

Türk sömürgeciliği, bilim, sanat, basın, din, sinema, tiyatro, teknoloji, adalet, çalışma hayatı, spor, aile... vs. adına ne kadar kurum varsa, hepsini sömürgeci ve ırkçı amaçlar doğrultusunda gayet rahat bir şekilde kullanabilmektedir. Türk üniversiteleri-Türk basını özgürce çalışan, özgürce tavır ve davranış gösteren kurumlar değildir. Bunlar Milli İstihbarat Teşkilatı'nın bir şubesi gibi çalışmaktadırlar. Türk yargı organları da öyle. Bütün bunlardan dolayı Türk düşüncesi ırkçıdır, sömürgecidir ve emperyalisttir. Türk üniversitelerinde, hâlâ, Kürtlerin Türk olduğu ispatlanmaya çalışılmaktadır. "Kürt Türkleri" adı altında dersler okutulmaktadır.

Sömürgeleri yönetmek için en elverişli mevzuat kararnamelelerdir. Kürdistan sömürgesinde, daha doğrusu sömürge bile olamayan Kürdistan'da kullanılan en elverişli mevzuat da yine karnameler olmaktadır... Bu Kürdistan'da yargı kurumunun çalışmaması demektir. Cezaların yargı organları tarafından değil, doğrudan doğruya güvenlik güçleri tarafından verilmesi demektir. Cezaların miktarı, ağırlığı arttıkça, şikayet etme olanakları da tamamen ortadan kalkmaktadır. Cezaların doğrudan doğ-

ruya, jandarma, polis, özel tim, korucu gibi idarenin personeli tarafından veriliyor olması, temyiz diye bir kurumu zaten ortadan kaldırmaktadır.

Cezalar kimlere verilmektedir? Elbette Kürt halk yığınlarına verilmektedir. Korucu olmayan, Kürt gerillaların düşünce ve eylemini benimseyen, ona sempatiyle bakan, yardımcı olmaya çalışan Kürt halk yığınlarına verilmektedir. PKK ile savaşmayan Kürtlere, Türk Devleti yoğun ve yaygın bir savaş açmıştır. Sömürgeci Türk Devleti bu süreç içinde, Kürt halkını tamamen kaybetmiştir. Soykırımlar yaparak, katliamlar yaparak kaybettiği bu halkın fizik varlığını da ortadan kaldırmaya çalışmaktadır. İnsan Hakları Derneği Diyarbakır Şubesi'nin 30 Eylül 1990 tarihli ve "Botan Bölgesi İnsansızlaştırılıyor" başlıklı raporunda ve daha sonraki raporlarında, benzer raporlarda, bu durum bütün açıklığıyla görülüyor.

Kararnameler son derece hızlı bir şekilde yapılırlar. İhtiyaç duyulduğu zaman hemen yapılırlar. Kararnamelerde ihtiyaca göre değişiklikler yapılması her zaman mümkündür. 424 sayılı kararname 413'ü değiştirmiştir. 430 sayılı kararname de 424'ü değiştirmiştir. Değişikliklerin içeriğine ve zamanına karar verenler, güvenlikle, yönetimle ilgili birimlerin bizzat kendileridir. Bu, idareye, güvenlik birimlerine büyük bir kolaylık sağlamaktadır.

Kararnameler, her zaman vatandaşların, halkın özgürlüklerini askıya alır, yok eder, onları kullanılmaz bir hale getirir. Devlete ise, halkın yönetimini sırasında sonsuz ve sınırsız bir özgürlük sağlar. Anayasalar devlete, her zaman böylesine bir özgürlük sağlayamaz. O anayasalar çok kötü anayasalar olsalar bile...

KÜRT KADINLARININ GERİLLAYA KATILMASININ ANLAMI^(*)

Kürt toplumu geleneksel bir toplumdur. Baba otoritesine dayalı ataerkil aile yapısı egemendir. Erkeklik kültürünün çok gelişkin olduğu bir toplumdur. Aile reisleri sahip oldukları çocuk sayısı, özellikle erkek çocukların sayısı ile övünür dururlar. Kadın aile içinde ikinci derecede bir toplumsal statüye sahiptir. Kız çocukların erkek çocuklar yanında ikinci derecede bir toplumsal statüleri vardır. Bu, sadece Kürt toplumuna mahsus bir durum değildir. Toprağı işleyerek üretim yapan, ekonomisi genel olarak tarıma dayanan, üretimde, öküz, karasaban ve kağı kullanın bütünü toplumlarda, aile içinde benzer ilişkileri izlemek mümkündür.

AİLEYE BAĞLILIK, AŞİRETE BAĞLILIK

Bu tür geleneksel toplumlarda, sadakat aileyedir, aşiretedir. Aile, aşiret önemli bir sadakat odağıdır. Aileye bağlılık, aşirete bağlılık önemli bir erdem sayılmaktadır. Aileye veya aşirete dışarıdan gelebilecek saldırılar, ailenin veya aşiretin bütünü tarafından tepkiyle karşılanır. En önemli sadakat odağının aile ve aşiret olması, "ailenin namusu", "aşiretin namusu" gibi değerlerin, toplumda çok

(*) Yeni Ülke, Sayı 1- 2, 20 Ekim 1990, 27 Ekim 1990.

önemli değerler olarak ortaya çıkmasını sağlamaktadır. "Kürtler namuslarına çok düşkündür", "Kürtler gururlu bir halktır", "Kürtler merttir, yiğittir.." gibi sloganlar bu ilişkilerin ortaya çıkardığı değerleri ifade etmektedir. Aileye bağlılık, aşirete bağlılık, ailenin, aşiretin, kadının namusunu korumak, geleneksel Kürt toplumunda çok yüksek değerler olarak belirlemektedir.

KADIN GERİLLALAR

Böyle bir ilişkiler ağı içinde gerillanın toplumu değiştirdiği, toplumun geleneksel yapısını hızla çözdüğü açıktır. Fakat kadının gerillaya katılmasının anlamı çok daha değişiktir. Önce şu saptamaların yapılması gerekir: Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi içinde çok sayıda kadın gerilla vardır. Bu sayı günden güne artmaktadır. Gerillaya gerek çeşitli mesleklerden kadınlar, gerek köylü kadınları, öğrenciler... geniş bir şekilde katılmaktadırlar. Öğrenciliğini yarıda bırakıp katılanlar çoğalmaktadır.

Şu saptamanın da yapılması gerekir: Kürt başkaldırılarında, Kürt direnişlerinde, Kürt kadınları da kocalarının, erkek kardeşlerinin, babalarının yanında yer almışlardır. Örneğin 1930'lu yılların başlarında, Ağrı'daki direniş sırasında, Ferzende'nin karısıyla birlikte savaştığını, birlikte şehit edildiklerini bütün Kürtler biliyor... Dersim direnişi sırasında Gülnaz hep kocası Alişer'le beraber oldu. Birlikte şehit edildiler. Fakat kadınların, daha önceki Kürt direnmelerinde ve Kürt başkaldırılarında, kocalarının, erkek kardeşlerinin, babalarının yanında yer almaları daha çok yardımcılıktır. Cepheye eklemek taşımak, su taşımak, haber getirip götürmek... Cephane taşımak vs. Kuşkusuz, bunlar da çok önemli görevlerdir. Kadınların bu biçimde de mücadele içinde yer almaları çok önemli bir hizmettir. Fakat bu bir yardımcılıktır. Örgütlü bir mü-

cadele içinde, örgütün direktifleri doğrultusunda çalışmak değildir. Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi içinde kadının gerillaya katılması PKK ile olmuştur. Kürdistan Demokrat Partisi'nin öteki Kürt örgütlerinin faaliyetini azımsıyor, küçümsüyor değilim, fakat kadının örgütlü harekete katılması, örgütün direktifleri doğrultusunda gerillacılık yapması PKK ile birlikte olmuştur. Bunun çok büyük, çok önemli bir değişiklik olduğunu düşünüyorum. Gerek nitelik, gerek nicelik bakımından bunun önemini göstermek için, şöyle bir örnek yeterlidir kanısındayım. 1970 yılı içinde ve 1971 yılı başlarında, Ankara, İstanbul, Diyarbakır, Silvan, Batman, Ergani, Kozluk'ta Devrimci Doğu Kültür Ocakları kuruldu. 7 yerdeki kurucuların toplam sayısı 104'tür. Bunlardan sadece bir tanesi kadındır. İstanbul DDKO kurucuları arasında yer almıştır. 1971 rejiminde, Diyarbakır'da, gerek Devrimci Doğu Kültür Ocakları Davası'nda, gerek Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi Davası'nda, gerek daha başka davalarda pekçok Kürt yargılandı. Bunlar arasında hiçbir Kürt kadın yoktu...

Yapılması gereken başka bir saptama da şudur: Kadın gerillaların çok büyük bir kısmı, örgüte, gerilla ailelerinin bilgisi ve isteği doğrultusunda katılmaktadırlar. Örneğin ailede, bir baba veya erkek kardeş, herhangi bir nedenle devlet güçleri tarafından şehit edildiği zaman, ana, kızını, kendisi gerillaya göndermektedir. "... artık bizi jandarmaya, askere, özel time karşı koruyacak baban yok veya ağabeyin yok, gerillaya katıl, bizi, küçük kardeşlerini koru..." demektedir.

Bir saptama daha: Kadınlar gerillada aktif görevler almaktadırlar. Silah taşımaktadırlar, silahlı mücadeleye katılmaktadırlar. Kamp hayatı yaşamaktadırlar. Bazı gerilla birliklerini bizzat kadın gerillalar yönetmektedir.

Bu saptamalardan sonra şunun ifade edilmesi gerekir: Kürt toplumu gibi geleneksel bir toplumda, kadının

gerillaya katılması kararı alınması PKK'nın almış olduğu en önemli kararlardan biridir. Aynı zamanda, alınması en zor kararlardan biri olmalıdır. Önemi şuradan ileri geliyor: Kadının gerillaya katılması, Kürt toplumunda sadakat odağını kökten değiştirmiştir. Sadakat odağı konusunda çok önemli değişiklikler yapmıştır. Zor alınan bir karar olması yine bu konuyla ilgilidir. Şöyle düşünelim: Bir erkek gerillanın yakalandığı zaman, ne kadar büyük işkenceyle, baskı ve terörle karşı karşıya kaldığını yakından biliyoruz. Ona, arkadaşlarının kimler olduğunu, faaliyet gösterdikleri alanın neresi olduğunu, nerede yatıp kalktuklarını, kampların nerede olduğunu, kaç kişi olduklarını, kimlerle ilişki içinde olduklarını, erzakı, cephaneyi nasıl temin ettiklerini, örgüte kimin tarafından sokulduklarını, nasıl eğitildiklerini, kimleri eğittiklerini vs... gibi çeşitli sorular soruluyor. Gerilla doğal olarak bunlara cevap vermiyor. Veya istenilen şekilde cevap vermiyor. Bu şekilde tutsak alınmış bir gerillanın ne tür baskılar karşısında, ne tür işkenceler karşısında kaldığını yakından biliyoruz.

ULUSA BAğLILIK, VATANA BAğLILIK

Genç bir kadın gerillanın yakalandığını, bir kadın gerillanın tutsak alındığını düşünelim. Doğal olarak yukarıdaki sorular, benzer sorular ona da sorulacaktır. Genç kadın gerilla bunlara istenen cevapları, yeteri kadar aydınlık cevapları vermeyecektir. Bu durumda, o da, binbir türlü işkenceyle, baskı ve terörle karşı karşıya kalacaktır. Soyulacaktır, çırılçıplak yapılacaktır. Tecavüzle tehdit edilecektir. Tecavüze uğrayacaktır. Bu anlamda, tutsak alınmış bir kadın gerillanın, erkek gerilladan çok daha fazla işkenceye, baskıya ve hakarete maruz kalacağı açıktır. Kadın gerillalara yapılan bu işkenceler yakından bi-

linmektedir. Fakat aileler kızlarını bunlara rağmen gerillaya göndermektedirler. Veya gerillaya katılmış kızlarına hoşgörü ile bakmaktadırlar. Onları "defterden silme" gibi bir saplantı içine girmemektedirler. Ana, baba, ağabey veya ailenin yakınları, binbir türlü işkencenin, hakaretin, tecavüz tehdidinin hatta tecavüzün olabileceğini bilmektedirler. Bütün bunlara rağmen, PKK içinde, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi içinde kadın gerillaların sayıları, genç kadınların sayıları günden güne artmaktadır. O halde burada yeni bir değer ortaya çıktığını görmek gerekir. "Aileye bağlılık", "Ailelerin namusunu korumak", "Aşiretin namusu" gibi değerlerden çok daha üstün bir değer ortaya çıkmaktadır. Bu, Kürt ulusuna bağlılık, Kürt vatanına bağlılık, Kürt ülkesine, Kürdistan'a bağlılık olarak ortaya çıkmaktadır. Kuşkusuz ki, ulusa bağlılık, vatana bağlılık çok daha ileri, çok daha modern bir değerdir. Binlerce genç insan bu değerler uğruna ölüme gitmektedir. Kürt ulusu için, Kürt vatanı için ölmek çok daha önemli moral değerler olarak belirlemektedir. Bu konuda yoğun bir bilinç oluşmaktadır. Bu sürecin kendisi, Kürtler arasında toplum bilincinin ve tarih bilincinin gelişmesine neden olmaktadır. Bu süreç içinde Kürtler kendi tarihlerini, kendilerini daha çok sorgulama yeteneği kazanmaktadırlar.

Bütün bunların yanında, Kürdistan sömürgeci tahakküm altında kaldığı sürece, ailelerin, kadının namusunun korunamayacağı da açıkça ortadadır. Yukarıda, Kürtler arasında erkeklik kültürünün çok gelişkin olduğundan söz edildi. Halbuki, Kürdistan'da sık sık uygulanan bir işkence ve zulüm yöntemi var: Türk güvenlik güçleri köylere giriyor. Köylüleri, kadın-erkek, genç-yaşlı, çoluk-çocuk köy meydanında topluyor. Çocukları, kadınları bir tarafa, erkekleri bir tarafa ayırıyor. Erkekleri çocukların ve kadınların gözleri önünde çırılçıplak yapıyor. İşkenceye başlıyor. Dedeleri sakallarından tutup yere ça-

lıyor, üzerlerinde tepiniyor, kadınları saçlarından kavrayıp sürüklüyor... Çocukları dipçik darbeleriyle susturmayaya çalışıyor. Kadınları erkeklerin gözleri önünde tecavüzle tehdit ediyor. "... Güzel kadınlarımızı ayırdık, onlarla ayrıca işimiz var" diyor. Bunu yalıtılarak, küstahça söylüyor. Bu vahşet karşısında "yiğit" oldukları, "gururlu" oldukları, "namuslarına çok düşkün" oldukları söylenen Kürtler, sadece seyircidirler. Korkuyla, bu insanlık dışı operasyonları izlemekten başka bir şey yapamıyorlar... Sömürge toplumunda ailelerin namusu korunamaz. Sömürge toplumunda kadınların namusu korunamaz. Fakat, biz devlet karşısında böylesine onursuz ve korkak olan Kürt köylülerinin, Kürtler arasındaki kan davalarında çok gözükkara (!) çok yiğit (!) çok cesur (!)... olduğunu da biliyoruz. Kürtler eğer kavga kendi aralarındaysa, "namusumuzu koruyoruz", "haysiyetimizi koruyoruz", "namusumuzu çiğnetmedik"... diyerek son derece gözükkara oluyorlar. Bir köpek yüzünden, bir tavuk yüzünden veya bir hiç yüzünden, üç-beş kişiyi bir çırpıda öldürebiliyorlar. İşte, sömürgecilerin Kürtlerden istediği budur. Devletten dehşetli korkmaları, kendi aralarındaki geleneksel değerleri ısrarla korumaları, sürdürmeleri... "Namuslarına çok düşkün" olmaları...

1970'li yılların başlarında, Türk komandoları Kürt köylerinde sık sık şu zulüm ve hakaret yöntemini uyguluyorlardı: Yetişkin erkekleri, çoluk-çocuk, torun sahibi erkekleri, kadınların ve çocukların önünde çırıl çıplak yapıyorlardı. Erkeklerin erkeklik organlarına ip bağlıyorlardı. İpi kadınların eline veriyorlardı ve onları köy içinde dipçik zoruyla iteleyerek kakalayarak dolaştırıyorlardı. Bu rastgele seçilmiş bir zulüm ve hakaret yöntemi değildir. Kürtler için özel olarak seçilmiş bir yöntemdir. Uzun uzun düşünülmüş, hesabı kitabı yapılmıştır. Erkeklik kültürünün çok gelişkin olduğu bir toplumda insanların onuru ancak böyle kırılabilir. Kaba dayak, işkence, elekt-

rik, falaka... vs. bunda yetersiz kalır. Bu şekilde işkenceye zulüm ve hakarete uğramış bir kimse artık, teslim alınmış bir kimsedir. Yaralıdır, yürekten yaralıdır. Sömürge toplumları yaralı toplumlardır. Kürt toplumu yaralı toplumdur. Bu tür insanlar artık, devletten, değil gasbedilmiş ulusal ve demokratik haklarını istesinler, yolsuz köylerine yol, susuz köylerine su bile isteyemezler. Sömürgeci devletin verdikleriyle yetinirler...

Toplumlar dünyanın hiçbir yerinde bu tür hakaretlerle karşı karşıya kalmamalıdır. Ne Kürdistan'da, ne Türkistan'da, ne Arabistan'da... Ne Avustralya'da, ne Güney Afrika'da, ne Amerika'da, ne Rusya'da... toplumlar bu tür zulümleri yaşamamalıdır. Ama bir toplum, bütün bunlara rağmen, böyle bir zulümle, böyle bir hakaretle karşı karşıya kalıyorsa, o zaman da bu zulme ve hakarete karşı direnmelidir. Bu zulmü, bu hakareti yaşamamalıdır. Bu zulmü, bu hakareti yapanlara karşı başkaldırmalıdır. İnsanlık bunu gerektirir. Solucan gibi yaşamak insanca yaşamak değildir.

GERİLLANIN TOPLUMSAL İLİŞKİLERİ DEĞİŞTİRİCİ FONKSİYONU

İnsanlar midelerinden hastalandıkları zaman doktora başvuruyorlar, ilaç alıyorlar, tedavi görüyorlar. İnsanlar böbreklerinden hastalandıkları zaman yine aynı şekilde davranıyorlar. Doktora, hastaneye başvuruyorlar, ilaç alıyorlar, tedavi görüyorlar... Dünyanın neresinde olursa olsun, eğer bir toplum, yukarıda belirtmeye çalıştığımız hakaretleri ve zulümleri yaşıyor ve bunları yapanlara karşı direnmiyorsa, başkaldırmıyorsa... İşte o toplum da hastadır. Toplum felç olmuştur. Bunun için tepkisizdir. Bu hastalığı da tedavi etmek gerekir. Bunu tedavi etmenin tek yolu vardır. O da özgürlükler için, ulusun onuru için,

eşitlik için bu zulmü ve hakareti yapanlara karşı başkaldırıdır, direnmedir...

Kürdistan artık, eski Kürdistan değildir. Kürtler artık, eski Kürtler değildir. Bunlar çok açık, besbelli.. Kürt toplumu özellikle gerilla mücadelesinden sonra hızla değişmektedir. Özgürlük ve eşitlik bilinci, ulusal onur bilinci Kürtler arasında gelişmektedir, yaygınlaşmaktadır. Hem çeşitli toplum sınıfları ve tabakaları arasında, hem de mekanda bu yaygınlaşmayı ve derinleşmeyi izlemek mümkündür.

Kadının gerillaya katılması ise, geleneksel değerlerin çözülüp modern değerlerin ortaya çıktığını göstermektedir. Bunlara rağmen, Kürt kadınlarının gerillaya katılmasının, gerek Kürt ailesi içinde, gerek Kürt toplumu içinde ne gibi değişiklikler yarattığı zengin olgusal verilere dayanılarak incelenmelidir. Kadının gerillaya katılması, Kürt ailesi içinde, baba-oğul, ana-oğul, baba-kız, ana-kız, erkek kardeş-kız kardeş... ilişkilerinde ne gibi değişiklikler yaratmaktadır? Bu değişiklikler öteki aileleri, köydeki, kasabadaki, şehirdeki öteki aileleri nasıl etkilemektedir? Gerillaya katılan Kürt kadını gerçekten özgürleşiyor mu? Gerilla özgür bireyleri ortaya çıkarıyor mu? Cephede, gerilla olarak söz sahibi olan kadınlar, aile ilişkileri içinde de, aileler arasındaki ilişkilerde de söz sahibi olabiliyorlar mı? Yukarıda bazı gerilla birliklerinin komutanlarının kadınlar olduğunu belirttik. Geleneksel Kürt toplumunu dikkate aldığımız zaman bunun çok büyük bir değişiklik olduğu besbellidir. Kadınların direktifi doğrultusunda hareket eden, Kürt kadınları tarafından eğitilen Kürt erkekler... Acaba bu eşitlik anlayışı aile içindeki ilişkilerde de sürüyor mu? Yoksa bunlar geçici bir durumu mu ifade ediyor? Gerilla, ataerkil aile yapısı içindeki erkek otoritesini aşındırıyor mu? Bu çerçevede gerilla toplumun demokratikleşmesine ve modernleşmesine katkıda bulunuyor mu? Bütün bunların zengin olgusal verilere

dayanılarak incelenmesi gerekir. Toplumsal ilişkilerin bu doğrultuda da izlenmesi ve gözlenmesi gereklidir.

Kürt kadınlarının, gerillaya katılmalarının, politik gösterilerde yer almalarının şöyle bir moral değeri daha var: Cezaevindeyken, yaralama, esrar satıcılığı, gasp gibi toplumsal suçlardan yargılanan pek çok Kürt tutukluyla tanışmıştım. 1990 yılı Mart ayında cereyan eden, Nusaybin ve Cizre olaylarında ve bunlara bağlı olarak gelişen kepenk indirme olaylarında, bu tutuklu Kürtlerin sık sık kendi kendilerine sitem ettiklerine, kendi kendilerine kahrettiklerine şahit olmuştuk. "... bizim kadınlarımız bile kavga ediyor, gösterilere katılıyor, halkın onuru için haykırıyor, çocuklarımız bile pankart taşıyor... Bizse İstanbul'da pis işlere bulaşmışız, bize yuh olsun, bin kere yuh olsun..." diyorlardı. "Bu olaylar, bize insan olduğumuzu, Kürt olduğumuzu öğretti" diyorlardı. PKK'yı övüyorlardı.

Kürt kadınlarının devrimci ve demokratik hareket için önemli bir potansiyel olduğu gün gibi açıktır, besbellidir. Fakat bu potansiyel güç devrimci harekete, demokratik harekete, ancak, örgütlenme süreci içinde kanalize edilebilir. İnsan kalabalıkları, ancak örgütlenme içinde, yerli yerine oturan, kendini dayatan bir güç olur.

KÜRT TOPLUMU BELLEĞİNİ KAZANIYOR(*)

1980'li yıllara kadar Kürt toplumu belleksiz bir toplum idi. Tarih bilincine ve toplum bilincine sahip bir toplum değildi. Kürtler, Kürdistan'ın ve Kürt toplumunun başından geçen olayları sağlıklı bir biçimde değerlendiremiyorlardı. Bu ihtiyacın bilincinde de değillerdi.

BELLEKSİZ TOPLUM

Günümüz ile geçmiş dönem karşılaştırıldığı zaman şunları ifade etmek mümkündür. Türkiye, 1960'lı yıllarda, özellikle 1965-1969 arasında nispeten demokratik bir dönem yaşamıştır. Hatta, Türkiye'nin en demokratik döneminin bu yıllar olduğu söylenebilir. Buna rağmen, bu dönemde, Kürt sorunu rahat bir şekilde konuşulamıyordu. 1970'li yılların da, özellikle 12 Mart sonrası ve 12 Eylül arasının, bugüne nazaran daha demokratik bir görünüm arzettiği söylenebilir. Fakat bu yıllarda da Kürt sorunu enine boyuna konuşulamıyordu, tartışılmıyordu.

12 Eylül sonrasının, 1980'li yılların çok anti-demokratik olduğu açıktır. 1983'den sonra, askeri dönemden sivil döneme geçildiği söylenmektedir. Bu, aslında, sivil döneme askeri bir üniforma giydirilmesinden, 12

(*) Selim Büsse'nin planladığı "Fotoğraflarla Kürdistan" kitabı için hazırlanmıştır. (Mart 1990)

Eylül faşizminin bu kılık altında sürdürülmesinden başka bir şey değildir. Bunlara rağmen, bu dönemde, Kürt sorunu konusunda, eski dönemlere nazaran çok daha fazla şeyler söylenmektedir. Kürt sorunu, artık, enine boyuna tartışılmaya çalışılmaktadır. Bu ihtiyaç kendini günden güne daha ağır bir biçimde hissettirmektedir. Geçmiş dönemlerde, sadece, "Türkiye'de bir Kürt sorunu vardır" denebilirken, günümüzde, artık, sorunun içeriği de tartışılabilmektedir. Sorun artık kendini iyice dayatmıştır. Bu koşullar altında, bu konu üzerinde düşünenler de artmaktadır. Kürt sorununun neden bir sorun olduğu, ne zamandan beri bir sorun olduğu, neden günümüze kadar çözümlenemediği, neden çözümlenmesi gerektiği, ayrı ayrı incelenmektedir.

Bu süreç kuşkusuz, devlet ve hükümete rağmen, Türk yargı organlarına rağmen başlamıştır. Türk basınına, TRT'ye, Türk siyasal partilerine, Türk üniversitelerine, Türk aydınlarına vs. rağmen başlamıştır. Bu süreç son 5-6 yıldır da büyük bir dinamizm kazanmıştır. Bu sürecin gelişmesine, yaygınlaşmasına ve dinamizm kazanmasına hizmet eden pek çok dinamik vardır. Gerek toplumun iç dinamikleri, gerekse dış etkenler bu sürecin gelişip serpilmesinde önemli olmaktadır.

Son yıllara kadar, Kürt toplumu, belleğini yitirmiş bir toplum görünümündeydi. Kürtler Ortadoğu'da Kürt nüfusunun 30 milyonu aşkın olmasına, büyük bir ülkeye sahip olmalarına rağmen, Kürtlerin, en ufak bir siyasal statüye sahip olmamasını sorgulayamıyordu. Kürtler kendilerini, komşu toplumlarla, örneğin, Türk toplumu, Arap toplumu ve Fars toplumuyla karşılaştıramıyorlardı. Halbuki, dünyada, 50 bin nüfuslu, 300 bin nüfuslu... devletler vardı. Hatta Büyük Okyanus'ta, Avustralya Kıtası'na yakın yerlerde, Tavulu, Vanuata gibi nüfusu 10 bin'den az olan devletler de vardı. Son yıllara kadar Kürtlerin belleksiz bir toplum görünümü arzetmelerini bazı örneklerle göstermek mümkündür:

1960'lı ve 1970'li yıllarda, Kürtler, Kürt diliyle ve Kürt kültürüyle ilgili haklar istedikleri zaman, Türk aydınları, Türk solcuları, onları, emperyalizmin ekmeğine yağ sürmekle, emperyalizmin ajanı olmakla suçlardı. "Kürtçe serbestçe konuşulmalıdır", "Kürt dili ve kültürü üzerindeki baskılar kaldırılmalıdır", "Kürt kültürü yaşanmalıdır" vs. denildiği zaman bu suçlamalar yapılırdı. Bu suçlamalarla karşılaşmak istemeyen Kürt devrimcileri de, dil, kültür gibi kategorilere fazla vurgulama yapmazlardı. Enternasyonalizmi vurgularlardı. Sınıf mücadelesi derlerdi, işçi sınıfının öncülüğü vs. derlerdi. Marksizmi-Leninizmi bilmekte, sosyalist tavır ve davranış göstermekte, Türk solcularından hiç de geri kalmadıklarını, hatta onlardan çok daha solcu olduklarını vurgulamaya çalışırlardı.

Kürtlere karşı benzer suçlamalar yapılabiliyorsa, bu, Kürtlerin, Kürt aydınlarının, Kürt solcularının belleksizliğindedir. Kürtlerin bu suçlamalara karşı gerekli cevapları verememeleri onların belleksiz olmalarıyla ilgili bir durumdur. Zira Kürt ulusunu ve Kürdistan'ı bölüp parçalayan ve paylaşan güçlerden biri de Kemalistlerdir. Kemalistler, İngiliz ve Fransız emperyalizmiyle, Arap ve İran monarşileriyle işbirliği ve güçbirliği yaparak, Kürdistan'ı bölmüşler, parçalamışlar ve paylaşmışlardır. Türk solu ise çok uzun zamandan beri, Kemalizmin etkisi altındadır. Bu etki hâlâ sürmektedir. Öyleyse bu durumun, Kürtler tarafından en ince ayrıntılarına kadar incelenmesi, irdelenmesi gerekir. Kürdistan'ın nasıl bölündüğünün, parçalandığının ve paylaşıldığının, bu süreçte Kemalistlerin rolünün belirtilmesi gerekir.

20. yüzyılın ilk çeyreğinde, Kürdistan üzerinde, tam anlamıyla bir emperyalist bölüşüm mücadelesi vardır. 1919'da, 1920'li yılların başlarında, İngiliz emperyalizmiyle Kemalistler arasındaki mücadele, temelde, Kürdistan üzerinde bir bölüşüm mücadelesidir. Kürdistan'dan

daha büyük bir pay almanın mücadelesidir. Böyle bir mücadelenin hiçbir anti-emperyalist yönü yoktur, anti-sömürgeci bir yönü yoktur. 1920'li yıllarda cereyan eden öteki süreçleri de örneğin, Rumlar, Ermeniler, Hilafet, Bolşevikler, Araplar, Enver Paşa gibi kategoriler etrafında cereyan eden olayları da dikkate almakla beraber, İngilizlerle Kemalistler arasındaki çatışmanın Kürdistan üzerinde bir çatışma olduğunu söylemek mümkündür. 1922 yılının sonlarından itibaren, bu çatışmanın uzlaşmaya dönüştüğünü, bu uzlaşma gereği, Kürdistan'ın bölündüğünü, parçalandığını ve paylaşıldığını görüyoruz. Kemalistlerle İngiliz emperyalizmi arasındaki genel uzlaşmayı ise, 1921 yılının başlarına kadar götürmek mümkündür. 16 Mart 1921'de imzalanan Sovyetler Birliği-Türkiye anlaşması ve yine aynı tarihte imzalanan Sovyetler Birliği-İngiltere ticaret anlaşmasının bir dönüm noktası olduğu söylenebilir.

Kürtlerin belleğinin kaybolmuş olmasıyla ilgili olarak başka bir örnek daha verebiliriz. 1930'lu yılların başında Zilan Deresi'nde büyük bir soykırım yaşanmıştır. 1937-1938'de Qutu Deresi'nde (Dersim) yoğun ve yaygın bir soykırım vardır. 1943'de İran sınırının yakınlarında, Tleber'de, Sefo Deresi'nde yine bir soykırım vardır. Bunlardan hiçbiri başkaldıran Kürtlerin öldürülmesi, savaşın doğal sonuçları olarak değerlendirilemez. Bu olaylarda, hesaplı, kitaplı, sistematik bir öldürme, yoketme yani soykırım vardır. Fakat Kürtlerin, son yıllara kadar, hep, Tel Zaatar'dan, Sabra'dan, Şatilla'dan söz ettiklerini görüyoruz. Kürtler kendi tarihlerinde, hem de çok yakın tarihlerde yaşanmış soykırımlardan pek haberdar görünmüyorlardı. Üstelik bunları incelemek, araştırmak gereğini de duymuyorlardı. Bütün bunlar, ancak, Kürtlerin belleklerini kaybetmeleriyle açıklanabilir. Belleksiz toplumlar, milli duyguları zayıf olan, cılız olan toplumlardır. Bunların da elbette, maddi ve ruhsal nedenleri vardır.

Tarih, her zaman, sadece, yazılanlardan ibaret değildir. Tarihte yazılmayan, ama, çok önemli olan pek çok olay da vardır. Tarihte Kürtlere karşı sürdürülen askeri ve siyasi politikalar yazılmayan olayların başında yer almaktadır. Yahudiler ve Ermeniler, dünya kamuoyunu etkileme güçleri sayesinde, kendi toplumlarına karşı uygulanan soykırımları dünya kamuoyuna duyurabilmişlerdir. Gerekli mekanizmaları kurarak ve kullanarak dünya kamuoyunu aydınlatmışlardır. Naziler, yaptıkları soykırımdan dolayı yargılandıkları için, dünya kamuoyu Yahudi soykırımı hakkında daha çok bilgi sahibidir. Bu, başta, Yahudi toplumunun ve Ermeni toplumunun belleklerine sahip olmalarıyla ilgili bir durumdur. Bu toplumlar, tarihin çeşitli dönemlerinde, kendi toplumlarının başından geçen olayları, kendi toplumlarına karşı uygulanan soykırımları unutmamışlardır. Hafızalarında saklamaktadırlar. Kürtlerde ise, milli duygu eksikliği vardır. Kürtler belleksiz bir toplumdur, kendi toplumlarının başından geçen olayları, karşılaştıkları soykırımları kolayca unutmaktadırlar. Bunları dünya kamuoyuna duyuramamaktadırlar. Bunun için gerekli mekanizmaları kurup kullanmak bir yana böyle bir gerekliliğin bilincine bile ulaşmamışlardır. Bunların elbette, maddi ve ruhsal nedenleri vardır. Bu sonucu ortaya çıkaran iç dinamikler, dış etkenler vardır.

Kürdistan'ı bölen, parçalayan ve paylaşan devletler, Kürdistan'ı müşterek sömürge olarak kullanan devletler, Kürtlerin zaaflarından sonuna kadar yararlanmışlardır. Kürtleri bu konularda da bilimsiz ve bilgisiz bırakmışlardır. Bu süreci de ortaklaşa gerçekleştirmişlerdir.

Kürtlerin belleklerini yitirmeleriyle ilgili olarak bir olaydan daha söz etmekte yarar vardır. Bilindiği gibi Osmanlı Devleti, 1914 yılında, Alman emperyalizminin yanında, emperyalist bir savaşa katılmıştır. Savaş cephesinin karşı tarafında İngiliz ve Fransız emperyalizminin ve

Çarlık Rusyası'nın olması, bu savaşa hiçbir zaman anti-emperyalist bir savaş görünümü vermez. Savaş sürecinde Alman emperyalizminin desteğini alan Osmanlı Devleti, 1.5 milyon civarında Ermeni'ye soykırım uygulamıştır.

Savaş sonunda Osmanlı Devleti, Alman emperyalizmiyle birlikte yenilmiştir. Ve savaşın başlarında sürgüne gönderilen Rumlar ve Ermeniler, yurtlarına geri dönmeye başlamışlardır. İşte bu gelişi önlemek için Türk ve Müslüman Osmanlı eşrafı Kuvva-i Milliye'yi oluşturmaya başlamıştır. Zira, sürgüne gönderilen Rumların ve Ermenilerin mallarına çevredeki Türk ve Müslüman eşraf el koymuştu. Yani devletin de desteğiyle bu, Rum ve Ermeni malları yağmalanmıştı. Doğu'da ve Güney'de Müslüman Kürt eşraf da aynı işi gerçekleştirmeye çalışıyordu. Devlet bunları Ermenilere ve Rumlara karşı destekliyordu, teşvik ediyordu. Böylece Osmanlı ekonomisi de millileştirilmiş olacaktı. 1918'den, yani Mondros Mütarekesi'nden sonra geri dönmeye çalışan Rumların ve Ermenilerin ise kendi mallarına sahip olmak isteyecekleri çok açık bir gerçek idi. İşte Kuvva-i Milliye'nin amacı böyle bir oluşumu önlemektir. 13 Eylül 1922'de devlet tarafından gerçekleştirildiği bilinen İzmir yangınıyla, Rumlara ve Ermenilere ait tapuların yakıldığı yine bilinen gerçeklerden biridir.

1919-1922 yılları arasındaki savaş Batı'da Rumlara karşı, Doğu'da ve Güney'de Ermenilere karşı bir savaştır. Bir de Kürtlere karşı, Kürtlerin özgürlük isteklerine karşı sürdürülen bir savaştır. Kemalistler bu savaşa "Milli Kurtuluş Savaşı" diyorlar. Kimden kurtuluş? Neden kurtuluş? Ermenilere, Rumlara ve Kürtlere karşı emperyalist emeller besleyen, Ermenileri ve Rumları sürgün edip mallarına el koyan Osmanlı değil mi? İngiliz ve Fransız emperyalizmiyle işbirliği yaparak Kürdistan'ı bölüp parçalayan, paylaşan, Kürt ulusuna karşı böl-yönet politikası uygulayan Kemalistler değil mi? O halde, bu, neden kurtulmanın savaşı? Kimden kurtulmanın savaşı? Bu konu-

da Bolşeviklerin Kemalistleri arkalamaları, gerek Kemalistlerin, gerekse Bolşeviklerin doğru yolda olduklarını göstermez. Bolşeviklerin ırkçı ve sömürgeci bir yönetimin isteklerine boyun eğdiğini gösterir.

Fakat kurtuluş savaşı, yani ulusal kurtuluş savaşı vermesi gereken bir kategori elbette vardır: Kürtler. Kemalistler her yıl, 19 Mayıs'ta, 23 Nisan'da, 30 Ağustos'ta, 29 Ekim'de, 24 Temmuz'da Kürdistan'ı da bölüp parçalayan ve paylaşan eylemlerini bayram olarak kutlamaktadır. Ve bu bayramlarını Kürtlere de dayatmaktadır. Kürtlerin öz bayramları olan, kendi bayramları olan Nevroz'u yasaklamakta, Kürt ulusal bayramını yasaklamakta, kendi bayramlarını Kürtlerin de kutlamasını zorunlu kılmaktadır. Aslında, Kürdistan'ı adım adım işgal eylemlerini, "Falanca şehrin düşmandan kurtuluşu kutlandı" diye ifade etmektedir. Kürdistan'ı işgal eylemlerini, Kürtlere bayram diye dayatmaktadır. Burada, Kürtlere karşı uygulanan ırkçı ve sömürgeci eylemleri gizleme çabası da vardır. Kürtlerin siyasal istekleri hep, kamu düzenini tesis adı altında bastırılmıştır. Bu ilişkileri ciddi bir biçimde sorgulayamamış olmaları onların yani Kürtlerin belleksizliğiyle ilgili bir olaydır. Ve Kürtlerdeki milli duygunun eksikliğiyle açıklanabilir.

Köy isimlerinin değiştirilmesiyle ilgili olarak başka bir örnek daha verilebilir. Kürtlerin yayınladığı bazı dergilerde bile, köy isimlerinin hep Türkçeleri kullanılmaktadır. Halbuki köy isimlerinin değiştirilmesinin hiçbir meşru tarafı yoktur. Yasal olabilir, ama meşru değildir. O halde neden böyle bir dayatmaya boyun eğilmektedir. Böyle bir dayatmaya uyum sağlanmaktadır.

BİLİME KÜRTLERİN İHTİYACI BÜYÜKTÜR

Bilime kimin ihtiyacı varsa o üretir. Kürtlerin bilime

ihtiyacı çok büyük. Çünkü Kürdistan'ı ortaklaşa kontrol eden, Kürdistan'ı devletlerarası sömürge haline getiren devletler Kürtlerin bilgisiz kalması için, kendilerini bulmalarını engellemek için her yolu kullanmışlardır. Bir taraftan Kürtlerin ulusal varlığını inkâr etmişler, bir taraftan da Kürtlerle ilgili olan, Kürtlerden iz taşıyan her türlü belgeyi, anıtı yok etmeye çalışmışlardır. Kürt tarihine ilişkin olayların karanlıkta kalması için her türlü yolu düşünmüşler ve yürürlüğe koymuşlardır. Ve kendi tarihlerini, Kürt olgusunu görmezden gelerek, gizleyerek yazmaya çalışmışlardır. Bu bakımdan bilime, bilgiye ihtiyacı olanlar başta, Kürtlerdir. Ortadoğu'nun tarihi elbette yeniden yazılmalıdır. İran'ın, Irak'ın, Türkiye'nin, Suriye'nin, Filistin'in tarihi elbette yeniden yazılmalıdır. Bu, başta Kürtler için büyük bir ihtiyaçtır.

KÜRT AYDINLARININ AYZAZLIĞI

Kürt aydınları günümüze kadar, hep, kendi güzelim toprağını çorak bırakmış, kendi gülistanını kurutmuş, hep başkalarının bahçelerine su taşımışlardır. Başkalarının bahçelerini yeşertmişler, oralarda, güller, gülistanlar yaratmaya çalışmışlardır. Türk diline ve Türk edebiyatına, Türk folkloruna, Türk müziğine, Türk şiirine, Türk tiyatrosuna, Türk sporuna, Türk resmine su taşıyan pek çok "Kürt" vardır.

Fakat, son yıllarda bu durumlar hızla değişmektedir. Kürtler yitirdikleri belleklerini kazanma sürecine girmişlerdir. Çorak bıraktıkları bahçelerini yeşertmek gerektiğinin bilincine ulaşmışlardır. Bu süreç hızlanarak, yaygınlaşarak sürmektedir. Bu sürecin kuşkusuz çeşitli dinamikleri, iç ve dış etkenleri vardır.

GERİLLANIN DEĞİŞTİRİCİ GÜCÜ

12 Eylül gelinceye kadar sürdürülen politik, ideolojik ve bilimsel çalışmalar kuşkusuz önemlidir. 12 Eylül'le birlikte binlerce Kürt aydınının, devrimci ve demokrat unsurun yurt dışına çıkmaları, Avrupa'ya gitmeleri yine önemlidir. Bu insanlar Avrupa'da, Avrupa'nın ve dünyanın demokratik kamuoyuna, Kürt sorununu anlatmanın yollarını aradılar ve buldular. Dünya, Kürt sorununu, Kürtlere yapılan haksızlıkları yakından öğrenmeye başladı. Türk ordusunun, 1983, 1984, 1985 ve 1987 yıllarında, Güney Kürdistan'a karadan ve havadan yaptığı müdahaleler, Kürt sorununun uluslararası boyutlarını açık bir şekilde ortaya çıkardı.

14-15 Ağustos 1984'te, Kuzey Kürdistan'da başlayan gerilla mücadelesi Kürdistan'ın tarihinde çok önemli bir dönüm noktası olmuştur. Gerilla mücadelesi sürecinde, Kürt toplumunu felç duruma getiren kölelik zincirleri birer birer kırılmaktadır. Köleleşmiş ruhsal yapılarda, ruhsal ilişkilerde hızlı bir değişim gözlenmektedir. Ruhsal ilişkiler canlanmakta, dinamizm kazanmaktadır. Halk, sömürgeciliğin ruhlara sindirdiği korku duvarlarını aşmaya, bu duvarları yıkmaya çalışmaktadır. Böyle bir bilinç gelişmeye başlamıştır. Kürtler zamanda ve mekânda kendilerini aramaya başlamışlardır. Gerilla mücadelesi Kürt toplumunu derin ve yaygın bir sarsıntı içine sokmuştur. Yoğun bir heyecan Kürt toplumunun genç ve diri kesimlerini sarıp sarmalamaya başlamıştır. Bu heyecanı yaşlı kuşaklarda, kadınlarda ve çocuklarda da izlemek mümkündür. Kadınlar da gerilla mücadelesinin içindedir. Kadınlar gerilla mücadelesinde aktif olarak yer almaktadır.

KÜRT KADINLARI

Kadınların Kürt ulusal kurtuluş mücadelesinde aktif olarak yer almaya başlamaları iki şeyi gösteriyor. Birincisi ulusal kurtuluş mücadelesi epey boyutlanmıştır. Nitelik ve nicelik olarak gelişmiştir. İkincisi Kürt toplumunun geleneksel yapısı hızla çözülmektedir. Düşünelim ki Kürt toplumu geleneksel bir toplumdur. Geleneksel toplumlar kadınlarını ikinci plana iten toplumlardır. Bu tür toplumlarda, sık sık, örneğin çeşme başında, bir erkeğin elinin bir genç kızın saçlarına değmiş olması, kan davalarının başlamasına neden olabilir. Gerilla mücadelesindeyse, böyle toplumsal ilişkileri sürdüren bir toplumda, kadınların silahlanıp dağa çıktıklarını ve mücadeleye aktif olarak katıldıklarını görüyoruz. Bu kadınların, dağlarda, mağaralarda erkek arkadaşlarıyla, kendi kardeşleriyle, ağabeyleriyle birlikte yaşadıklarını görüyoruz. Burada önemli olan, vurgulanması gereken, böyle bir yaşantının, ailenin haberi olmadan, ailenin bilgisi dışında gelişen bir yaşantı olmadığıdır. Bazı yerlerde, gerilla birliklerinin komutanı kadınlardır. Bunlar Kürt toplumunun ne kadar hızlı bir şekilde değiştiğinin sağlıklı göstergeleridir. Gerilla mücadelesi, kadınları hep ikinci plana atmış bir toplumda, onları, yani kadınları, erkekleri sevk ve idare eder bir konuma getirebilmektedir. Kürdistan'da benzer süreçler yaygındır.

. KÜRDİSTAN'DA DEVLET TERÖRÜ

60 yaşında, 70 yaşında dedeler, ebeler "PKK'ya yardım etmek-yataklık yapmak" iddiaları ile aylarca nezarethanelerde, karakollarda ve cezaevlerinde tutulmaktadır. Bütün Kürtler karakolu ve jandarmayı yakından tanımaktadır ama, bu insanların çoğu mahkemeyi, hapis-

haneyl yaşantılarının bu kesiminde görmektedirler. Tahliyelerinden üç ay sonra, beş ay sonra tekrar aynı suçlarla karşı karşıya kalabilmektedirler, işkenceye ve soruşturmaya uğramaktadırlar. Yine bu insanlara çocuklarının ve torunlarının gözleri önünde işkence edilmektedir. Dedeler sakallarından tutularak yere çarpılmakta, üzerlerinde tepinilmektedir. Kadınlar saçlarından sürüklenerek götürülmektedir. Feryat, figan içinde kalan çocuklar, bebekler dipçiklerle, coplarla, zincirlerle tehdit edilmektedir. "Susur şu piçi" diye kadınların üzerine yürünmektedir.

"Eşkiya arıyoruz" bahanesiyle evler aranmakta, altın, para gibi değerli şeyler yağma edilmektedir. Pekmez küpleri kırılmakta, içlerine toprak atılmaktadır. Yataklar, yorganlar sökülümekte, yünleri, pamukları ortalığa yığılmaktadır. Her şey birbirine karıştırılmaktadır, karmakarışık edilmektedir. Yağa, şeker, una, tuza deterjan karıştırılmaktadır... Su bidonlarına, sirke bidonlarına bıçak atılmaktadır. Ailenin, çocukların aç kalmaları, yoksulluk içinde ve yokluk içinde kalmaları için her şey denenmektedir. Tavuklar, yumurtalar, koyunlar tam anlamıyla yağma edilmektedir. Güvenlik güçleri meyve bahçelerine, sebze bahçelerine, üzüm bağlarına çekirge gibi dalmaktadır. Askerler, polisler, özel timler bunları kendi malları gibi rahatça ve hoyratça yağma etmektedir. Yokluk ve yoksulluk içinde bırakılan halk göçe zorlanmaktadır.

Bütün bunlara rağmen, Kürt çocukları için böylesine korkutucu olan, böylesine saygısız ve sevgisiz olan bir devlet, Türk Devleti, her yıl Türk çocukları için bayram düzenlemektedir. Her yıl 23 Nisan haftalarında, dünyanın bütün çocuklarını Türkiye'ye davet ederek, "biz çocukları çok severiz, dünyada çocuklara bir bayram armağan eden ilk devlet biziz, Türk Devleti'dir" diye övünmektedir, şişinmektedir. Fakat Kürdistan'da gelişen iç dinamikleri, bütün bu çirkinlikleri, iki yüzlülükleri, riyakârlıkları deşifre edecek kadar hızlıdır, yoğundur ve

yaygındır. Dış etkenlerin devreye girmesi, Türk Devleti'nin çirkin yüzünü bütün dünyaya da gösterecektir. Ve bu kısa zamanda gerçekleşecektir. Bu değişim sadece, Devletin iki yüzlülüğünü göstermekle kalmamaktadır. Aynı zamanda, nice solcu ve demokrat bilinen insanların ırkçı ve sömürgeci bir sosyalist (!) olduğunu, ırkçı ve sömürgeci bir demokrat (!) olduğunu da göstermektedir. Yani onların düşünce yapılarını ve eylemlerini de deşifre etmektedir.

TÜRK USULÜ İRKÇILIK

İrkçılığı her zaman yerleşme mahallerinin ayrılması, okulların ayrılması, lokantaların ayrılması vs. olarak düşünmemek gerekir. Türk usulü ırkçılık böyle oluyor: Kürtlerin varlığını inkâr etmek, onlara Türk dilini ve kültürünü dayatmak, Kürt olan her şeyi hor görmek, küçümsemek.

KÜRTLER KENDİLERİNİ ARIYORLAR

1960'lı, 1970'li yıllarda, Kürt devrimcileri, Kürt köylere gidip köylülere ezildiklerini, horlandıklarını, yoksul bırakıldıklarını, bunun için tavır almalarının gerektiğini vs. anlatırlardı. Köylüler de bu önerilerden çekinirler, korkarlardı. Köylüler, aslında, zulme karşı, Türk zulmine karşı boyun eğmenin ezikliğini duyarlardı. "Devlet babadır. Devlete karşı gelmek olmaz. Devlete karşı devlet gerek" derlerdi. Devrimciler köylülerin bu vurdumduymazlığı karşısında üzülürler, karamsar olurlardı.

Günümüzde, Kürdistan'ın pek çok alanlarında, artık, Kürt köylülerine, benzer şeyler anlatılmamaktadır. Kahvehanelerde, köy odalarında, pazarlarda, yolda, bayırda,

şehirde, kasabada, köylülere, artık, ezildiklerinden, horlandıklarından, yoksulluklarından söz edilmemektedir. Köylülere, "Eziliyorsunuz, horlanıyorsunuz, sömürgecilik, dilimiz, kültürümüz vs..." denildiği zaman, "Biz bunları çok iyi biliyoruz. Bunlara karşı ne yapmanın gerektiğini de biliyoruz. Ve yapıyoruz, mücadele ediyoruz. Ama siz neredesiniz, siz yanımızda neden yoksunuz, bu mücadeleden neden uzak duruyorsunuz?" demektedirler. Fakat Kürt köylülerine, 1960'lı ve 1970'li yıllarda, devrimci bilinci götürmeye çalışanların çoğu bugün, onların mücadelesinin yanında değildirler. Köylüler onları yanlarında görememektedirler.

Gerilla mücadelesi pek çok alanda, ağalık düzenini, toprak ağalığı-topraksız köylü ilişkilerini, ağa-maraba ilişkilerini derin bir sarsıntı içinde bırakmaktadır. Allak-bullak etmektedir. Pek çok alanda, köylüler, topraksız köylüler, marabalar eski ağalarını dinlememektedirler. Ağaları onlara artık söz geçirememektedir. Gerilla hareketi, PKK, köylüler için, izlenmesi gereken, desteklenmesi gereken daha ciddi bir taraf olarak ortaya çıkmıştır. Kürt köylüleri gerilla hareketini, Türk devleti ve ağalar karşısında önemli bir taraf olarak değerlendirmektedirler.

PKK ile birlikte, Kürt hareketlerinin liderliğinin sınıfsal yapısında çok önemli bir değişiklik olmuştur. Köklü bir değişiklik olmuştur. PKK hareketi, yoksul köylülerin, işçilerin, devrimci bilince sahip küçük burjuvazinin bir hareketi olarak gelişmektedir. Bu nitelikleriyle de Kürt toplumunda derinleşerek ve yaygınlaşarak kök salmaktadır. Pek çok alanda, ağalar, geniş toprak mülkiyetine sahip ağalar, ancak, devletin çabalarıyla, devletin teşvikiyle ve devletin desteğiyle ayakta durmaktadır. Daha doğrusu ayakta tutulmaya çalışılmaktadır. Aşiretler, şeyhlik gibi kurumlar, yine devletin teşvikleriyle ve destekleriyle ayakta tutulmaya çalışılmaktadır. Türk devleti gerilla hareketinin önü alınamaz yükselişi karşısında feodal kurumlardan medet ummaktadır.

Gerilla hareketi Kürt toplumunun çeşitli kesimlerini sarsmıştır, alt-üst etmektedir. Gerilla hareketlerine yandaş olan yurtsever toprak sahipleri, aşiret reisleri ve şeyhler de vardır. Bu kesimler maddi ve manevi zenginliklerini, insan gücü olanaklarını gerillaya sunmaktadırlar. Bu kişilere karşı devlet, topraksız köylüleri, marabaları korucu adı altında örgütleyerek mücadele etmeye çalışmaktadır. Korucular gerillalardan çok, gerillanın içinde bulunduğu geniş toplumu hedef almaya çalışmaktadır. Zorunlu göç ettirmelerin, sürgünlerin, köyleri boşaltmanın temel amacı budur. Gerillaları içinde yaşadıkları denizden mahrum bırakmak. Bu ilişkiler bile gerilla hareketlerinin Kürt toplumunu ne kadar sarstığını, moral değerleri alt-üst ettiğini göstermektedir. Gerillaya yandaş bir ağa, gerillaya karşı devlet saflarında çarpışan bir maraba. Bu çarpık değer sistemleri, ancak sömürgecilik sisteminde oluşabilir. Çağdaş değer sistemleri oluşturmanın tek yolu, yine, zulme karşı ve baskıya karşı mücadeleden geçer. Bu süreci, sınıf mücadelesi kavramlarıyla açıklamak, soruna kolaycı bir biçimde ve yüzeysel bir şekilde yaklaşmak demektir. Ağaya karşı mücadele eden bir maraba, bir topraksız köylü... Ağanın amacı ne? Marabanın topraksız köylünün amacı ne? Devletin amacı ne? Ağalık, şeyhlik, aşiret düzenlerini ayakta tutmaya çalışan güç, temel güç devlet değil mi?

Bugün Kürdistan'da gerilla hareketlerine karşı iki ana yaklaşım biçimi olduğunu saptamak mümkündür. Bunlardan birincisi yaş gruplarıyla ilgilidir. Yaşı 45-50 civarında olan Kürt devrimcileri gerilla hareketine olumlu yaklaşmamaktadırlar. Fakat yaşları 15-20 civarında olan, 20'li yaş çağlarını yaşayan genç insanlar coşkulu bir biçimde gerilla hareketi içinde yer almaktadırlar, Türkiye'nin Batı bölgelerinde yerleşenler, yani Kürdistan'ın dışında yaşayan Kürtler gerilla hareketini pek olumlu bulmamaktadırlar. Yani genel olarak bu böyledir. Bunu

doğrulamayan örnekler de pek çoktur. Ama Kürdistan'da yaşayan Kürtler, gerilla hareketlerine büyük bir sempatiyle ve heyecanla bakmaktadırlar.

Bugün Kürdistan'da, 1960'lı, 1970'li yılların devrimcileriyle ilgili olarak bir fıkra anlatılmaktadır. Fıkra şoyle: Kocamış bir kurt ormanın kuytu bir köşesine sinmiş dinleniyormuş. Kıyıda köşeden bulduğu kırıntılarla açlığını gidermeye çalışıyormuş. İleriden, koşarak, zıplayarak genç bir kurt gelmiş. İhtiyar kurdun halini, hatırını sormuş. Bir ihtiyacı olup olmadığını sormuş. İhtiyar kurt artık kocadığını, koyun, keçi, ko yakalayamadığını, başkalarının kırıntılarıyla idare etmeye çalıştığını, a olduğunu anlatmış. Genç kurt, "ben biraz önce bir koç yakaladım ve yedim, yakındaki çiftliğe gideyim, bir tane de senin için getireyim" demiş. İhtiyar kurt buna şiddetle karşı çıkmış. "şimdi çiftliğe gidersen, oban köpekleri de hemen sana karşı harekete geçiverir. Fakat 'sen gensin, eviksin, oban köpeklerinin elinden kurtulursun. Ama ben buradan bir yere kıpırdayamam, zaten halim de yok. Beni oban köpeklerine yem etme. Ben kıyıda köşede bulduğum kırıntılarla idare ederim" demiş.

Genç kurt kocamış kurdun bu haline zlmş. Onu dinlememiş. Kou boğazlayıp kocamış kurda getirmek için en yakın çiftliğin yolunu tutmuş. Oraya varır varmaz oban köpekleri genç kurdun etrafını çevirmişler. Zaten tetikte bekliyorlarmış. oban köpekleriyle genç kurdun arasında bir koşturmaca başlamış. Genç kurt artık canını kurtarmanın derdine düşmüş. Birden bire aklına şoyle bir düşünce gelmiş. "Ben ihtiyar kurdun oturduğu yere doğru koşayım. Onun yanından geçmeye çalışayım. oban köpekleri onu görünce beni bırakırlar. Onunla mücadele etmeye, onu boğmaya çalışırlar. Ben de kurtulurum." Dřndđđ gibi yapmış. Kocamış kurdun oturduğu yere doğru koşmuş. Onun nnden geçmeye başlamış. oban köpekleri kocamış kurdu hemen farket-

mişler. Genç kurdu bırakıp onunla dalaşmaya başlamışlar. Genç kurt canını kurtarmış. İhtiyar kurt çoban köpekleriyle büyük bir kavgaya tutuşmuş. Bu can kavgasını tek başına yapmak zorunda kalmış. Genç kurdun da ona yardımcı olmasını beklemiş ama, onu yanında bulamamış. İhtiyar kurt çoban köpekleriyle girdiği mücadele sonunda canını kaybetmemiş ama eyepce hırpalanmış...

Birkaç gün sonra, ihtiyar kurt genç kurda yine rastlamış ve ona sitem etmiş. Şunları söylemiş: "Sana benim için koç getirme dedim, kırıntılarla idare ederim, dedim. Çiftliğe gittiğin zaman çoban köpekleri etrafına toplanır, çoban köpekleri karşısında sen canını kurtarırsın, çeviksin ama ben ihtiyarım dedim. Sen dinlemedin, sonunda onları benim üzerime saldın. Kendi canını kurtardın. Bense onlarla canını kurtarmak için mücadele ettim. Ama sen bana bu mücadelede en ufak bir şekilde yardım etmedin. Sadece canını kurtarmaya baktın."

Kürt köylüleri, bu fıkrayı anlattıktan sonra şunları da söylüyorlar. 1960'lı, 1970'li yıllarda gençler, devrimciler bize geliyordular. Devrim yapalım diyorlardı. Biz de korkuyorduk, olmaz diyorduk. Fakat günümüzde artık, biz çok zorlu bir kavganın içindeyiz. Mücadelenin içindeyiz. 1960'lı, 1970'li yıllarda bize gelen, devrim yapalım diyen devrimcilerin de yardımını bekliyoruz, fakat onları yanımızda göremiyoruz. Hepsinin de bir bahanesi var: Zamanı değil, örgütlenme şekli iyi değil, örgütlenme tamam değil, örgüt devrimci değil vs. diyorlar. Bizim yanımızda olmamak için, bizim yanımıza gelmemek için binbir türlü bahane gösteriyorlar...

KÜRT KİMLİĞİNİN VURGULANMASI

Bütün bu ilişkiler ağı içinde Kürt kimliği ve Kürdistan kimliği yoğun bir şekilde gelişmektedir. Kürt halkının

çektığı acılar, Kürt halkına yapılan haksızlıklar, resimde, müzikte, şiirde, romanda, hikayede, vs. dile getirilmeye çalışılmaktadır. Kürt sanatçılar ortaya çıkmaktadır. Kürtler kendilerini aramaktadırlar. Kendini bulma süreci hızlanmakta, Kürtler, dünya halkları arasındaki yerlerini almaya gayret etmektedirler. Bütün halklar için en onurlu mücadele de budur.

Kürt toplumdaki bu değişiklikleri gözlemek için 1981-1984 yılları arasındaki Diyarbakır Askeri Cezaevi ile 1980'li yılların sonlarındaki Ceyhan Özel Tıp Cezaevi'ni incelemek, karşılaştırmak yeter. 5-6 yıl gibi çok kısa bir zamanda, böylesine büyük bir değişikliğin, nitelik değişikliğinin olması, ancak, gerilla mücadelesinin değiştirici gücüyle açıklanabilir. Gerilla mücadelesi hem gerillaları, hem de Kürt toplumunu hızla değiştirmektedir.

BÖL-YÖNET-YOKET

Kürt kimliği, Kürtleri, komşu uluslardan, örneğin, Türklerden, Araplardan, Farslardan ve öteki halklardan ayıran özelliklerin oluşturduğu bir kategoridir. Kürt kimliği komşu halklarla olan benzerliklerin sayılıp, dökülmesiyle değil; sadece Kürtlere has olan ve yok edilmeye çalışılan özelliklerin vurgulanmasıyla ve bu unsurlara sahip çıkılmasıyla gelişir. Kürt dili, Kürt edebiyatı, Kürt folkloru, Kürt tarihi vs.

Kürdistan sömürge bile değildir. Örneğin, "Cezayir Fransanın sömürgesidir", "Hindistan İngiltere'nin sömürgesidir", "Mozambik Portekiz'in sömürgesidir" vs. diyoruz. Daha doğrusu sömürgesi idi diyoruz. Burada, "Hindistan kişiliği", "Cezayir kişiliği", "Mozambik kişiliği" var. Buralarda yaşayan halklar var. Bunlar, "Hind", "Arap", "Afrikalı." Bunları sömürgeci ve emperyalist devletler de biliyor, yerliler de. Halbuki Kürt kişiliği ve Kürdistan kişiliği

tanınmıyor. Örneğin Türkiye'de Kürt ulusunun varlığı hâlâ inkâr ediliyor. Kürt ülkesinin adının, yani Kürdistan adının söylenmesi yasak. Sömürgecinin bir siyasal statüsü vardır. Çok düşük bile olsa bu bir siyasal statüdür. Kürtler için durum böyle değildir. Kürtler, Kürt adı ve Kürdistan adı, dillerden ve tarihlerden silinmek üzere yani yok edilmek için bölünmüş, parçalanmış ve paylaşılmışlardır.

Örneğin, İngiltere, Fransa, Belçika, Portekiz gibi devletler, sömürgelerine vali tayin ederlerken veya yüksek dereceli memur tayin ederlerken, bu memurların yerli dil bilmeleri, bu dile ve kültüre aşina olmaları önemli bir tercih nedeniydi. Örneğin, Türkiye'de, Hakkâri'ye, Van'a, Diyarbakır'a, Bingöl'e vs. vali, kaymakam veya daire müdürü, öğretmen vs. tayin edilen kişilerden Kürtçe bilmelerinin istendiği duyulmuş bir şey midir?

Emperyalizm, böl-yönet politikasını çeşitli biçimlerde uyguluyor. Birinci Dünya Savaşı sonunda, Araplar da bölünmüşlerdir. Fakat, Araplar, ayrı ayrı devletler, manda devletler olarak bölünmüşlerdir. "Böl-yönet" kavramı Kürtlere karşı uygulanan politikayı açıklayamamaktadır. "Böl-yönet ve yoket" kavramı daha iyi açıklamaktadır.

Kürdistan'ın çeşitli devletler tarafından ortaklaşa sömürgeleştirilmesi, ülkenin zengin doğal kaynaklarıyla, maden ve su kaynaklarıyla ilgili bir sorundur. Kürdistan'ın Ortadoğu'nun ortasında yer almasıyla ilgili bir sorundur. Bir Kürt Devleti'nin, yani merkezi bir yapının ortaya çıkması ise, doğal kaynakların yağmalanmasını eninde sonunda engeller.

Kürtlerin kendi kimliklerini sorgulamaya başlamaları ulusal bilinci geliştiren önemli bir süreçtir. Örneğin, asimile olmuş bir Kürt neden Kürtçe bilmediğini, neden asimile olduğunu sorgulamaya başlamışsa, bu, ulusal bilincin gelişiminin başlangıcı olarak değerlendirilebilir. İran'ın neden bir Kürdistan'ı var? Irak'ın neden bir Kür-

distan'ı var? Türkiye'nin neden bir Kürdistan'ı var? Suriye'nin neden bir Kürdistan'ı var? Kürdistan'ın bir kesimi Sovyetler Birliği'nde nasıl kalmış? Kürtlerin neden bir Kürdistan'ı yok? Böl-yönet politikası neden Kürtlere uygulanmış? Kürtlerin böyle bir politikanın hedefi olmalarındaki temel zaaf nedir? vs. diye düşünenler, Kürt ulusal bilincine ulaşmış kişilerdir. Bulgaristan Türkleri'nin, Batı Trakya Türkleri'nin asimilasyonuna karşı çıkan Türk Devleti'nin, Türk siyasal partilerinin, Türk basınının, Türk üniversitesinin, Kürtleri asimile etmek için çeşitli politikalar uygulamalarını birlikte düşünen bir Kürt, ulusal bilinç sahibi olmuştur.

Radyo ve TV haberlerine, gazete ve dergi haberlerine (Şubat 1990) dikkat ettiğimiz zaman, Batı Trakya Türkleri ile ilgili olarak, Dr. Sadık Ahmet ve İbrahim Şerif isimlerine önemli bir vurgulama yapıldığı görülmektedir. Bu insanların seçim bildirilerinde Türk kelimesini kullandıkları ve bunun için cezalandırıldıkları önemle belirtilmektedir. Bu hususa önemli bir vurgulama yapılmaktadır. Dr. Sadık Ahmet ve İbrahim Şerif isimlerinin sık sık anılması bir kimlik vurgulamasıdır. Halbuki, yine aynı TRT ve basın, Güney Kürdistan'da kimyasal silahlar kullanılması sonucu Türkiye'ye sığınmak zorunda kalan Kürtler için, "Kuzey Irak'tan gelenler", "Iraklı kaçaklar", "Irak'tan geçenler", "Irak'tan kaçanlar" gibi ifadeler kullanılmaktadır. Burada dikkati çeken politika ise, bu insanların Kürt olduğunu, Kürt kimliğine sahip olduğunu gizleme çabasıdır. İlgili kitleye kimlik verilmemesi için özen gösterildiğidir. Bunun için yoğun bir çaba harcandığıdır.

Kimliksiz bir kitle nesnedir, herhangi bir şeydir. Şeylerin, nesnelere siyasal bir isteği, siyasal bir iradesi yoktur. Bunlar emirlerle, buyruklarla yönetilirler. Bunlardan istenen, sadece, yüce otoriteye itaat etmeleridir. Kimlik sahibi olanlar ise siyasal bir öznedir. Kimlik sahibi olanların siyasal bir isteği, siyasal bir iradesi vardır. Böyle de-

ğerlendirilir. Kimlik olayı üzerinde durmak bu bakımdan çok önemlidir.

TÜRK AYDINLARI

Türk hükümetinin, Türk basınının, Türk siyasal partilerinin, Türk üniversitelerinin, Bulgaristan Türkleri, Batı Trakya Türkleri ve Azerbaycan olayları hakkında nasıl bir düşüncede, nasıl bir tavır ve davranış içinde olduklarını yakından biliyoruz. Bu kısaca, "soydaşlarımız" kavramıyla ifade ediliyor. Halbuki, Güney Kürdistan'dan, kinyasal silahlar kullanılması sonucu, Türkiye'ye sığınmak zorunda kalan Kürtlere karşı nasıl davranıldığını da yakından biliyoruz. "Saddam Hüseyin'in uyguladığı soykırım Türklerin yüksek çıkarlarına uygundur" bile denmiştir. "Ha bir Kürdü öldürmüşsün, ha bir iti" yaklaşımı temel bir yaklaşımdır. Örneğin Kızıltepe kampında, Diyarbakır kampında iki kere kitle halinde zehirlenmeler yaşanmıştır. Irak ajanları, Türk güvenlik güçlerinin de yardım ve işbirliğini sağlayarak mülteci Kürtler için pişirilen ekneklere zehir katmışlardır. Amaç bu Kürtleri panik içinde, endişe ve korku içinde bırakmaktır. Onları, yedikleri bir lokma ekmeğe bile güvenemez bir hale getirmektedir. Bu Kürtlere ısrarla siyasal mülteci statüsü tanınmamaktadır. Hükümet hem onlara gerekli asgari yardımı yapmamaktadır, hem de uluslararası kurumların, Kuzeydeki Kürtlerin onlara yardım etmelerine engel olmaktadır. Buna rağmen "Irak'tan gelenlerin getirdiği külfet"i de anlata anlata bitirememektedir. Türkler, kendi soydaşları için böyle mi davranıyor? Bütün bunların Kürtleri aymaması mümkün mü?

Türk aydınları, Batı Trakya'da, Bulgaristan'da, türkleştirme çabalarına şiddetle karşı çıkıyorlar. Fakat Kürtlerin asimilasyonuna yönelik Türk devlet politikalarını da

alkışlıyorlar. Bu elbette çifte standarttır. Türk aydınları Azerbaycan'a ordu müdahalesine karşı çıkıyorlar. Halbuki "Doğu'daki Savaş" konusunda Türk devlet politikalarının, Kürtlere uygulanan devlet terörünün önemli bir destekçisi ve teşvikçisi oluyorlar.

Türk aydınlarının Kürt sorununa bakışı genel olarak olumsuzdur. Türk aydınının Kürt sorununa daha demokratik bir açıdan bakmasını sağlayacak tek süreç vardır. O da Kürtlerin kendi toplumlarına, Kürt toplumuna ilişkin çabalarıdır. Kürtlerin zaman ve mekânda kendilerini aramalarıdır. Türklerin Kürt toplumuna karşı sürdürülen baskılara tepkisiz kalmaları normaldir. Fakat bu devlet terörü olaylarına karşı Kürtlerin tepkisiz kalmaları ise anlaşılır bir şey değildir. Kürtlerin bu olaylara tepki göstermeden, Türklerin tepkilerinin sağlanması olanaklı değildir. Örneğin iki olaya karşı gösterilen tepkilerin incelenmesi önemli bir hareket noktası olabilir. Türk Hukuk Kurumu Başkanı Prof. Dr. Muammer Aksoy, 1990 yılı Ocak ayı sonlarında bir suikast sonucu katedilmiştir. Bu olaydan sonra, gazetelerde, günlerce, haftalarca başsağlığı ilanları yayınlandı. Prof. Dr. Muammer Aksoy'un aziz hatırasını anma, ve Prof. Dr. Muammer Aksoy'un aziz hatırasına saygı ilanları yayınlandı. Suikast protesto edildi. Fakat o günlerde, Diyarbakır kampındaki Kürtler, Irak ve Türk gizli örgütlerinin işbirliği sonucu zehirlendi. Binlerce Kürt insanı çoluk-çocuk, kadın-erkek, yaşlı-genç zehirlendi. Mülteci Kürtler için pişirilen ekmeğe zehir konulmuştu. Bu olay gazetelerde haber olarak bile yer almadı.

Prof. Dr. Muammer Aksoy için günlerce, haftalarca protesto ilanları yayınlayan Türk aydınları, Türk solcuları, mülteci Kürtlerin karşılaştıkları felaketler karşısında sessiz kalmaları anlaşılır bir şeydir. Türk ve Irak gizli örgütlerinin bu Kürtlere hayatı zehir etmelerini, bu Kürtleri yedikleri bir lokma ekmeğe bile kuşkuyla bakar bir hale

getirmeleri olayının Türk aydınlarınca, Türk solcularınca protesto edilmemiş olmasını anlamak mümkündür. Fakat Kürtlerin de aynı tepkisizliği göstermeleri anlaşılır bir şey değildir. (Biz Diyarbakır'da bu olayı protesto eden gösterilerin ve mitinglerin yapıldığını da yakından biliyoruz.)

İşte, Türklerin, Kürt sorununa karşı daha demokratik, daha anlayışlı yaklaşımlarını sağlayıcı tek süreç kendilerini bulma çabalarıdır. Kendi toplumlarına ilişkin çabalarıdır. Fakat, Prof. Dr. Muammer Aksoy için protesto ilanları yayımlayan, fakat, mülteci Kürtlerin zehirlenmeleri olaylarını duymazdan, görmezden gelen, bilmezden gelen bir Kürt'ün çabası hiç saygı değer değildir. Ne kadar devrimci (!) olursa olsun, ne kadar demokrat (!) olursa olsun. Bu tür Kürtlerin çabalarının Türk aydınlarında, Türk solcularında bir saygı uyandırdığı kanısında da değilim.

Kimliğini inkâr eden, Türk olduklarını söyleyen "Kürtler" var ya, onlara, herhalde, hizmetlerini sundukları gızlı servislerin yetkilileri bile acıyordur, küçümsemeyle bakıyordur.

Türk devrimcileri, 1960'lı yılların sonlarında, Filistin'e gitmek, orada, Filistinlilerin yanında çarpışmak için büyük bir çaba gösterirlerdi. Bu konuda büyük bir heyecan içindeydiler. Filistinlilere tavır ve davranış öğretmek, program dayatmak gibi adetleri kuşkusuz yoktu. Günümüzde Türk devrimcilerinin Kürt ulusal kurtuluş savaşına katılmak diye bir sorunları yok. Fakat Kürtlerin nasıl düşünmeleri gerektiği, nasıl tavır ve davranış içinde olmaları gerektiği konularında bol bol önerileri var. Nasıl örgütlenmek gerekir? Halkın desteğini nasıl almak gerekir? vs. Kürtlere program da dayatıyorlar.

YASALLIK, MEŞRULUK KAVRAMLARI

Düşünceyi yasaklayan, "tek gerçek şudur" diye buyuran anayasalar, kanunlar meşru değildir. Yasal olabilir, ama meşru değildir. Yasallık ve meşruluk çok farklı kategorilerdir. Meşruluk, yapılan işlerin kamu vicdanı tarafından onaylanmasıdır. İster 5 general tarafından yapılmış olsun, ister 450 milletvekili tarafından yapılmış olsun, düşünceyi yasaklayan hukuk metinleri meşru olamaz. Yasal olabilir ama meşru değildir.

Bu konularda tavır ve davranış gayet açık olmalıdır. Örneğin, falanca maddeler kaldırılmalıdır gibi kampanyalar açmak yanlışır. İnsanlar eğer söyleyecekleri bir şeyleri varsa, bunları açık, net söylemelidirler. Sanki bu maddeler, kısıtlamalar yokmuş gibi davranmalıdırlar, öyle düşünmelidirler. Cezai bir yaptırımla karşı karşıya kalırlarsa, düşüncelerini ilgili makamlar önünde yine savunmalıdırlar. Düşünceyi yasaklayan yasalar, ancak böyle bir süreç sonunda, bu sürecin yoğunluk ve dinamizm kazanması sonucunda etkisiz bir hale gelir. Ve ancak, böylesi kalıcı ve sağlıklı olur.

Türkiye'de bilim, ancak, resmi ideolojiyi eleştirerek gelişebilir. Bilim resmi ideolojinin olmadığı bir ortamda gelişir, güç kazanır. Resmi ideolojinin buyruklarına itaat etmek zihni kötürümleştirir, buysa bilimsel gelişmeyi boğar.

TÜRK BİLİMİNİN İFLASI

Şimdiye kadar, Türk aydınları, Türk profesörleri, Türk basını, 1920'li yıllara ilişkin olarak hep, anti emperyalist bir mücadeleden söz etmişlerdir. "Dünya, emperyalizm ve sömürgeciliğe karşı ulusal kurtuluş mücadelesini ilk olarak biz başlattık ve başarıya ulaştırdık.

Bütün mazlum uluslara önder olduk. Onlara kurtuluş ilhamı verdik. Ulusal kurtuluş savaşlarında onlara yol gösterdik" vs. demektedirler. Fakat, bunları ancak, Kürt sorunu konusunda, yasaklar ve yaptırımlar konulmuş olduğu için söyleyebiliyorlardı. Kürt sorunu konusunda düşünce üretmek yasaktı. Kürtlerden, Kürdistan'dan söz etmenin cezai bir yaptırımı vardı. Kürtler, Kürdistan, görmezden, bilmezden gelinirdi, yok sayılırdı. Böyle olunca Kemalizmi övmek de kolaylaşıyordu. Fakat, Kürtler, artık, günümüzde, yasakları, bu yasakları etkin kılmaya çalışan korku duvarlarını aşma sürecine girmiştir. Bu, devlet terörüne rağmen gerçekleşen bir süreçtir. Devlet terörünün, Türk üniversitesi, Türk basını, Türk siyasal partileri tarafından desteklenmesi ve teşvik edilmesine rağmen olmuştur. Artık, Kürtler, Kürdistan konusunda bilgi üretmek için siyasal otoriteden izin almamak gerektiğinin bilincine varmıştır. Bu koşullar altında, Türk üniversitesi, Türk basını, Türk profesörleri, Türk aydınları vs. artık, Kürtleri yok etmeye, bölmeye ve parçalamaya, bunun için emperyalizmle bile işbirliğine ve güçbirliğine girerken, emperyalizme ve sömürgeciliğe karşı nasıl mücadele ettiklerini, "mazlum halklar"a nasıl önder olduklarını anlatmak zorunda kalacaklardır. Zira Kürt sorunu bütün bu kategorilere rağmen kendini dayatmıştır.

BARBARLIK, ÖVÜNÇ ve GURUR KAYNAĞI OLAMAZ

Mustafa Kemal, Nutuk'ta, Türkiye'nin sınırlarının çizilmesinden söz ederken, Sevr, Mart 1921 teklifi, Mart 1922 teklifi ve Lozan arasında karşılaştırmalar yapmaktadır. "Kürdistan" söz konusu edildiği zaman "Söz konusu edilmemiştir", "Elbette söz konusu ettirilmemiştir" gibi ifadeler kullanmaktadır. Bunlar, Türk profesörleri tara-

ından, yukarıda belirtilen benzer kategoriler tarafından hep övülerek anlatılmıştır. Bu profesörler, hep, “söz konusu ettirmedik”, “söz konusu bile ettirmedik” diye şişirirler. Bu, Kürtlerin yok edilmesi, gözden çıkarılması konusunda emperyalizmle ve sömürgecilerle ne kadar yoğun bir ilişkiye girildiğini gösterir. Ve aslında utanç duyulması gereken bir olaydır. Çünkü temelinde yok edicilik, kıyıcılık, barbarlık vardır. Hiçbir ulus, böylesine barbarlıkların nedeni ve taşıyıcısı olmaya layık değildir. Elbette, Kürtleri yok etmek, tarihten silmek, Türk ulusu için de övünç kaynağı, gurur kaynağı bir durum değildir.

Kanımca, Türkiye’de, demokrat olmanın tek ölçütü vardır. Onu da Kürt sorunu konusundaki düşünce, Kürt sorunu konusundaki tavır ve davranış belirler. Zaten Kürt sorunu bir turnusol kağıdı gibidir. Nice sosyalist bilinen insanların ırkçı ve sömürgeci bir sosyalist olduğu, nice demokrat bilinen insanların ırkçı ve sömürgeci bir demokrat olduğu, bu turnusol kağıdı aracılığıyla ortaya çıkmıştır. Kürt hareketinin gelişmesi, Kürtlerin kendi özlerine dönme, kendilerini bulma sürecinin yoğunluk kazanması, ayına sürecinin hızlanması, bu süreci daha hızlandıracak ve yoğunlaştıracaktır. Türk demokratları, Türk aydınları sömürgelerini taşıyamaz bir hale geleceklerdir. Sömürgecinin gittikçe artan ağırlığı altında kalacaklardır. Giderek, sömürgeci kurtuluş yollarını da arayacaklardır. Bu tür konuları şimdi sadece Kürtler konuşuyor. O zaman Türkler de konuşacaklardır.

“Sözünü ettirmedik”, “Sözünü bile ettirmedik” ifadelerinden utanç duyacaklardır.

KEMALİST DEVLET

ve

KÜRT SORUNU(*)

Kemalizm'i, Osmanlı İmparatorluğu'ndan ulusal (!) bir devlet ortaya çıkarmanın yolu olarak kavrayabiliriz. O zaman, bu sürecin iki boyutunu görmek mümkündür. Bu temel boyutlardan biri sınıfsal, öteki etnik olarak ortaya çıkmaktadır. Kemalizm sınıfsal açıdan ve etnik açıdan tek bir ünsura dayalı, bölünmez bir bütün oluşturma yolunu ve yordamını aramıştır. Böyle bir süreci başlatmıştır. Bu çözüm elbette ideolojik bir çözümdür. Zaten toplumsal ve siyasal sorunlar fiili planda çözümlenemeyince ideolojik çözümler kendiliğinden gündeme gelmektedir.

Kemalizm ideolojik olarak sınıfsal sorunun çözümünü "halkçılık" anlayışında bulmuştur. "İmtiyazsız, sınıfsız kaynaşmış bir kitleyiz" bu durumu ifade etmektedir. Feodaller, burjuvazi, işçi sınıfı gibi ana sınıfların ekonomik ve toplumsal varlığı inkâr edilmektedir. Bütün bu sınıflar "halk" kavramı içinde eritmeye çalışılmaktadır. Burada, "halk" bütün bu toplumsal kategorilerin kaynaşmasının ortaya çıkardığı yeni bir oluşumun adı olarak ortaya çıkmaktadır.

(*) Londra'da, "Kürdistan Solidarity Committee" tarafından düzenlenen "Kürdistan, History and Culture" Semineri için hazırlanmış bir tebliğdir.

Seminer, 1 Aralık 1990 tarihinde düzenlenmiştir.

Kemalizm, etnik sorunun çözümünü ise, "milliyetçilik" kavramında aramaya ve bulmaya çalışmaktadır. Buna göre, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde yaşayan ve kendini Türk kabul eden herkes, aynı dil ve kültür potası içinde eritilecektir, yeni bir kaynaşma sağlanacaktır. Etnik sorunun çözümünde söz konusu olan "milliyetçilik", fiili planda, elbette, "Türk milliyetçiliği" olarak belirlemektedir. Kaynaşmanın Türk milliyetçiliği akımı doğrultusunda gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır.

Bu düşüncelerin yaşama geçirilmesi, sancısız ve sarsıntısız bir şekilde uygulanabilmesi mümkün müdür? İdeolojik çözümler, toplumda yaşanan, fiili olarak varolan sorunların çözümünü kolaylaştırır mı?

Bu küçük incelemede, Kemalist Devlet'in, etnik sorunun çözümü konusunda düşündüklerini ve uygulamalarını kısaca irdelemeye çalışacağız. Bunun için, "Misak-ı Milli," "Türkiye Cumhuriyeti", "kendisini Türk kabul eden herkes", "kaynaşma", "Türk milliyetçiliği" gibi bazı kavramların üzerinde durmakta yarar vardır.

KÜRDİSTAN'IN BÖLÜNMESİ, PARÇALANMASI ve PAYLAŞILMASI, MİSAK-I MİLLİ

Birinci Dünya Savaşı sürecinde ve sonrasında, 1915-1925 yılları arasında, Ortadoğu'da cereyan eden en önemli olay Kürdistan'ın bölünmesi, parçalanması ve paylaşılmasıdır. Böl-yönet politikası emperyalizmin politikasıdır. Fakat, emperyalizm bu politikanın düşünülmesinde ve uygulanmasında Ortadoğu'da yerli işbirlikçiler de bulmuştur. Kemalistler, İngiliz emperyalizminin ve Fransız emperyalizminin bu konudaki en büyük, en istekli işbirlikçisidir. Kürdistan'ın bölünmesinde, parçalanmasında ve paylaşılmasında, Kemalistler, İngiliz ve Fransız emperyalizmleriyle çok sıkı işbirliğine ve güç birliğine girmişlerdir. Kemalistlerin, İngiliz ve Fransız emperya-

lizmleriyle çatışmalarının temelinde Kürdistan sorunu vardır. Kürdistan'ı tek başına kontrol etme arzusu vardır. Taraflar, Kürdistan'ın tek başına kendileri tarafından denetlenmesini istemektedirler. Çünkü taraflar, Kürdistan'ın petrol bakımından son derece zengin bir bölge olduğunu yakından bilmektedirler.

Kürdistan üzerinde 19. yüzyılda da emperyalist bölüşüm mücadelesi vardır. Fakat, 20. yüzyılın ilk çeyreğindeki, yani 1915-1925 yılları arasındaki bölüşüm mücadelesi bugünü belirleyen daha temel bir süreç olmuştur. Kürdistan üzerinde, 1915-1925 yılları arasında gerçekleştirilen bölüşüm mücadelesini başlıca üç evrede inceleyebiliriz. Birincisi, Birinci Dünya Savaşı'nın cereyan ettiği yıllara ilişkindir. Bu, Kürdistan üzerindeki bölüşüm konusunun yeniden ele alındığı bir dönemdir. Paylaşım ile ilgili teklifler, öneriler sunulmakta ve tartışılmaktadır.

İkinci dönemi çatışma dönemi olarak isimlendirmek mümkündür. Bu dönemde taraflar, Kürdistan üzerindeki hak ve çıkar iddialarını diplomatik yollarla ifade etmeye çalışmışlardır. Çeşitli uluslararası toplantılarda bu konudaki düşüncelerini, iddialarını ifade etmeye çalışmışlardır. Misak-ı Milli, Ağustos 1919'da Mustafa Kemal tarafından konuşulmaktadır. 1920 yılının Ocak ayında da, Meclis-i Mebusan'ın gizli olduğu belirtilen bir toplantısında Misak-ı Milli kabul edilmiştir. Burada, aslında, çizgilerle saptanan bir sınır falan yoktur. Ordu gücüyle kontrol edilebileceği düşünülen yerler Misak-ı Milli sınırları olarak düşünülmektedir. Veya orduların denetim altında tutabileceği yerlere, Misak-ı Milli sınırları denmektedir. 1919-1920 yılları arasında, Mustafa Kemal'in yaptığı konuşmaları dikkatle izlediğimiz zaman, Kürdistan'ın, yani Osmanlı İmparatorluğu sınırları içinde kalan Kürdistan'ın tamamının Misak-ı Milli sınırları içinde olduğu, böyle kabul edildiği görülmektedir. Bu dönemde Mustafa Kemal, İngiliz ve Fransız emperyalizmine karşı Kemalistleri daha avantajlı kılabilmek için, Kürtlerle işbirliği yap-

manın yollarını da aramıştır. “Zaferden sonra, Kürtler de milli haklarına sahip olacaklardır” biçimindeki açıklamaları sık sık ifade etmişlerdir. Bu görüşü hem iç politikada, hem de dış politikada önemli bir delil olarak kullanmışlardır. Bu dönemde, örneğin Mustafa Kemal özellikle yabancı basını, “Misak-ı Milli sınırları nereleri kapsamaktadır?” biçimindeki sorularına, “Türklerin ve Kürtlerin yaşadığı yerlerdir” diyerek cevap vermiştir.

1915-1925 döneminin üçüncü evresini uzlaşma olarak isimlendirmek gerekir. Bu, 1922 sonundan yani Lozan Konferansı'nın açılışından itibaren başlayan bir evredir. Bu evrede, Kürdistan üzerindeki çatışmalar uzlaşmaya dönüşmüş, bu uzlaşma da Kürdistan'ın bölünmesini, parçalanmasını ve paylaşılmasını getirmiştir. Aslında bu uzlaşma sürecini ikinci evrede bile izlemek mümkündür. Örneğin 1919-1922 yılları arasında da Güney Kürdistan'da, Kürtlerin Şeyh Mahmut Berzenci liderliğinde başlayan özgürlük ve bağımsızlık mücadelelerine karşı, birlikte geliştirdikleri tavır ve davranışlar görülmüştür. O halde burada, kısaca şunu ifade etmek mümkündür. 1923'de, Türkiye Cumhuriyeti olarak kurulan devletin topraklarının önemli bir kısmı Kürdistan topraklarıdır. Bu Kürdistan toprakları Türkiye Cumhuriyeti'ne Osmanlı İmparatorluğu'ndan miras kalmıştır. Veya, Osmanlı İmparatorluğu sınırları içinde kalan Kürdistan, emperyalist ve sömürgeci politikalarla bölünmüş ve parçalanmıştır. Bunun önemli bir kesimi de Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde bırakılmıştır.

“KENDİNİ TÜRK KABUL EDEN HERKES TÜRK'TÜR”

Kemalist Devlet'in temel niteliklerini ortaya koyabilmek için tahlil etmemiz gereken başka bir kavram, “Ken-

dini Türk kabul eden herkes Türk'tür" sloganıyla ilgilidir. Kemalist anlayışa göre, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde yaşayan ve kendini Türk kabul eden, Türk sayan herkes Türk'tür. Bu ifade biçimi, aslında, belirli bir hoşgörüyü de barındırıyormuş gibi bir izlenim yaratmaktadır. İnsanlar kendilerini, Türk kabul edebilecekleri gibi, başka etnik gruplara mensup olduklarını da ifade edebileceklermiş gibi bir izlenim yaratmaktadır. "Kendini Türk kabul eden herkes Türk'tür" formülünün düzenlenmesi sanki böyle bir toleransı içeriyormuş gibi bir hava verilmektedir. Halbuki, bu, hiç de böyle değildir. Kesin olarak böyle değildir. Ermeni, Rum gibi Hıristiyan ve Yahudi azınlıklar için belli bir toleransın olduğu kabul edilebilir. Hatta Çerkesler için bir toleransın varlığı da ifade edilebilir. Fakat bu Kürtler için kesinlikle böyle değildir. Yukarıda, Kürdistan'ın önemli bir kesiminin Türkiye Cumhuriyeti Devleti sınırları içinde bırakıldığını ifade etmeye çalıştım. Dolayısıyla Kürtlerin çok büyük bir kesimi Türkiye Cumhuriyeti'nde yaşamaktadır. Kemalist ideolojiye göre herkes Türk olmaya mecburdur. Bu zorunluluk özellikle Kürtler için getirilmiştir. "Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde yaşayan ve kendisini Türk kabul eden herkes Türk'tür" biçiminde ifade edilmektedir. İşte bu noktada asimilasyon politikaları gündeme sokulmuştur. Asimilasyon kısaca, Türk olmayanları, özellikle Kürtleri Türk'e benzetmek, Türkleştirmek, Türk gibi yapmak olarak anlaşılabilir.

Asimilasyon politikasının düşünülmesinin ve hayata geçirilmesinin çeşitli yolları vardır. Kürtlerin Türk olduğu ve tarihte, Kürt diye bilinen bir milletin yaşamadığını vurgulayan çalışmalar, Cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte başlamıştır. Özellikle 1930'lu yıllarda büyük bir yoğunluk kazanmıştır. Bu tür çalışmaları İttihat ve Terakki döneminin son zamanlarında da görüyoruz. Fakat sistematik olarak, hesaplı kitaplı, planlı programlı bir şekilde ele

alınması Mustafa Kemal Atatürk döneminde olmuştur. Türk Üniversiteleri, Türkoloji Enstitüleri, Türk Folklorunu Araştırma Enstitüleri, Türk Tarihini, Türk Dilini ve Türk Edebiyatını araştıran, inceleyen kurumlar, Kürtlerin Türk olduğunu, Kürt dilinin yani Kürtçe'nin, Türkçe'nin bir şivesi olduğunu ispat edebilmek için yoğun bir çabaya girişmişlerdir.

Türkleştirme politikasını başanya ulaştırmak için Türk Devleti'nin bütün olanakları da seferber edilmektedir. Gerek devletin ideolojik baskı araçları, gerek devletin zorlayıcı baskı araçları, etkili bir şekilde bu amaç doğrultusunda seferber edilmektedir. Devletin ideolojik baskı araçları arasında Türk kamu yönetimini, ilkokuldan üniversiteye kadar bütün eğitim kurumlarını, aile kurumunu, siyasal partileri, gazete, radyo, televizyon, kitap, dergi, sinema, tiyatro gibi kitle haberleşme araçlarını, çeşitli dernekleri ve işçi sendikalarını, dinsel kurumları, hukuk kurumunu vs. göstermek mümkündür. Örneğin Diyanet İşleri Başkanlığı devletin ideolojik baskı araçlarının en önemlilerinden biridir. Bunların hepsi de resmi ideoloji çerçevesinde, resmi ideoloji doğrultusunda kolaylıkla seferber edilebilmektedir. Devletin zorlayıcı baskı araçları ise, karakol, polis, jandarma, ordu, mahkeme, cezaevi olarak ifade edilebilir. Türk Devleti ilk olarak elbette ideolojik baskı araçlarını kullanacaktır. Bunları kullanarak, kitleleri, Kürtlerin Türk olduğu konusunda aydınlatmaya, eğitmeye ve ikna etmeye çalışmaktadır. Bütün bu çalışmalara ve çabalara rağmen, kitleler bu bilgiler karşısında ikna olmuyorlarsa, hâlâ Kürtlüklerini ileri sürenler, Kürt ulusal ve demokratik hakları için çaba gösterenler varsa... işte o zaman da devletin zorlayıcı baskı araçları gündeme girmektedir. O halde, ilk olarak devletin ideolojik baskı araçlarıyla Kürt halk yığınlarının veya Türk demokratlarının ideolojik imhası düşünülmektedir. İdeolojik imha etkili ve yeterli sonuçları yaratmıyorsa, o zaman da

devletin zorlayıcı baskı araçları gündeme gelmektedir. Karakol, polis, jandarma, ordu, mahkeme, cezaevi... gibi devletin zorlayıcı baskı araçları yani şiddet de kitleleri ve ilgili kamuoyunu yola getiremiyorsa, onları devlet için olumlu insanlar haline getiremiyorsa o zaman da fiziki imha yolu açılmış olmaktadır. Bugün Kuzey Kürdistan'da, Türk sömürge yönetiminin gerek Kürt gerillalara karşı, gerek gerillaları yoğun ve kapsamlı bir şekilde destekleyen Kürt halkına karşı uyguladığı yol budur; fiziki imha yöntemidir.

Böyle bir süreçte Türk basını üzerinde ayrıca durmakta yarar vardır. Demokrasilerde basın, genel olarak Dördüncü Kuvvet olarak bilinir. Türk basını sanıldığı gibi Dördüncü Kuvvet falan değildir. Türk basını Kürdistan sorununda, Türk Milli İstihbarat Teşkilatı'nın bir şubesi gibi çalışmaktadır. Bu bakımdan Türk basını, Türk polisinin itibarsız bir yardımcısıdır. Bu yardımcılık, polis copunun, jandarma dayacağının yardımcılığı gibi bir yardımcılıktır. Türk basını, Kürdistan sorunu konusunda, ancak, Türk Devleti'nin ve Türk Hükümeti'nin istediği şeyleri yazabilir. Yazılması, kamuoyuna duyurulması devlet ve hükümet tarafından istenmeyen hiçbir şeyi, Türk basını yazamaz. Devletin, hükümetin kamuoyuna duyurulmasını istemediği hiçbir haberi kamuoyuna duyuramaz. Türk üniversitesinin, Türk siyasal partilerinin, çeşitli dernek ve sendikaların, Türk hukuk kurumlarının, mahkemelerin vs. faaliyetlerini de aynı çerçevede değerlendirmek gerekir. Örneğin, yargı organları, mahkemeler resmi ideolojiyi titiz bir şekilde uygulayan kurumlardır. Türk üniversitelerinin, Kürdistan sorunuyla ilgili hiçbir biçimsel araştırması olmadığını biliyoruz. Türk siyasal partileri, arkalarında milyonlarca oy desteğine rağmen, Türkiye'yi özgürce yorumlayamaz. Türkiye'nin toplumsal, politik ve kültürel sorunlarına ilişkin olarak özgürce planlar ve programlar üretemez.

RESMİ İDEOLOJİ

Kürtlerin Türk olduğu, Kürtçe diye bağımsız bir dilin bulunmadığı, Türk resmi ideolojisinin en önemli, başta gelen bir boyutu olmuştur. Resmi ideoloji doğal olarak, cezai müeyyidelerle kendisini kabul ettirmeye çalışmaktadır. Resmi ideolojiye inanmayanlar, resmi ideolojiyi eleştirirler, sürekli olarak ceza tehdidi altında tutulmaktadır. Bu tür kişilere ve kurumlara karşı her zaman, her yerde çok çeşitli ağır cezalar verilmektedir. Resmi ideoloji, cezai yaptırımlarla desteklenen, korunan, etkin kılınmaya çalışılan bir ideolojidir.

“KAYNAŞMA”

Kemalist Devlet, Kürt sorunuyla ilgili olarak sık sık, “... Cumhuriyetle birlikte, Anadolu'da ulusal bir devlet kurduk. Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılmasından sonra, imparatorluk bünyesindeki halklar, imparatorluk bünyesinden ayrılarak, kendi bağımsız devletlerini kurdular. Türkler de Türkiye Cumhuriyeti'ni kurdu...” demektedirler. Bu anlayışa karşı Kürtlerin durumunu sözkonusu ettiğiniz zaman, “... Biz Misak-ı Milli sınırları içinde kalan herkesin Türk olduğunu kabul ediyoruz. Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde bazı küçük halklar olabilir, fakat bunlar yeni bir milliyetçilik anlayışı doğrultusunda kaynaşarak Türk milletini oluşturmuştur” denilmektedir. Buradaki “kaynaşma” kavramı üzerinde dikkatle durulmalıdır.

Türk basınının, Türk üniversitesinin, Türk siyasal partilerinin vs. şu şekilde bir anlatımı var: Türkler, Araplar, Kürtler, Çerkesler, Lazlar, Pomaklar vs. Cumhuriyet'ten sonra uygulanan Atatürk milliyetçiliği politikaları doğrultusunda kaynaşmışlardır. Bu kaynaşmadan yeni

bir oluşum ortaya çıkmıştır. Bu yeni oluşum Türk ulusudur...” Halbuki kaynaşma, mantığı gereği yeni bir bütün ortaya çıkarmalıdır. Örneğin, 19. yüzyıl içinde Avrupa'dan çeşitli milletler Amerika'ya göç etmişlerdir. İngilizler, İrlandalılar, İtalyanlar, İskandinavyalılar, Almanlar, Yunanlılar, Macarlar, İspanyollar vs. Amerika'ya göç etmişlerdir. Orada bir karışım olmuştur. Bu karışım yeni bir tip ortaya çıkarmıştır. Buna Amerikalı deniyor. Türkiye'deyse, Türkler, Araplar, Çerkesler, Lazlar, Pomaklar vs. yeni bir karışım yapıyorlar, bu karışımın adı Türk oluyor. Bu elbette karışım falan değildir. Bu, doğrudan doğruya egemen ulus olan Türklerin öteki etnik gruplara karşı kendi dilini ve kültürünü dayatmasından başka bir şey değildir.

“TÜRK MİLLİYETÇİLİĞİ, ATATÜRK MİLLİYETÇİLİĞİ”

Kemalist Devlet'in içeriği incelenirken Türk milliyetçiliği kavramı üzerinde de durmak gerekir. “Kendini Türk sayan herkes Türk'tür.” Türk milliyetçiliği kavramı böyle bir anlayışın temel dinamiklerinden biridir. Türk milliyetçiliği, Atatürk milliyetçiliği gibi kavramlar, aslında aynı şeyi ifade etmektedirler. Türk milliyetçiliği kavramının 1923'te yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nde çok önemli bir işlevi vardı. Bu işlevi şu şekilde açıklamak mümkündür: Bilindiği gibi, bütün imparatorluklar gibi Osmanlı İmparatorluğu da kozmopolit bir imparatorluk idi. Türkler, Araplar, Kürtler, Çerkesler, Lazlar gibi Müslüman halklar yanında, Rumlar, Bulgarlar, Ermeniler, Sırp-lar, Rumenler gibi Hıristiyan halklar da vardır. Müslüman olan halkları ünmet duygusu birarada tutuyordu. Din, bu Müslüman halklar arasında birleştirici bir rol oynuyordu. Müslüman halkları ve Hıristiyan halkları Osmanlılık duygusu birarada tutuyordu.

Cumhuriyetle birlikte Türk Devleti laik bir politika uygulamaya başladı. Politik hayatta, devlet hayatında dinin etkinliği kırılmaya çalışılıyordu. Bu koşullarda üninel kurumunun çeşitli halkları artık, birarada tutması mümkün değildi. İşte Türk milliyetçiliği, çeşitli etnik grupların birarada kalmasını sağlayan bir çimento işlevi gördü. Türk milliyetçiliği anlayışına Cumhuriyet'ten sonra böyle bir görev verildi. Türk milliyetçiliği kavramının önemli işlevi bu oldu. Bu kuşkusuz yukarıda da belirttiğimiz gibi ideolojik bir çözümdür. Sorunlar fiili planda çözümlenememiştir.

Halkların, milletlerin eşitliğine inanılmıyordu. Onların etnik birliğini yok etmek için ve Türkleştirmek için her türlü yol kullanılıyordu. Bu bakımdan Türk milliyetçiliği kavramı, Atatürk milliyetçiliği kavramı, demokratik bir içeriğe falan sahip değildir. Tam anlamıyla ırkçı ve sömürgeci içeriğe sahiptir.

İrkçılığı da Güney Afrika'daki gibi kavramamak gerekir. Yerleşme bölgelerinin ayrılması, okulların ayrılması, lokantaların, otellerin ayrılması vs. Türk usulü ırkçılık da böyle oluyor: Kürtlere, egemen ulusun dilini, kültürünü, kimliğini dayatmak. Kürtlerin ulusal varlığını ısrarla inkâr etmek... Kürtleri Türk'e benzetmek, benzemek istemeyenleri fiziki olarak imha etmek. Bütün bunların ırkçı, sömürgeci ve emperyalist politikalar olduğunu, çağdışı politikalar olduğunu Türk Devleti ve hükümeti de kabul ediyor. Türk basını, Türk üniversitesi, Türk siyasal partileri, Türk yargı kurumları vs. kabul ediyor. Örneğin, Bulgaristan'da Türklerin kimliğini inkâr çabaları gerek resmi gerekse özel kurumlarda yer alan bütün Türkler tarafından ırkçı, sömürgeci, emperyalist, çağdışı, insanlıkdışı politikalar ve uygulamalar olarak değerlendirilmiştir. Bu bakımdan "Kendini Türk sayan, Türk kabul eden herkes Türk'tür" biçiminde formüle edilen ve Atatürk milliyetçiliğinin önemli bir ifadesi olan bu düşünce, aslında, 'koyu

bir ırkçılıktan başka bir şey değildir. Zira bu anlayışta tolerans falan yoktur. Herkesten Türk olması istenmektedir. Türk olmanın mecburi olduğu vurgulanmaktadır.

RESMİ İDEOLOJİNİN SÖYLEMİNDEKİ DEĞİŞİKLİKLER

Türk resmi ideolojisinin, Kürdistan sorunuyla ilgili temel amacı, Kürtlerin ulusal ve demokratik haklarını inkâr etmektir. Bunun en kalıcı yolu olarak da Kürt ulusunun ulusal varlığını inkâr etmektedir. Kürt dilinin, Kürtçe'nin varlığını inkâr etmektedir. İnkâr, temel bir eksen olmasına rağmen, resmi ideolojinin söyleminde, zaman zaman bazı değişiklikler olduğu dikkatlerden uzak değildir.

1919-1920 yıllarında, Kürtlerin ulusal varlığı inkâr edilmiyordu. Bilakis Ermenilere ve Yunanalılara karşı Kürtlerin ittifakı aranıyordu. Bunun için de "Zaferin kazanılmasından sonra Kürtler de milli haklarına sahip olacaklardır" gibi Kürtleri hoşnut edici şeyler söyleniyordu. Bu dönem 1922 yılının sonuna kadar devam etti. Bu dönemi birinci dönem olarak adlandırmak mümkündür.

Cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte ikinci dönem başladı. Bu dönemin temel özelliği Kürtlerin inkârıdır. Kürt dilinin, Kürtçe'nin inkârıdır. "Kürt-Türk yoktur. Böyle bir ikilik yoktur. Herkes Türk'tür" deniyordu. 1930'lu yılların başlarında üretilen, "Türk-Tarih Tezi, Güneş-Dil Teorisi", Kürt sorunu dikkate alınarak üretilen tezlerdi. Bütün dünya medeniyetlerinin Türkler tarafından kurulduğu, bu medeniyetlerin, Orta-Asya'dan dünyanın dört tarafına göç eden Türkler tarafından kurulduğu iddia ediliyordu. İndüs ve Ganj kıyılarında, Mezopotamya'da, Nil Vadisi'nde, Ege'de ve Roma'da vs. medeniyetlerin kurucularının Türkler olduğu iddia ediliyordu. Bütün

dünya dillerinin Türkçe'den doğduğu, dillerin anasının Türkçe olduğu iddia ediliyordu. Böylece, Kürtlerin, Kürtçe'nin ve Kürdistan'ın varlığı inkâr edilmiş oluyordu. Bu tez elbette, Kürtler ve Kürtçe için üretilmiştir. Yoksa Arapların, Acemlerin, Yunanlıların, Ermenilerin vs. Türk oldukları söylenmiyordu. Türk-Tarih Tezi ve Güneş-Dil Teorisi zamanla abartmalardan arındırıldı. Fakat, Kürtlerin ve Kürtçe'nin inkârıyla ilgili tezler daha da yaygınlaştırılarak ısrarla sürdürüldü.

Üçüncü dönem, kanımca 27 Mayıs 1960 askeri darbesiyle birlikte başladı. Kürt sözcüğünün, karda yürüyen insanların ayaklarının çıkardığı seslerin dönüşümü sonucu ortaya çıktığı vurgulanıyordu. Bu araştırmaları ve incelemeleri önce askerler yapıyorlar, sonra da profesörler bu buluşları dipnotlarıyla besliyorlar, kanıtıyorlardı. Kart-kurt'tan Kürt oldu diyorlardı. Kürt dilinin Türkçe'ye benzediği konusunda ısrarlı bir çalışma sürdürülüyordu. Bu dönemi karakterize eden en önemli söz şu oluyor: "Siz Kürt diyenin yüzüne tükürün." Bu, Devlet ve Hükümet Başkanı Orgeneral Cemal Gürsel tarafından söylenmiş bir söz. Gayet açık, besbelli, Kürt hakaret içeren, hakaret dolu bir sözcük olarak ele alınıyor.

1960'lı yılların ortalarından itibaren, Kuzey Kürdistan'da da yavaş yavaş ulusal hareket filizlenmeye başladı. Bazı insanlar, Kürt olduklarını vurgulayarak ifade etmeye başladı. Daha önce bir utanç ifadesi olan, kaçınılan "Kürdüm" sözcüğü utangaçça da olsa ifade ediliyordu. Kürt ulusunun ve Kürtçe'nin ısrarla inkârı, özellikle solcu ve aydın Kürtler arasında çok derin ve yaygın tepkiler oluşturdu. Türkiye İşçi Partisi, Kürt sorunuyla ilgilenmeye başladı. O zaman "Doğu Sorunu" deniyordu. Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi kuruldu. 1967 yılı sonbahar aylarında "Doğu Mitingleri" gerçekleştirildi. Devrimci Doğu Kültür Ocakları kuruldu. Bu dönemin sonunda, Diyarbakır'da 1971 Doğu Duruşmaları var. Bu dönemde,

Kürtlerin Türk olduğu anlatılıyor. Bu konuyla ilgili kitaplar, broşürler yayınlanıyor, konferanslar veriliyor. Fahrettin Kızıoğlu'nun, "Her bakımdan Kürtlerin Türklüğü..." çalışmaları, bu dönemin en karakteristik yazıları olarak beliriyor...

Doğu Duruşmaları, Kuzey Kürdistan'da Kürtlerin tarihinde çok önemli bir olay. Kürtler duruşmalarda siyasal savunmalar yaptılar. Bunun çok önemli bir dönüşüm olduğunu düşünüyorum. Sıkıyönetimin, mahkemenin ve hükümetin karar mantığını da alt-üst ettiği bir gerçek. Kanımca bu süreç resmi söylemin yeniden ele alınmasını gerekli kılıyor. Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü çerçevesinde, "Türk Kürtleri" diye bir kavram ortaya atılıyor. Kürtlerin varolduğu, fakat, Kürtlerin Türklerin boylarından herhangi birisi olduğu vurgulanıyor. Kırgız Türkleri gibi, Mesket Türkleri gibi, Azeri Türkleri gibi... bir de Kürt Türkleri vardır, deniyor. 15 Ağustos 1984'de PKK'nın silahlı mücadelesi başlayıncaya kadar bu söylemde karar kınıyor.

PKK'nın silahlı mücadelesi resmi söylemin bir kere daha ele alınmasına neden oluyor. Gerilla hareketi Türk Devleti'nde şok etkisi yaratıyor. Bu dönemde Kürtlerin varlığı artık inkâr edilmiyor. Kürtçe için, Türkçe'nin bir şubesidir vs. denmiyor. Fakat Türk, Kürt, Arap, Çerkes... karışmıştır. Yeni bir oluşum meydana getirmiştir. Türk bu yeni oluşumun adıdır. Türk etnik bir grubun adı değildir, bu oluşumun adıdır, deniyor. Kaynaşma konusu üzerinde daha yukarıda etraflı bir şekilde durulmuştu. Bu son dönemde Kürtçe'nin bir anadil olduğu da ifade ediliyor. Örneğin, Kürtçe üzerindeki, anadil üzerindeki yasaklar kalkmalıdır, deniyor. Türk ırkçılığının ve Türk sömürgeciliğinin has isimleri Bülent Ecevit, Erdal İnönü, Prof. Dr. Mümtaz Soysal, Uğur Mumcu, İsmail Cem, Mehmet Ali Birand, Prof. Dr. Toktamış Ateş, Coşkun Kırca, Oktay Ekşi, Ord. Prof. Dr. Hıfzı Veldet Velidedeoğlu... gibi

has isimleri artık böyle düşünüyorlar. Devlet, resmi ideoloji, artık kendisini, Türk ırkçılığının ve sömürgeciliğinin has isimleri aracılığıyla ifade ediyor. Ergun Göze, Nazlı Ilıcak, Ahmet Kabaklı gibi ırkçılar yeni ilişkilerin ifadesinde yetersiz kalıyor.

DEVLET POLİTİKASI

Türkiye'de Kürtlerle ilgili temel politikalar hep, devlet politikası olarak ortaya çıkmaktadır. Türk hükümetleri Kürdistan sorunuyla ilgili politikalar üretemezler. Devlet politikaları bütünü hükümetleri bağlar. Kürdistan sorunu sözkonusu olduğu zaman, hükümeti ve devleti birbirinden ayırmak gerekir. Hükümetler dört veya beş yılda yapılan milletvekili seçimleri sonucunda oluşuyor. Milletvekili seçimlerine siyasal partiler ve bağımsız adaylar katılıyor. Bu seçimler bir parlamento ortaya çıkarıyor. Hükümet bu parlamentoya dayalı olarak ortaya çıkıyor. Aslında demokratik bir toplumda, ülkede olup biten her şeyden hükümetin sorumlu olması gerekir. Fakat, Türkiye'de Kürdistan sorunu, hükümet tarafından düşünülen, yürütülen bir sorun değildir. Kürdistan sorunu söz konusu olduğu zaman, siyasal partilerin, hükümetin, hatta Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin en ufak bir kıymet-i harbiyesi yoktur. Kürdistan sorunu Milli Güvenlik Kurulu tarafından planlanır, programlanır. Milli Güvenlik Kurulu'nda generallerin ağırlığı büyüktür. Milli Güvenlik Kurulu Cumhurbaşkanı'nın başkanlığında toplanır. Başbakan, Genelkurmay Başkanı, Kara, Deniz ve Hava kuvvetleri komutanları, Jandarma Genel Komutanı, MİT Müsteşarı, İçişleri ve Dışişleri Bakanları, Emniyet Genel Müdürü Milli Güvenlik Kurulu'nun doğal üyeleridir. Milli Güvenlik Kurulu'nun sekreterliğini Genelkurmay İkinci Başkanı yapmaktadır. Milli Güvenlik Kurulu, önerilerini

hükümete bildirir. Öneriler direktiftir. Hükümetin bu direktifleri harfiyen uygulaması gerekir. Siyasal partilerin, hükümetin, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin bu önerileri, bu direktifleri tartışması mümkün değildir. Fakat, bazı gizli toplantılarla muhalefet liderlerine, uygulanması gereken planlarla ve programlarla ilgili olarak biraz bilgi verilebilir. Onlar da bunu öğrenir ve gereklerini yerine getirir. Örneğin, muhalefet liderleri, Kürdistan'da uygulanan devlet terörünü hiç eleştirmez. Bu terörü, teröre maruz kalan halkın, çocuklarını, kadınların çığlıklarını görmezden, duymazdan gelir.

Milli Güvenlik Kurulu'nun, Türk siyasetindeki ağırlığı çok büyüktür. Örneğin, 413, 424, 425 sayılı kararnamele, Milli Güvenlik Kurulu tarafından düşünülmüş ve uygulanmaya konulmuştur. Bu kararnamele, Kürdistan'da zaten hiç olmamış, hiç uygulanmamış, varlığı hiç hissedilmeyen insan haklarını tamamen ortadan kaldırmıştır. Resmen ortadan kaldırmıştır. Bu bakımdan bu kararnamele Kürdistan'ın yönetiminde Türk Anayasası'nın çok çok üzerinde duran bir mevzuat oluşturmaktadır. Serxwebûn Dergisi'nin Temmuz 1990 tarihli 103. sayısında yayınlanmış söyleşide bu konularla ilgili epeyce geniş bilgi vardır.

KÜRT SORUNUNA KARŞI UYGULANAN DEVLET POLİTİKASININ İÇERİĞİ

Kürdistan, emirlerle, yasaklarla yönetilmektedir. Emir, yasak, sansür, sürgün, işkence, rüşvet... bu yönetim biçiminin en önemli boyutlarıdır. Resmi ideolojinin Kürdistan'da uygulanması illegal bir yapının ortaya çıkmasına da neden olmaktadır. Kürtlere bok yedirilmektedir. Devletin legal güvenlik güçlerinin insanlara bu tür toplu işkenceler yapması pek olağan değildir. Fakat hükümetin bilgisi ve kontrolü dışında çalışan bazı illegal ya-

pılar oluşmaktadır. Örneğin Özel Tim böyle bir kategoridir. Özel Tim'e mensup insanlar Kürtlere karşı her türlü baskıyı ve işkenceyi sürdürebilmektedirler. Yaptıklarından sorumsuzdurlar. Masum Kürt insanlarını öldürseler bile haklarında soruşturma açılmaz. Fakat hükümet bunların her türlü kanunsuz ve insanlık dışı baskı ve zulümlerine sahip çıkmak zorundadır. Doğal olarak bu sahiplenmeyi, bu operasyonları inkâr ederek yerine getirmeye çalışır. Örneğin, "... inceledik, araştırdık, dışkı yedirme olayının gerçek dışı bir söylenti olduğunu saptadık. Bunun güvenlik güçlerini küçük düşürmek için uydurulmuş bir söylenti olduğunu saptadık" der.

Bugün Kürdistan'da çok büyük bir zulüm yaşanmaktadır. Köyler, evler yakılmakta ve yıkılmaktadır. Evler, içindeki eşyalarla birlikte yakılmaktadır. Peynir, zeytinyağı, un, şeker, tuz gibi yiyecek maddeleri telef edilmektedir. Bu maddelerin içine deterjan karıştırılmaktadır. Kürt insanların mağdur edilerek bölgeyi, köylerini terketmeleri isteniyor. Mecburi göçe zorlanıyor.

Bu operasyonların iki amacı var. Birincisi, korucu olmayı reddeden, bilakis gerillayı destekleyen Kürt halkını cezalandırmak. İkincisi bölgeyi insansızlaştırmak, gerillayı destekten yoksun bırakmak. Mao'nun, "Halk deniz gerilla balıktır" söyleyişinde olduğu gibi Kürt halkını yok ederek gerillayı desteksiz bırakmayı, yok etmeyi düşünüyor. Bu devlet terörünün bir sonuca ulaşması, istenilen sonuca ulaşması elbette mümkün değildir. Çünkü Kürdistan'da devlet terörü Cumhuriyet'ten bu tarafa her zaman vardır. Köyler çeşitli olaylar nedeniyle sık sık boşaltılmış, insanlar sürgün edilmiştir. Fakat boşaltılan, yakılan, yıkılan köyler hiçbir zaman insansız kalmamıştır. Çünkü doğanın belirli bir dengesi vardır. Su kaynaklarının, tarıma elverişli toprakların olduğu yerleri, insanlar, her zaman yer-yurt edinmişlerdir. Yakılan, yıkılan, boşaltılan köylerde Kürt insanları zamanla, tekrar evler, köyler kurmuşlardır. Buraları tekrar yer-yurt edinen,

devlet terörüyle bölgeden kovulmuş Kürtler olmayabilir, ama o yerleri yer-yurt edinecekler de muhakkak Kürtler olacaklardır. Devlet terörüyle doğal dengeyi değiştirmek, nüfus dengesini alt-üst etmek sanıldığı kadar kolay değildir.

Sömürgecilik, dünyanın her yerinde çirkin olmuştur. Kürdistan'da uygulanan Türk ırkçılığı ve sömürgeciliği ise son derece çirkindir. Çünkü, bu, kendisinin, "demokratik bir devlet" olduğunu iddia eden bir devlet tarafından uygulanmaktadır. Halbuki Türkiye demokratik bir devlet falan değildir. En tehlikeli durum da kendisi hiç demokratik olmayan bir devletin "demokratik bir devlet" olduğunu iddia etmesidir. Türk sömürge yönetimi, Kürdistan'da yaşattığı, temel bir devlet politikası olarak yürüttüğü vahşeti karamameler uygulayarak kendi halkından ve dünya kamuoyundan gizlemeye çalışıyor.

Kürdistan'da uygulanan temel devlet politikalarından biri de, Kürtlerin en tutucu, en asalak, en çürümüş kesimleriyle işbirliği yapmak, toprak ağalığı, şeyhlik, aşiret reisliği gibi kurumlarla sıkı bir işbirliğine girmektir. Devlet, Kürt toplumunun bu en çürümüş kesimlerini ayakta tutabilmek için her olanağı kullanıyor. Tehdit de bir olanaktır, rüşvet de bir olanaktır. Çünkü, Kürt toplumunun bu kesimleri Kürt ulusal hareketine daha çok karşı duruyor. Devlet ve hükümet politikalarıyla daha sıkı bir uyuma içine giriyor.

SONUÇ:

RESMİ İDEOLOJİNİN, ATATÜRKÇÜ MİLLİYETÇİLİK ANLAYIŞININ İFLASI

Türklerin, Arapların, Kürtlerin, Çerkeslerin vs. karışımından yeni bir ulusun ortaya çıktığını söyleyen, bu ulusun adının da Türk olduğunu vurgulayan Türk milliyetçi-

liği anlayışı iflas etmiştir. Bu Atatürkçü milliyetçilik anlayışının da iflası anlamına gelmektedir. Kürdistan'da gitlikçe yaygınlaşan ve derinleşen Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi resmi ideolojinin, Atatürkçü milliyetçilik anlayışının iflasına da nokta koymuştur. Bu tür bir milliyetçilik anlayışının ırkçılıktan başka bir şey olmadığı açıkça ortaya çıkmıştır. Zaten, Türk milliyetçiliği anlayışının, Atatürkçü milliyetçilik anlayışının koyu bir ırkçılık olduğu, 1970'li yıllardan itibaren de bilinen bir konuydu. Kürt örgütleri, Kürt siyasetleri bu durumu yakından biliyorlardı, eleştiriyorlardı.

Resmi ideolojideki söylemin sık sık değişmesi de bu iflasın başka bir göstergesidir. Resmi ideolojinin söylemindeki değişiklik derken önemli bir konuya daha dikkat çekmek gerekmektedir. Bu değişiklikler gerçekteştirilirken hiçbirinde en ufak bir özeleştiri yapılmamıştır. Örneğin Sosyaldemokrat Halkçı Parti, 1990 yılı Temmuz ayında, "SHP'nin Doğu ve Güneydoğu Sorunlarına Bakışı ve Çözüm Önerileri" başlıklı bir rapor yayınladı. Kamuoyunda "Kürt Raporu" olarak biliniyor. Bu raporda Kürtlerin varlığı, Kürtçe'nin varlığı kabul ediliyor. Kürtçe'nin anadil olduğu söyleniyor. Halbuki Cumhuriyet Halk Partisi'nin, Kürtlerin ulusal varlığını inkâr eden en önemli devlet partisi olduğunu yakından biliyoruz. SHP de O'nun bir devamıdır. Fakat 70 yılı aşkın inkârcı bir politikadan ve uygulamadan sonra Kürtlerin varlığını kabul ediyor. Fakat en ufak bir özeleştiri yapmadan bunu gerçekteştirmeye çalışıyor. Günümüze kadar Kürtlerin varlığı neden inkâr edilmişti? şimdi neden kabul etmek zorunda kalıyor?.. gibi sorular cevapsız bırakılıyor. Bu söylem değişiklikleri hiçbir özeleştiriye dayanmadan gerçekteştirildiği için de ciddi kabul edilmiyor. Resmi ideolojinin yeni bir ifadesi sayılıyor.

KÜRTLERE KARŞI MÜŞTEREK POLİTİKA(*)

1988 yılı Eylül ayı içinde, Güney Kürdistan'daki Kürtlerin Türkiye'ye sığınmak zorunda kalmaları, tarihte görülen en trajik olaylardan biridir. Çünkü, Kürtler dost bir devlete sığınmamışlardır. Kürtlere, en az Saddam Hüseyin kadar, belki Saddam Hüseyin'den çok daha fazla zulüm ve baskı uygulayan başka bir devlete sığınmak zorunda kalmışlardır.

Türk Devleti, Bulgaristan Türklerine, Azerilere, Batı Trakya Türklerine "Soydaşlarımız" zihniyetiyle yaklaşmaktadır. Güney Kürdistan'dan sığınmak zorunda kalan Kürtleri ise "düşman" bir güç olarak değerlendirmektedir. Sadece dostunun düşmanı değil, aynı zamanda kendisinin de düşmanı. Türk Devleti, Güney Kürdistan'dan sığınmak zorunda kalan Kürtlere siyasal mülteci statüsü tanımamak için her türlü çabayı göstermektedir. Onları dikenli teller içine almıştır. Kampların etrafında dikenli tellerden ayrı, gözetleme kuleleri, polis ve jandarma birlikleri vardır... Kürtler esir muamelesi görmektedirler. Türk Devleti Güney Kürdistan'dan sığınmak zorunda ka-

(*) İnsan Hakları Derneği İstanbul Şubesi tarafından yayınlanan "Halepçe'den Kamplara Kürtler" kitabı içinde yer alan bir yazıdır. (s. 36-39)

Kitap 1990 yılı başlarında İstanbul'da yayınlanmıştır.

Kitabın yayıncıları şunlardır: Alan-Belge, Amaç, Bibliotek, Birikim, Fırat, İletişim, Kardelen, Kaynak, Kivılcım, Koral, Patika, Pencere.

lan bu Kürtlerin, Kuzeydeki Kürtlerle, akrabalarıyla ilişkilerini, iletişimlerini engellemek için her türlü önlemi almaktadır. Onların temel ihtiyaçlarını karşılamamak için özen göstermektedir. Kuzeydeki Kürtlerin, akrabalarının, onlara yardım yapmalarını kesinlikle engellemektedir. Siyasal mülteci statüsü tanımadığı için uluslararası kurumların yardım etmelerine de engel olmaktadır. Yani Kürtlerin mağdur olmalarını sağlamak için elinden gelen her türlü şeyi yapmaktadır. Irak ajanlarının bu Kürtler arasında dolaşmalarına göz yummaktadır, bunun için bu ajanlara her türlü kolaylığı sağlamaktadır. Türk güvenlik güçlerinin Irak ajanlarıyla kurduğu işbirliği, Kürtlerin, kitleler halinde zehirlenmesine kadar varmaktadır. 1989 yılı içinde Kızıltepe ve Muş kamplarında, 1990 yılı Şubat ayı başlarında da Diyarbakır kampında, Kürtler için pişirilen ekmeğin içine, Irak ajanlarının ve Türk güvenlik güçlerinin işbirliğiyle zehir katılmış, binlerce Kürdün, çocuk-çocuk, kadın-erkek, genç-ihthiyar, zehirlenmeleri sağlanmıştır. Amaç onları panik ve çaresizlik içinde bırakıp Türkiye'yi terke zorlamak. Irak'a geri dönmeye zorlamak.

Kürt mülteciler olayı bana şunları düşündürüyor: Dünyada Türk Devleti ve Türk hükümeti kadar çifte standart uygulayan başka bir devlet ve başka bir hükümet var mı acaba? Dünyada Türk basını kadar çifte standartlı düşünen, tavır ve davranış gösteren başka bir basın var mı acaba? Dünyada, Türk üniversitesi kadar çifte standartlı düşünen bir bilim kurumu daha var mı acaba? Dünyada, Türk siyasal partileri kadar çifte standartlı tavır ve davranış gösteren partiler var mıdır, acaba? Varsa bunların esas hocaları kimdir? Türk Devleti'nin, Türk basınının, Türk üniversitesinin, Türk siyasal partilerinin vs. bunlara karşı tek bir cevabı vardır: Başkalarını çifte standart uygulamakla suçlamak.

Avrupa kamuoyunu, Bulgaristan Türkleri olayına yeterli tepkiyi göstermedikleri iddiasıyla kınarken, Kızıltepe

kampında yaşayan Kürtlerin ekmeğine zehir konulmasına göz yumulmuştur. Türk basını bu olayı vermemiştir, sadece bu olayı inkâr eden hükümet bildirimlerini yayınlamıştır. Türk hükümeti, ülke, bir baştan bir başa Azerbaycan mitingleriyle çalkalanırken, Diyarbakır'daki Kürtlerin ekmeğine, Irak ajanlarıyla işbirliği yaparak zehir konulmasına göz yummuştur. Bu işbirliğini teşvik etmiştir. Binlerce kişi zehirlenmiştir. Kürtlerin yedikileri bir lokma ekmeğe güvenemez olmaları, devamlı korku, endişe ve panik içinde yaşamaları istenmektedir.

Türk basını, TRT, Batı Trakya'da "Türk" azınlıktan söz ettikleri için yargılanan ve cezalandırılan Dr. Sadık Ahmet ve İbrahim Şerif hakkında, bu insanların karşılaş-tıkları baskılar hakkında yoğun bir propaganda yapmaktadır. Ulusal kimliğin ileri sürülmesinin, insanların en doğal hakları olduğunu vurgulamaktadır. Yunan hükümetini eleştirmedikleri için Avrupa kamuoyunu kınamaktadır. Ama, aynı Türk basını, 1980'li yıllarda, "Türküm" demedikleri için, Kürt kimliklerini vurguladıkları için 40'ın üzerinde genç insanın, cezaevlerinde, işkencelerle öldürülmesine, katledilmesine sessiz kalmıştır. Bu cinayetleri onaylamıştır, alkışlamıştır.

Türk basını, Türk üniversitesi, Türk siyasal partileri, Türk yargı kurumları... Kürt sorunu ile ilgili konularda, Milli İstihbarat Teşkilatı'nın bir şubesi gibi çalışmaktadırlar.

Kürtlerin, Güney Kürdistan'dan neden Türkiye'ye sığınmak zorunda kaldıklarını hiç unutmamak gerekir. Güney Kürdistan'da Kürtlere karşı yaygın ve yoğun bir şekilde kimyasal silahlar kullanılmıştır. Bugün bu silahları hiçbir devlet hasmına karşı kullanamıyor. Örneğin bu silahları İsrail Filistinlilere karşı kullanamıyor, kullanamaz. Hem dünya kamuoyunun tepkisinden, hem de kendi kamuoyunun tepkisinden çekinir. Bu tür silahlar dünyanın başka yerlerinde de kullanılmamıştır. Kullanı-

lamaz. Vietnam'da, Güney Afrika'da, Afganistan'da, Azerbaycan'da vs... Kullanılsa ne olur? Örneğin, Filistin'de İsrail tarafından Filistinlilere karşı uygulandığını düşünelim. Yer yerinden oynar. Dünyanın her tarafından, Arap dünyasında, Müslüman ülkelerde, Türkiye'de, Avrupa'da, Amerika'da, uluslararası kurumlarda ve hatta İsrail'de... her yerde, mitingler, paneller, gösteriler, karar tasarıları birbirini izler. Haftalarca, aylarca bu sorun konuşulur, tartışılır. İsrail kınanır, uluslararası camiadan tecrit edilmeye çalışılır. Filistinlilerden yana tavırlar geliştirilmeye çalışılır. Ama, bu silahlar, Kürtlere karşı, Güney Kürdistan'da yoğun ve etkili bir şekilde kullanılmıştır. Bu soykırım sırasında, çoluk-çocuk, kadın-erkek, genç-ihthiyar binlerce kişi katledilmiştir. Köyler yıkılmış, evler yakılmıştır. Ormanlar, ekin tarlaları yakılmış, köprüler uçurulmuştur. Sürü sürü hayvan öldürülmüştür. Yüzbinlerce Kürt insanı yerini yurdunu terk etmek, kendisine dost olmayan güçlere sığınmak zorunda kalmıştır... Fakat, dünyada, yer.yerinden oynamamıştır, hiçbir şey olmamıştır.

Saddam Hüseyin'in Kürtlere karşı Halepçe'de bu silahları kullanması 17-18 Mart 1988 tarihine rastlamaktadır. İslam Konferansı Zirvesi ise, 20 Mart'ta Kuveyt'te toplantı halindedir. İslam Konferansı Zirvesi'nin aldığı kararlar ilgi çekicidir. Filistinlilere karşı baskı politikası uyguladığı için İsrail kınanmaktadır. Kıbrıs Türklerinin hakları savunulmaktadır. Türklerin isimlerini değiştirdiği için Bulgaristan kınanmaktadır. Afganistan'daki varlığından dolayı Sovyetler Birliği kınanmaktadır. Fakat, çok kısa bir zamanda kimyasal silahlar kullanarak Kürtleri soykırıma uğratan Saddam Hüseyin için en ufak bir eleştiri yoktur. Bilakis Saddam Hüseyin alkışlanmaktadır. Çoluk-çocuk, kadın-erkek, genç-ihthiyar binlercesini katleden, onbinlercesini yaralayan, sakat bırakan, yüzbinlercesini yerinden yurdundan eden soykırım görmezden gelinmektedir.

Bütün bunlar, insanlığın, Hiroşima'ya ve Nagazaki'ye atılan bombaların yıldönümlerini anmalarından 10-15 gün sonra gerçekleştirilmiştir. Birleşmiş Milletler askerleri, İran-Irak sınırında mevzilendikleri bir zamanda gerçekleştirilmiştir. Barışa, insanlık ve uluslararası kurumlar için bundan daha büyük bir tehdit olur mu? Barışa, insanlığa ve uluslararası kurumlara bundan daha büyük bir saygısızlık olur mu?

Bu ilgisizliğin en önemli nedeni, Kürtlere ve Kürdistan'a uygulanan böl-yönet politikasıdır. Böl-yönet politikası elbette emperyalizmin politikasıdır, fakat bölünen ve parçalanan ve paylaşılan Kürdistan'dır, Kürt ulusudur. İngiliz emperyalizminin ve Fransız emperyalizminin bölgedeki işbirlikçileri ise Kemalistler, Arap monarşileri ve İran şahlarıdır. Böl-yönet politikasının hedefi olan bir toplumun iskeleti parçalanmaktadır, beyni dağılmaktadır. Böyle bir politikanın hedefi olan bir toplum bir daha kolay kolay derlenip toparlanamamaktadır. Merkezi bir yapı oluşturamamaktadır.

Böl-yönet politikası, Kürtleri yönetenlere çok büyük kolaylıklar sağlamaktadır. Örneğin Saddam Hüseyin, Kürtleri, 1988 yılı içinde büyük bir soykırıma uğrattığı halde, komşu devletlerden, dünya devletlerinden, uluslararası kurumlardan en ufak bir eleştiri, kınama almamıştır. Böl-yönet politikası Kürtlerin düşmanlarını çoğaltmaktadır, dostlarını azaltmaktadır, hatta Kürtleri dertsiz bırakmaktadır. Böl-yönet politikası Kürtleri devletsiz bırakmıştır. Halbuki, örneğin, Bulgaristan Türkleri olayında, Azeriler olayında, Batı Trakya Türkleri olayında, böyle mi oluyor? Bulgaristan, Sovyetler Birliği veya Yunanistan, kendi bölgelerindeki Türk toplumları için düşündükleri her bir politikayı rahatça uygulayabiliyorlar mı? Kuşkusuz hayır. Türkiye, diplomatik yollarla hemen araya girip, bu ülkelerdeki Türklerin, Türk toplumu olma haklarını savunuyor. Bu ülkelerden, bu tür haklara saygılı

davranmalarını istiyor. Elçiler, diplomatlar araya giriyor. Notalar gelip gidiyor. Uluslararası kurumlar harekete geçiriliyor. Türk basını olaylar hakkında, her gün haberler, yorumlar yayınlıyor. Türk basını ilgili hükümetleri kınıyor, ilgili hükümetlere karşı dünyayı, uluslararası kurumları harekete geçirmeye çalışıyor. Üniversite senatoları birbiri arkasına bildiriler yayınlıyor, Barolar Birliği, Sendikalar, Yazarlar Birliği, Diyanet İşleri gibi kurumlar tavır ve davranışta bulunuyorlar... Türk hükümeti, çeşitli devletlerle sürdürdüğü ilişkilerde bu sorunları dile getiriyor. Görüşmeler sonunda yayınlanan ortak bildirimlerde bu konular da dile getiriliyor. Bütün bunlar ilgili devletlerin kendi ülkelerindeki Türk toplumlarına karşı uyguladıkları, uygulamayı düşündükleri politikalar konusunda, mümkün olduğu kadar dikkatli olmalarını getiriyor.

Kürtlerin devletsiz bırakılmaları, böl-yönet politikasının Kürtlere karşı müstereken uygulanması ise, yukarıda kısaca ifade edilen ilişkilerin tam zıttı sonuçlar doğurmaktadır. Kürtlere karşı baskı ve imha politikaları müstereken uygulanmaktadır. Zulüm ve baskı karşısında, Kürtlerin duygularını ifade etmelerine bile engel olunmaktadır. Örneğin, Türkiye'de Kürtlere karşı soykırım uygulayan Saddam Hüseyin'in kınanmasını, protesto edilmesini engellemek için her türlü önlem alınmıştır. Bunun için bildiri yayınlayanlar bile zindana atılmıştır. Filistinliler-İsrail ve Kürtler-Türkiye ilişkilerinde görülen en temel boyutlardan biri de budur.

1000

